

শ্রদ্ধাজলি

প্রয়াত অনাথ বন্ধু বোস

প্রয়াত শান্তি বঙ্গন ভট্টাচার্য্য

প্রয়াত উমা প্রসন্ন দে

প্রয়াত সুবোধ চন্দ্র দে সৰকাৰ

প্রয়াত পৃথ্বীশ চন্দ্র ভাদুড়ী

‘রিমেনজ্ কলেজ, তিনিচুকীয়া’ৰ মহান খনিকৰসকললৈ
সশ্রদ্ধা প্ৰণিপাত

WIMCOL CHRONICLE : An E-Magazine of Women's College, Tinsukia, Vol. II, Issue : I, 9th July 2021,
published by Women's College, Tinsukia.

প্রকাশক : রিমেজ্ কলেজ, তিনিচুকীয়া

© রিমেজ্ কলেজ, তিনিচুকীয়া

সম্পাদনা সমিতি

মুখ্য উপদেষ্টা :

ড° বাজীৰ বৰদলৈ

উপদেষ্টা :

শ্ৰী দুলাল বৰুৱা

শ্ৰী দেৱাশীষ ফুকন

ড° বুদ্ধল চন্দ্ৰ দাস

সদস্য :

শ্ৰীমতী ৰাগিনী মল্লিক

শ্ৰী গগন তালুকদাৰ

ড° কৰবী বৰুৱা গগৈ

শ্ৰী পুলক ভট্টাচাৰ্য্য

শ্ৰীমতী সুপ্ৰীতি শ্যাম

শ্ৰী সুজিত সোনোৱাল

ড° ৰাজু লায়ক

Editorial Board

Chief Advisor :

Dr. Rajib Bordoloi

Advisors :

Mr. Dulal Boruah

Mr. Debasis Phukan

Dr. Budul Chandra Das

Members :

Mrs. Ragini Mallik

Mr. Gagan Talukdar

Dr. Karabi Baruah Gogoi

Mr. Pulak Bhattacharyya

Mrs. Supriya Shyam

Mr. Sujit Sonowal

Dr. Raju Layek

বি.দ্র. : আলোচনীত প্রকাশিত লেখনীৰ তথ্যসমূহ লেখকসকলৰ সম্পূৰ্ণ নিজা। ইয়াৰ বাবে প্রকাশক বা সম্পাদনা সমিতি দায়ী নহয়।

মহাবিদ্যালয়ৰ সংগীত

কথা : ড° মদন শৰ্মা

সুৰ : বিজন দত্ত

জোনাকী বাটৰ অভিযাত্রী আমি
জোনাকী বাটৰ অভিযাত্রী
নিতে নিতে প্ৰসাৰিত দিগ্বলয়ত
দৃষ্টি থাপি অগ্ৰগামী
কলা বিজ্ঞানৰ সাধনাৰে
প্ৰাণৰ উচ্ছল আশাৰে
আহা আহা মূৰ্ত কৰা
নিফুট যত স্বপ্ন ছবি
মহাজীৱনৰ যত সম্ভাৱনা
আমাৰ বুকুত
ন সমাজৰ ৰূপছবি
আমাৰ চকুত
আমিয়েই শক্তি ৰূপিনী
প্ৰজ্ঞাপথৰ অভিযাত্রী
আমাৰেই চে তনাত ধ্বনিত
অসতো মা সদগময় ।।

COLLEGE ANTHEM

WOMEN'S COLLEGE, TINSUKIA

Lyrics : Dr. Madan Sharma

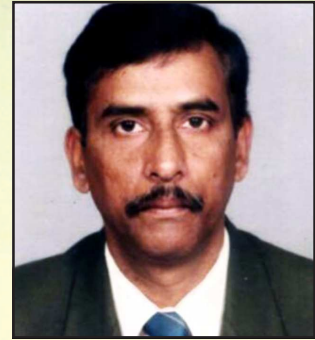
Tune : Bijan Dutta

Translation : Uttam Duorah

We are expeditioners on the moonlit path
Focussing our vision on the ever-expanding horizon
We march forward

Devoting ourselves to the study of Arts and Sciences
with exuberant hope in our hearts
Let us bring to life
all the dreams and images lying unexpressed

All the possibilities of the Life-Exalted
are in our bosom
The forms and pictures of the new society
in our eyes
Its we that are the Women Power Incarnate
Explorers on the path of Wisdon
In our consciouness reverberates -
"Asato maa sadgamaya"

MESSAGE

It gives me immense pleasure to learn that Women's College, Tinsukia is bringing out the Vol. II, Issue I of its E-magazine. While it is the ideal platform for the teachers and students alike to showcase their talents in various fields I hope it will, at the same time, reflect the quality of education and values that the college stands for. I convey my heartiest wishes to all concerned.

Achyut Borthakur
President
Governing Body

From the Principal's Desk

Respected family members and Stakeholders of Women's College, Tinsukia! Today is the 56th Foundation Day of this premier institution. Out of sheer determination and sacrifices of a handful of visionaries with active and unstinted support from all sections of the society, this beautiful institution came into being in 1966. Later, relentless hard works of its past and present faculty members have created this "Jnana Vriksha" out of the tiny seed that had sprouted on that august day of its inception. Today we feel blessed and privileged that we, all the stakeholders, have been enjoying the fruit of the tree, whose seed has been sowed and nurtured by our predecessors with utmost care. With this sense of gratitude we should also imbibe an immense sense of responsibility upon us to continue nurturing this perpetual source of knowledge so that generations to come can rest under its panoramic shade and enjoy the nectar of knowledge that it ever produces.

On this auspicious occasion I would like to offer my heartfelt tribute to all the founder members, departed faculty members of the college. My sincere gratitude is due to all past and present teaching and non-teaching faculties for their sincere and dedicated services to the institution.

Dear friends and well-wishers, in consonance with this august celebration we are bringing out the 2nd issue of our digital magazine, the *Wimcol Chronicle* and it is my privilege to inaugurate and present before you this beautifully crafted literary work cum dossier of the college. COVID-19 induced lockdowns and other constraints have compelled us to opt for this digital version. We have plans to bring out its print version too as and when the situation normalizes. I would definitely congratulate the editorial board for their sincere efforts. Whether they could do justice to the theme of this issue is a million dollar question that only its esteemed readers will answer.

COVID-19 has been massacring the entire world population since 2020 and the second wave has been extremely severe on us, the Indians. A brutal combination of a lacklustre approach from those who are at the helm, and sheer ignorance on the part of the citizen has led to the present ordeal that has not shown any sign of relief. This consistent attack of the dreaded virus has completely disrupted the normal lifestyle of every citizen. The academic environments in all institutions have been badly damaged. Normal classes, hustle and bustle of the college campus have almost become things of the past. Students and teachers are traumatised to no end; their lives have come to a standstill, their near and dear ones have lost their lives, their parents' incomes have plummeted to unimaginable depths and there no sign of immediate relief from all these! There has been no examination for last session and the current academic session has been delayed by almost a year. All together have contributed to the downfall of the institutions of higher education and consequently the entire process of human resource development has suffered. The economy has plunged to new depth and the nation is facing a rather bleak future.

Under such circumstances we, instead of surrendering to our fates, should join our hands together to take part in this humanity's war against the pandemic. In a war there are frontline warriors and our medical fraternity has been taking this role along with immense fortitude. Our role as a common citizen should be to help them whichever way we can, so that they don't lose heart and get defeated by the enemy. Because if the frontliners are defeated, we will be decimated in no time. We should show immense respect to them and make our individual contributions, albeit insignificant, towards this cause. Unfortunately this has not been happening! Most of us, both so called educated and illiterate, have shown tremendous negligence towards adherence to the norms set by the government to deal with this dreaded virus. We don't want to wear masks properly, we don't care about physical/ social distancing and we take it as our pride to violate the imposed carfew at every opportunity. This harmful attitude needs immediate change or, we are definitely going deep down the gorge, never to get up again.

Having said that, I do believe that good days are at the threshold and it is just a matter of time that we will see our kids coming back to their classrooms with joy and exuberance that they ever possess. In the mean time the key would be to remain elusive from the dreaded virus by strictly adhering to all the COVID protocols. We need to participate in the mass vaccination drive by taking the vaccine, and at the same time persuade our family members and neighbours to do the same. Another important aspect we always tend to ignore is our mental and physical wellbeing. A sound immune system, combined with a strong willpower to win are essential to deal with this ordeal. A balanced food habit, sound sleep at night and a regular practice of Yoga and meditation can do wonders in the event of catching this virus. These days most of the students are heard complaining that they are unable to concentrate in their studies any more as their examinations are getting postponed/ cancelled. My dear students, let me tell you a thing or two in this context. Studying just for the sake of clearing the examination is equivalent to doing cultivation only to ensure a grand feast at the Harvesting Festival (Maagh Bihu). We all do cultivation in our fields so that we can reap enough foodgrain to cater for our needs for the entire year. If we just cultivate for the grand feast only, we will not be left with any foodgrain for later use and will not survive the rest of the year. Similarly if we study only for the examination, it will not help us at any later stages of our lives. We will be in possession of one or two certificates with good grades, but will not be worthy for any job or employment. So please don't worry about your examinations. Like festivals, examinations will come and go, but our study will help us survive the rest of our lives. So please don't neglect your studies. Studies, apart from everything, help us forget our distresses. It's like addiction, in good sense though. If we can inculcate the habit, it will always remain with us and will guide us through all situations.

With these few lines of thought I thank my predecessors once again for blessing us with the opportunity to serve this beautiful institution and would like to wind up with a solemn pledge to do everything possible for a better future of this knowledge hub.

Dr. Rajib Bordoloi
Principal

সম্পাদকীয়

সাহিত্য সংৰক্ষণ হৈ থাকে মানৱ ইতিহাস। সাম্প্ৰতিক সময়ত সমগ্ৰ বিশ্বতে সৃষ্টি হোৱা অতিমাৰীৰ সময়ত মানুহে সামাজিক দূৰত্ব বৰ্তাই ৰাখি নিজৰ নিজৰ কাম কৰি যাবলগীয়া পৰিস্থিতিৰ সৃষ্টি হৈছে। শাৰীৰিক দূৰত্ব ৰাখিলেও মানুহে মানসিক সংগৰ প্ৰয়োজন অনুভৱ কৰিছে। নিজৰ আটাইতকৈ ভাল লগা কামবোৰ কৰি মানুহে এজনে আনজনৰ কাষ চাপিবলৈ প্ৰয়াস কৰা দেখা গৈছে আৰু নিজকে ব্যস্ত ৰাখি মানসিক সম্ভৃষ্টি লাভ কৰিছে। এনে পৰিস্থিতিত সামাজিক বৈদ্যুতিক মাধ্যমবিলাকৰ ভূমিকা গুৰুত্বপূৰ্ণ। ‘ৱিমনেজ্ কলেজ, তিনিচুকীয়া’ৰ শিক্ষক, ছাত্ৰী সকলোৱে একেলগ হৈ সাহিত্য চৰ্চা কৰাৰ মানসেৰে ২০২০ বৰ্ষৰ ‘মে’ মাহৰ ২৮ তাৰিখে এখন বৈদ্যুতিক মাধ্যমত ই-আলোচনী প্ৰকাশ কৰাৰ সংকল্প লৈছিল আৰু তাৰ বাবে এখনি সম্পাদনা সমিতি গঠন কৰি দিছিল। এইক্ষেত্ৰত মহাবিদ্যালয়ৰ সন্মানীয় অধ্যক্ষ মহোদয় ড° ৰাজীৱ বৰদলৈ ছাৰ আমাৰ সকলোৰে পথ প্ৰদৰ্শক। ‘WIMCOL CHRONICLE’ এই শিৰোনামটো মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষ মহোদয়ে দিছিল। সেই অনুসৰি ২০২০ বৰ্ষৰ মহাবিদ্যালয়ৰ প্ৰতিষ্ঠা দিৱসৰ দিনা ই-আলোচনীখনৰ প্ৰথম বছৰ প্ৰথম সংখ্যা প্ৰকাশ হৈছিল। শিক্ষক, ছাত্ৰীকে ধৰি মহাবিদ্যালয়ৰ পৰিয়ালবৰ্গৰ সহায় সহানুভূতিয়ে আমাক উৎসাহিত আৰু অনুপ্ৰাণিত কৰিছিল। বিগত বৰ্ষৰ দৰে চলিত বছৰৰ (২০২১) ৯ জুলাই তাৰিখে বৈদ্যুতিক মাধ্যমেত অনুষ্ঠিত হ’বলগীয়া প্ৰতিষ্ঠা দিৱসৰ লগত সংগতি ৰাখি ই-আলোচনীখনৰ দ্বিতীয়টো খণ্ড প্ৰকাশ কৰিবলৈ আগবঢ়া হৈছে। এই বৰ্ষটোৰ ই-আলোচনীখনৰ বাবে এটি বিষয় নিৰ্ধাৰণ কৰি লোৱা হৈছে। বিষয়টি হৈছে-‘উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চলৰ জনগোষ্ঠীয় সংস্কৃতি’। উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চলৰ জনগোষ্ঠীয় সংস্কৃতি অধ্যয়নৰ বিশাল সাগৰত এটোপাল পানী সংযোগ কৰাৰ ই এক কিঞ্চিৎ প্ৰয়াসহে মাথোন।

ভাৰতবৰ্ষৰ উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চল বিভিন্ন জাতি-জনগোষ্ঠীৰ বাবেবৰণীয়া সংস্কৃতিৰ মিলনভূমি। অতীজৰে পৰা চামে চামে ভিন্ন প্ৰজাতিৰলোক বিভিন্ন কাৰণত এই ভূখণ্ডলৈ আহিছিল আৰু এই ঠাইৰ জলবায়ু আৰু উৰ্বৰা কৃষি ভূমি দেখি ইয়াতে স্থায়ীভাৱে বসবাস কৰিবলৈ লৈছিল। সেয়েহে, জনগাঁথনি আৰু সাংস্কৃতিক বৈশিষ্ট্য এই দুয়োপিনৰ পৰা ভাৰতবৰ্ষৰ উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চল অতি বৈচিত্ৰপূৰ্ণ। অসম, অৰুণাচল, নগালেণ্ড, মণিপুৰ, ত্ৰিপুৰা, মেঘালয়, মিজোৰাম আৰু ছিকিম এই আটাইবিলাক ৰাজ্যতে বসবাস কৰা সকলো জনগোষ্ঠীক সামৰিয়েই ভাৰতবৰ্ষৰ উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চলৰ বৈচিত্ৰময় সাংস্কৃতিক ছবিখনৰ কথা ক’ব লাগে। এই বিশাল ভূখণ্ডত বসবাস কৰা প্ৰতিটো জাতি-জনগোষ্ঠীৰেই আছে মেটমৰা লোক-সংস্কৃতিৰ সম্পদ। ইয়াৰে কিছুসংখ্যক জাতি-জনগোষ্ঠীৰ লোক-সম্পদ ইতিমধ্যে সংৰক্ষণ হৈছে, কিছুমানৰ কোনোধৰণৰ সংৰক্ষণ নোহোৱাকৈ মৌখিক ৰূপতেই থকা দেখা গৈছে আৰু বহুতো জনগোষ্ঠীৰ সংস্কৃতিৰ সম্পদ সময়ত সংৰক্ষণ নোহোৱাৰ বাবে কালৰ গৰ্ভত বিলোপ পাইছে বা বিলোপ পোৱাৰ উপক্ৰম হৈছে।

উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চলৰ জনগোষ্ঠীয় সংস্কৃতিৰ ইতিহাস চাবলৈ গ’লে উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চলৰ জনগোষ্ঠীয় ভাষাসমূহৰ বিদ্যায়তনিক অধ্যয়নৰ ইতিহাস চাব লাগিব। কাৰণ ভাষা হৈছে সংস্কৃতিৰ বাহক আৰু সংস্কৃতিয়ে ভাষাক চহকী কৰে। অসমলৈ ইংৰাজসকলৰ আগমনৰ লগে লগে খ্ৰীষ্টান ধৰ্ম প্ৰচাৰৰ বাবে অহা আমেৰিকান মিছনেৰীসকলেই উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চলৰ ভাষা সম্পৰ্কীয় চৰ্চাৰ এক পৰিৱেশ আৰম্ভ কৰিছিল বুলি ক’ব পাৰি। তেখেতসকলৰ উদ্দেশ্য যিয়েই নহওক, সেই সময়ত উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ পাহাৰ-ভৈয়ামত প্ৰচলিত কেইবাটাও ভাষাত মিছনেৰীসকলে অভিধান,

ব্যাকৰণ, প্ৰৱন্ধ ৰচনা কৰি এক উদাহৰণ দেখুৱাই থৈ গৈছে। এইধৰণৰ দুখনমান পুথি হৈছে - R.T.J Keith ৰ ‘Outline Grammar of the Garo Language’ (1874), R.G. Macware ৰ ‘Outline Grammar of Angami Naga Language with Vocabulary and Illustrative Sentences’ (1887), Reverend Sidney Endle ৰ “Outline Grammar of the Kachari (Boro) Language” (1884) ইত্যাদি। মিছনেৰীসকলৰ পাছতেই ছাৰ জৰ্জ আৱাহাম গ্ৰিয়াৰ্ছনৰ “Linguistic Survey of India” শীৰ্ষক গ্ৰন্থখনিৰ কথা ক’ব পাৰি। এই গ্ৰন্থখন ১৯০৩ চনৰ পৰা ১৯২৭ চনৰ ভিতৰত এঘাৰটা খণ্ডৰ উল্লেখ্য গ্ৰন্থ প্ৰকাশ কৰে। এই গ্ৰন্থসমূহৰ অন্তৰ্গত Vol. III, Part-II ত উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চলৰ ভাষাসমূহৰ বিষয়ে মুঠ তিনিটা খণ্ডত আলোচনা কৰিছে। খাচী, টাই আহোম, খামতি, ডফলা, মিৰি (মিচিং), মিচিমি, বড়ো, ৰাভা, গাৰো, ডিমাচা, ত্ৰিপুৰা, নগা, কুকি নগাকে ধৰি একাধিক ভাষা সম্পৰ্কে আলোচনা কৰিছে। তাৰ পৰবৰ্তী সময়ত সুনীতি কুমাৰ চেটাৰ্জী আদিকে ধৰি কেইগৰাকীমান বিশিষ্ট ভাষাবিদে উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চলৰ জনগোষ্ঠীয় ভাষা সম্পৰ্কে আলোচনা কৰিছিল যদিও প্ৰকৃত অৰ্থত বিজ্ঞানসন্মতভাৱে অসমৰ জনগোষ্ঠীয় ভাষাসমূহৰ আলোচনা আৰম্ভ হৈছিল, বিংশ শতিকাৰ সত্তৰৰ দশকমানৰ পৰাহে। এইক্ষেত্ৰত প্ৰথমেই নাম ল’ব লাগিব - ড° প্ৰমোদচন্দ্ৰ ভট্টাচাৰ্যৰ। তেখেতে বড়ো ভাষাৰ প্ৰথম বিজ্ঞানসন্মত গৱেষণাৰ কাম কৰিছিল আৰু বড়ো সংস্কৃতি প্ৰতিফলিত হোৱা এখন গ্ৰন্থও সম্পাদনা কৰিছিল। উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চলৰ জনগোষ্ঠীয় ভাষাসমূহৰ বিশেষভাৱে চীন তিব্বতীয় ভাষা পৰিয়ালৰ ভাষাসমূহৰ বিদ্যায়তনিক অধ্যয়নৰ দুৱাৰ মুকলি কৰিছিল বিশিষ্ট ভাষাবিদ ড° সত্যেন্দ্ৰ নাৰায়ণ গোস্বামীদেৱে। তেখেতে ক্ষেত্ৰ অধ্যয়ন কৰি বড়ো, কাৰ্বি, মিচিং, দেউৰী, ৰাভা, গাৰো ভাষাৰ লগতে আহোম, ফাকে আৰু খামতি ভাষা সম্পৰ্কে এক বিদ্যায়তনিক অধ্যয়নৰ শুভাৰম্ভ কৰে। পৰবৰ্তী সময়ত ড° ভীমকান্ত বৰুৱাদেৱৰ ১৯৯০ চনত প্ৰকাশ পোৱা ‘অসমৰ ভাষা’ শীৰ্ষক গ্ৰন্থখনেৰে উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চলৰ জনগোষ্ঠীয়-জনজাতীয় ভাষাসমূহৰ প্ৰকৃত অধ্যয়নৰ দুৱাৰ মুকলি কৰি দিয়ে। ইয়াৰ পূৰ্বতে এই ভাষাসমূহে বিদ্যায়তনিক ক্ষেত্ৰখনত স্থান পোৱা নাছিল। এনেদৰে ভাষাৰ লগে লগে উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চলৰ জনগোষ্ঠীসমূহৰ সংস্কৃতি অধ্যয়নৰ বিদ্যায়তনিক দুৱাৰখনো মুকলি হ’ল বুলি ভাবিব পাৰি। সাম্প্ৰতিক সময়ত জনগোষ্ঠীয় সংস্কৃতি সম্পৰ্কীয় বিদ্যায়তনিক অধ্যয়নে ব্যাপকভাৱে গুৰুত্ব লাভ কৰাৰ বাবে সামগ্ৰিকভাৱে উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চলত বসবাস কৰি থকা কিছুসংখ্যক জনগোষ্ঠীৰ সংস্কৃতি সম্পৰ্কীয় কিছুদিশ প্ৰতিফলিত হোৱাকৈ গৱেষণামূলক অধ্যয়ন হৈছে। তাৰ মাজতো এতিয়াও বহুতো জনগোষ্ঠীৰ সংস্কৃতি অধ্যয়ন হ’বলৈ বাকী আছে। উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চলত বসবাস কৰা প্ৰতিটো জনগোষ্ঠীৰ সংস্কৃতি অধ্যয়ন কৰিলেহে প্ৰকৃত অৰ্থত এই ভূখণ্ডৰ সঠিক সাংস্কৃতিক ছবি এখন পোহৰলৈ আহিব। অন্যথা বিশ্বায়নৰ যুগত পৰিবৰ্তনৰ ধামখুমীয়াত বহুতো জনগোষ্ঠীৰ সুৰীয়া সাংস্কৃতিক বৈশিষ্ট্যসমূহ কালৰ কৰাল গ্ৰাসত হেৰাই যাব। অতিমাৰীৰ পৰিস্থিতিত আটাইবিলাক জনগোষ্ঠীৰ লোক-সাংস্কৃতিক সামৰি অতি কম সময়ৰ ভিতৰত এখনি বৈদ্যুতিক মাধ্যমৰ ই-আলোচনী প্ৰস্তুত কৰাটো এক অতি কষ্টসাধ্য কাম। পৰিকল্পনা কৰা হৈছিল যদিও সময়ত প্ৰৱন্ধসমূহ সম্পাদনা সমিতিৰ হাতত নপৰাত আলোচনীখন ভৱামতে কৰিব পৰা নগ’ল। অসম, অৰুণাচল আৰু নগালেণ্ডৰ কেইটিমান জনগোষ্ঠীৰ সাংস্কৃতিক বৈশিষ্ট্য এই আলোচনীখনত প্ৰকাশ কৰা হৈছে। শেষত ই-আলোচনীখনত অজানিতে ৰৈ যোৱা ভুলবোৰ পোনাই লৈ সাদৰেৰে গ্ৰহণ কৰিলে সম্পাদনা সমিতিৰ কষ্ট সাৰ্থক হ’ব।

সম্পাদনা সমিতি

সূচী

অসমীয়া শিতান

◆ উত্তৰ পূৱ ভাৰতৰ জনগোষ্ঠীৰ সাংস্কৃতিক বৈশিষ্ট্য- দুটা অভিজ্ঞতা	ড° অচ্যুত বৰঠাকুৰ	1
◆ তিৱাসকলৰ “বৰত পূজা” উৎসৱ : এক টোকা	মীনা বৰদলৈ দুৱৰা	3
◆ দেউৰীসকলৰ জামা বিচু	ড° মৌচুমী বেখা খাউণ্ড	9
◆ সোনোৱাল কছাৰীসকলৰ পৰম্পৰাগত বাইথ’ পূজা আৰু জন্ম-বিবাহ সম্পৰ্কীয় লোকাচাৰ	বেখামণি বৰুৱা	11
◆ মটক জনগোষ্ঠীৰ সাংস্কৃতিক জীৱন	ড° কৰবী বৰুৱা গগৈ	14
◆ মিচিং জনগোষ্ঠীৰ উৎসৱ-অনুষ্ঠান	জোনালী ঙাতে	18
◆ মটক জনগোষ্ঠীৰ ‘গৰখীয়া ভোজ’ : এটি টোকা	লুনা ৰাজখোৱা	22
◆ মৰাণ জনগোষ্ঠীৰ ৰাতিবিহু	পংখী মৰাণ	23

ইংৰাজী শিতান

◆ Oompha The religious ceremony of the Tai Ahoms	Uttam Duorah	26
◆ Food Habit of Tai-Khamyang : A Glimpse	Gagan Talukdar	32
◆ The Konyak Nagas of North East India: A Brief Note	Supriya Shyam	35
◆ Longleng and Phom Tribe of Nagaland: An Introduction	Dr. Tanusree Sarker	39
◆ The Enchanting Galos and their festivals	Abhijita Sarma	42
◆ Status of Women among the Tanis of Arunachal Pradesh	Piyali Dasgupta	44

হিন্দী শিতান

◆ কাৰ্বী লোক-সংস্কৃতি	ডাঁ থেসো ক্ৰোপী	47
-----------------------	-----------------	----

Campus News

◆ বিগত শিক্ষাবৰ্ষৰ শৈক্ষিক খতিয়ান	দুলাল বৰুৱা	53
◆ A Report on IQAC Activities	Dr. Budul Chandra Das	55
◆ Commerce Department at a Glance	Dr. Nehal Chalani	59
◆ Computer Science Department at a Glance	Tapash Aich	61
◆ A Brief Report of NSS activities	Dr. Tanusree Sarker	64
◆ A Report of NCC activities	Dr. Theso Kropi	67
◆ A Report of Women’s Studies and Development Cell	Supriya Syam	68

উত্তৰ-পূব ভাৰতৰ জনগোষ্ঠীৰ সাংস্কৃতিক বৈশিষ্ট্য - দুটি অভিজ্ঞতা

ড° অচ্যুত বৰঠাকুৰ

সভাপতি, পৰিচালনা সমিতি
ৰিমেঞ্জ কলেজ, তিনিচুকীয়া

উত্তৰ-পূবৰ জনজাতীয় সমাজখনৰ বৰ্ণাঢ্য জীৱন-প্ৰণালী সম্পৰ্কে আমাৰ জ্ঞান আজিও সীমিত। তেওঁলোকৰ ৰৈচিত্ৰপূৰ্ণ জীৱন-শৈলী, ভ্ৰাতৃত্ববোধ, সহৃদয়তা, সৰলতা আদিৰ পৰা আমি বহু শিকিবলগীয়া আছে। আটাইতকৈ ডাঙৰ কথা আধুনিক জীৱন ধাৰাই সৃষ্টি কৰা নানা অৱক্ষয়ৰ মাজতো জনজাতীয় সমাজৰ পৰম্পৰাগত মূল্যবোধ আজিও অটুট আছে। অপ্ৰিয় হ'লেও ক'ব লাগিব আমি আৰ্যমূলীয় অজনজাতিৰ লোকসকলে জনজাতীয় লোকক যথেষ্ট অৱজ্ঞাৰ চকুৰে চাইছিলো। আমি সদায় পাহৰি যাওঁ যে, অসমৰ বেছিভাগ আৰ্যমূলীয় অজনজাতিসকলে ইংৰাজ শাসন পাতনি মেলাৰ আগতে জনজাতি শাসকসকলৰ পৃষ্ঠপোষকতাতে অসমৰ স্থায়ী বাসিন্দা হোৱাৰ সুযোগ লাভ কৰিছিল। অসমত জনজাতীয় শাসকসকলৰ উদাৰতাৰ বাবেই শাসন ব্যৱস্থাত গুৰুত্বপূৰ্ণ বিষয়বাব লাভ কৰিছিল। শিক্ষা-দীক্ষাত তুলনামূলকভাৱে আগবাঢ়ি থকাৰ বাবেই শাসক গোষ্ঠীয়ে অজনজাতীয় লোকসকলক মৰ্য্যদাপূৰ্ণ আসনত অধিষ্ঠিত কৰিছিল।

অসমত ইংৰাজ শাসন আৰম্ভ হোৱাৰ লগে লগে পৰিস্থিতি সলনি হ'ল। জনজাতীয় শাসকসকলৰ শাসনত উচ্চ পদবী ভোগ কৰা অজনজাতীয় বিষয়াসকল ৰাতিটোৰ ভিতৰতে ইংৰাজ শাসনৰ অন্ধ সমৰ্থকত পৰিণত হ'ল। ইংৰাজসকলৰ বাবেও এওঁলোক হৈ পৰিল আটাইতকৈ বিশ্বাসভাজন বিষয়া। কাৰণ, এই আমোলা বিষয়াসকলৰ পুৰণি শাসক শ্ৰেণীসমূহৰ লগত গোষ্ঠীগত সম্পৰ্ক নাছিল আৰু সেইবাবেই ইংৰাজ বিষয়াসকলে এওঁলোকৰ ওপৰত গভীৰ বিশ্বাস আৰু আস্থা ৰাখিছিল। কালক্ৰমত এই অজনজাতীয় বিষয়াসকলৰ বৃটিচ ভক্তি ইমান বাঢ়িল যে তেওঁলোকে ইংৰাজ

শাসন আধুনিক আৰু উদাৰ আৰু আনহাতে পুৰণি শাসক গোষ্ঠীসমূহক বৰ্বৰ আখ্যা দিবলৈও কুৰ্ণাবোধ নকৰিলে। ফলত ইংৰাজ শাসকসকলেও বিচাৰি পালে তেওঁলোকৰ সমৰ্থক আৰু আস্থাভাজন এক প্ৰভাৱশালী গোষ্ঠী। ইংৰাজ শাসনৰ আৰম্ভণিতে এই পুৰণি বিষয়া, আমোলা বিষয়াসকলেই আটাইতকৈ ক্ষমতাসালী হৈ উঠিছিল আৰু শাসন ব্যৱস্থাৰ প্ৰতিটো স্তৰতে প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰিছিল। অসমৰ জনজাতীয় লোকসকলে নতুন ব্যৱস্থাৰ লগত ফেৰ মাৰিব নোৱাৰি সকলো চৰকাৰী সা-সুবিধাৰ পৰা বঞ্চিত হ'বলগা হয়। গতিকে, এইটো স্বীকাৰ কৰিব লাগিব যে জনজাতীয়সকলৰ আৰ্থ-সামাজিক দুৰৱস্থাৰ বাবে ইংৰাজ শাসনত উঠি বজা বহি বজা হোৱা আমোলা বিষয়াসকল বহু পৰিমাণে দায়ী। মংগোলীয় জনগোষ্ঠীৰ এইসকল লোকে নিজৰ প্ৰাপ্য অধিকাৰৰ বাবে কেনে ধৰণে সংগ্ৰাম কৰিবলগা হৈছিল সেইয়া বুৰঞ্জীৰ পাতত স্পষ্ট।

এইখিনিতে জনজাতীয় বৈশিষ্ট্যৰ দিশৰ ক্ষেত্ৰত হোৱা দুটা অভিজ্ঞতা ব্যক্ত কৰিছোঁ। ১৯৮২ চনত মই তেতিয়া ভাৰতীয় জীৱন বীমা নিগমৰ বিষয়া। চাকৰি সূত্ৰে গোলাঘাটত বৰ্তমান ধনশ্ৰী মহকুমাৰ সদৰ সৰুপথাৰত আছিলোঁ। ১৯৭৯ চনত বৰ্তমান গোলাঘাট জিলাৰ অসম নাগালেণ্ড সীমান্তৰ বিভিন্ন অঞ্চলত সংঘৰ্ষ সৃষ্টি হোৱাৰ লগে লগে সৰুপথাৰ প্ৰশাসনিক কেন্দ্ৰ হৈ পৰিছিল। কাৰণ সংঘৰ্ষ জৰ্জৰিত বেছিভাগ অঞ্চলেই সৰুপথাৰৰ নিকটবৰ্তী। এবাৰ এজন উচ্চ পদস্থ অসম চৰকাৰৰ বিষয়াই নগা বিষয়াৰ লগত আলোচনাৰ বাবে অসম নাগালেণ্ডৰ সীমান্তৰ ন-পানী নামৰ অঞ্চললৈ যাবলগা হ'ল। আলোচনা হৈছিল এটি নাগালেণ্ড চৰকাৰৰ সৰু জিৰণি ঘৰত। বহু ভিতৰুৱা ঠাই হোৱাৰ বাবে ঘৰটোত বিজুলী

সংযোগ নাছিল। জেনেৰেটৰৰ দ্বাৰা বিজুলী যোগানৰ ব্যৱস্থা অৱশ্যে আছিল। অসমৰ বিষয়াজনৰ লগত আছিল কেৱল তেখেতৰ গাড়ীখনৰ চালকজন। যথাসময়ত দুয়োজন বিষয়াৰ মাজত আলোচনা অনুষ্ঠিত হ'ল। আলোচনা অন্ত পৰাৰ পাছত অসমৰ বিষয়াজনৰ বাবে জিৰণি গৃহৰ দুটা কোঠাৰ এটা আবন্টন দিয়া হ'ল। পথ দুৰ্গম বাবে ৰাতি ঘূৰি অহাটো একপ্ৰকাৰ অসম্ভৱ। গতিকে ৰাতি তাত কটাব লাগিব। যথাসময়ত ৰাতিৰ আহাৰ প্ৰস্তুতিৰ কামত জিৰণি গৃহৰ তত্বাৱধায়কজন ব্যস্ত থকাৰ সময়ত নগা বিষয়াজনে অসমৰ বিষয়াজনক 'এপেটাইজাৰ' হিচাপে আৰু গাৰ উষ্ণতা বৃদ্ধিৰ বাবে সুৰাপানৰ বাবে আমন্ত্ৰণ জনালে। নিয়মীয়া নহ'লেও মাজে মাজে আমাৰ বিষয়াজনৰ মদ্যপানৰ অভ্যাস আছিল। তদুপৰি প্ৰচণ্ড শীতত এটা বা দুটা পেগ ল'লে নিশ্চয় ভাল টোপনি আহিব। গতিকে নিমন্ত্ৰণ ৰক্ষা কৰি তেওঁ নগা বিষয়াজনৰ কক্ষত উপস্থিত হ'ল। তেখেতে দেখিলে সুৰাপানৰ বাবে চাৰিটা গিলাচ আছে আৰু নগা বিষয়াজনৰ লগত বহি আছে তেওঁৰ গাড়ি চালকজন। অসমৰ বিষয়াজনলৈ তেওঁৰ প্ৰশ্ন, 'ড্ৰাইভাৰ লগা ক'ত আছে?' অৰ্থাৎ চাৰিটা গিলাচ-দুজন বিষয়া আৰু দুজন গাড়ি চালকৰ বাবে। অসমৰ বিষয়াজন এক অস্বস্তিত পৰিল। তেওঁ কেনেকৈ গাড়ি চালকজনৰ লগত মদ্যপান কৰিব। গতিকে, তেওঁ অসমৰ গাড়ি চালকজনক মাতিবলৈ মান্তি নহ'ল। নগা বিষয়াজনৰ মন্তব্য - "ডিউটি টাইমত ড্ৰাইভাৰ আছে, এতিয়াতো ডিউটি টাইম নহয়। এতিয়া ভাই ভাই আছে। এওঁলোকভি কাম কৰি খাইছে। ভিক্ষাৰী, চোৰ-ডকাইত নাই আছে।" বহু ভাবি-চিন্তি অসমীয়া বিষয়াজনে তেওঁৰ গাড়ী-চালকক নমতাৰ সিদ্ধান্ত ল'লে। সুৰাপানৰ অন্তত ৰাতিৰ আহাৰ গ্ৰহণ কৰিলে নগা বিষয়াজন, তেওঁৰ গাড়ী চালক আৰু অসমৰ বিষয়াজনে। অসমৰ গাড়ী চালকজন অকলশৰীয়া হৈ থাকি আহাৰ গ্ৰহণ কৰি গাড়ীখনত শুবলৈ গ'ল। আনহাতে একেটা কোঠাতে আৰু একেখন বিছনাতে ৰাতি কটালে নগা বিষয়াজন আৰু তেওঁৰ গাড়ী চালকজনে।

গোটেই ৰাতি টোপনি নগ'ল অসমৰ বিষয়াজন। মনোকষ্টত ভূগিলে তেওঁ। গাড়ী চালক এজনৰ লগত সুৰাপান কৰা, একেখন মেজতে আহাৰ গ্ৰহণ কৰা আৰু ৰাতি একেখন বিছনাতে টোপনি যোৱা কথাটো গ্ৰহণ কৰা অসম্ভৱ।

দ্বিতীয় এটা অভিজ্ঞতা : ২০১৫ চন, উত্তৰ-পূৰ্ব ভাৰত বুৰঞ্জী সন্থাৰ ৩৬ তম বছৰেকীয়া অধিবেশনত যোগদানৰ বাবে আমি দুয়ো অৰ্থাৎ লিখক আৰু সহধৰ্মিনী অঞ্জনা গোস্বামী আইজললৈ গৈছিলোঁ। আমি দুয়ো বুৰঞ্জীৰ ছাত্ৰ। আইজল

চহৰখন ভালকৈ এপাক ঘূৰাৰ আশাত দুদিন আগতে গৈ তাত উপস্থিত হৈ হোটেলত আছিলোঁগৈ। অধিবেশনৰ আগদিনা ৰিপাৰ্টিং সময়তকৈ কিছু আগতে অধিবেশনস্থলী মিজোৰাম বিশ্ববিদ্যালয়ত উপস্থিত হ'লো। সেই বিশ্ববিদ্যালয়ৰ বুৰঞ্জী বিভাগৰ মূৰব্বী অধ্যাপক আৰু অধিবেশনৰ স্থানীয় সম্পাদক Dr. Lalngurliana Sailo- য়ে তেখেতৰ কক্ষলৈ লৈ গ'ল। ড° চাইলুৱে আমাক আদৰ্শ জনাই তেওঁৰ এগৰাকী ছাত্ৰক আমাক মিজোৰাম চৰকাৰৰ পৰ্যটন নিবাসলৈ লৈ যোৱাৰ দায়িত্ব অৰ্পণ কৰিলে। তেখেতে ক'লে তাৰ আগতে আমি একাপ চাহৰ সোৱাদ ল'ব লাগিব। এই বুলি কৈ তেখেতে বিভাগীয় সহায়কাৰী কৰ্মচাৰীজনক বিচাৰিলে। কিন্তু উক্ত কৰ্মচাৰীজন সেই সময়ত নথকাত তেখেতে নিজে গেচ জ্বলাই আমালৈ চাহ প্ৰস্তুত কৰিলে। কাৰণ সহায়কাৰীজন অহালৈ বাট চাই আমাক আমনি দিয়াৰ ইচ্ছা তেখেতৰ নাছিল। আমি অপেক্ষা কৰিম বুলি বাবে বাবে কোৱা স্বত্বেও তেখেতে আলমাৰীৰ পৰা বিস্কুটৰ টেমা উলিওৱাৰ পৰা চাহ তৈয়াৰ হোৱালৈকে সকলোখিনি কৰিলে। তেখেতে চাৰি কাপ চাহ প্ৰস্তুত কৰিলে। মই কৌতুহলেৰে লক্ষ্য কৰিলো দুকাপ আমাৰ বাবে, একাপ তেখেতৰ, ৪ নং কাপ কাৰ বাবে? তেখেতে আমালৈ চাহ দুকাপ আগবঢ়াই দিয়াৰ সময়তে সহায়কাৰীজন উপস্থিত হ'ল আৰু তেখেতে চতুৰ্থবৰ্গৰ এই কৰ্মচাৰীজনক লগে লগে মিজো ভাষাত ক'লে যে ৪ নং চাহ কাপ তেওঁৰ বাবে আছে। গোটেই পৰিবেশটো আমাৰ বাবে সঁচাকৈয়ে আচৰ্ছা। এখন কেন্দ্ৰীয় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ মূৰব্বী অধ্যাপক এজনে অতিথিক চাহ প্ৰস্তুত কৰি আপ্যায়িত কৰাৰ লগতে তেখেতৰ সহায়কাৰী চতুৰ্থবৰ্গৰ কৰ্মচাৰীজনলৈও একাপ চাহ আমাৰ লগতে তৈয়াৰ কৰিছে। কিন্তু এইটো সম্ভৱ ভাৰতৰ উত্তৰ-পূৰ্বৰ ৰাজ্যসমূহত। কাৰণ ইয়াত বাস কৰে বিভিন্ন জনগোষ্ঠীসমূহে আৰু তেওঁলোকৰ সমাজ জীৱনৰ মূল বৈশিষ্ট্যই হ'ল সমতা, সহায়তা আৰু সৰলতা।

মুঠতে অসমৰ সংস্কৃতিটো এটা সমন্বিত সংস্কৃতি। জনজাতি আৰু অজনজাতীয় উপাদানেৰে সমৃদ্ধ হৈ পৰিপুষ্ট হৈছে বৃহৎ অসমীয়া সংস্কৃতি। জনজাতিসকলৰ আশা-আকাংক্ষা, সুখ-দুখ, আৰ্থ-সামাজিক দিশসমূহৰ বিষয়ে অজনজাতীয়সকলে শ্ৰদ্ধাৰে আৰু কৃতজ্ঞতাৰে অনুধাৱন কৰিব লাগিব। অসমৰ পাহাৰ-ভৈয়ামৰ জনজাতিসকলকো অসমৰ জাতি গঠন প্ৰক্ৰিয়াৰ অপৰিহাৰ্য্য অংশীদাৰ বুলি গণ্য কৰিব লাগিব। যি ভুল আগতে কৰিছিলো তাৰ যেন পুনৰাবৃত্তি নহয়। □

তিৱাসকলৰ “বৰত পূজা” উৎসৱ : এক টোকা

মীনা বৰদলৈ দুৱৰা

অৱসৰপ্ৰাপ্ত বিষয় শিক্ষয়িত্ৰী (অসমীয়া)

সাৰ্বজনীন উচ্চতৰ মাধ্যমিক বালিকা বিদ্যালয়

প্ৰস্তাৱনা :

“তিৱা” বা “লালুং”সকল অসমীয়া জাতি আৰু সমাজৰ এক অংশ আৰু তেওঁলোকৰ বৰ্ণাঢ্য সংস্কৃতিয়ে বাবেৰহণীয়া অসমীয়া সংস্কৃতিক সমৃদ্ধ কৰিছে। উল্লেখযোগ্য যে, যি সময়ত অসমৰ একাংশ জনজাতি (Tribe)য়ে দুৰ্ভাগ্যজনকভাৱে নিজকে “অসমীয়া” বুলি পৰিচয় নিদি নিজৰ জনজাতীয় পৰিচয়েৰে আত্মপ্ৰকাশ কৰিবলৈ উদ্যোগ লৈছে সেই সময়ত তিৱাসকলেহে নিজকে সম্পূৰ্ণ “অসমীয়া” বুলি ঘোষণা কৰিছে।

ড° সুনীতি কুমাৰ চেটাৰ্জীয়ে তেওঁৰ “*The place of Assam in the History and Civilisation of India*”ত চীন-তিব্বত অঞ্চলৰ পৰা প্ৰাচীন কামৰূপ বা প্ৰাগ্‌জ্যোতিষপুৰলৈ প্ৰব্ৰজন কৰি অহা মঙ্গোলয়ড লোকসকলক “কিৰাত” (The Kirata) নাম দিছে। খ্ৰীষ্টপূৰ্ব দুহেজাৰ বছৰৰ আগৰ পৰাই প্ৰব্ৰজন কৰা এই কিৰাত মঙ্গোলয়ডসকলৰ বাৰটা প্ৰধান ঠালৰ ভিতৰত এই তিৱা বা লালুংসকল এটা। আহোম ৰজা স্বৰ্গদেউ চুক্লেনমুঙ (১৫৩৯-১৫৫২ খ্ৰী.) ৰ সময়চোৱাতে শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰদেৱে আহোম ৰাজ্য পৰিত্যাগ কৰে। মৰিগাঁও জিলাৰ বঘৰাৰ তামৰ ফলিৰ পৰা জনা যায় যে, বঘৰাৰ ৰজা জয়ধ্বজ সিংহৰ জন্মৰ সময় মহাপুৰুষজনাৰ জন্মৰ সতে প্ৰায় একে। এই সময়ত মধ্য অসমৰ এই এলেকাত সোতৰখন লালুং ৰাজ্য, দুখন কছাৰী ৰাজ্য আৰু এখন কাৰ্বি ৰাজ্য আছিল। ক্ষুদ্ৰ ক্ষুদ্ৰ এই জনজাতীয় ৰাজ্যসমূহকে বুৰঞ্জীত দাঁতিলীয়া ৰাজ্য, সাতো ৰজীয়া আৰু পাঁচোৰজীয়া বুলি উল্লেখ কৰা হৈছে। বৰ্তমানৰ মেঘালয়ৰ খৈৰাম আৰু মিলিমো তিৱা বা লালুংসকলৰ বসতিস্থান। ধেমাজি জিলাত বিশখন

আৰু যোৰহাট জিলাৰ তিতাবৰৰ ওচৰত ছখন আৰু যোৰহাট জিলাৰ তিতাবৰৰ ওচৰত ছখন তিৱা বা লালুং মানুহৰ গাঁও আছে। তিৱাসকলৰ জনসংখ্যা বেচৰকাৰী হিচাবমতে প্ৰায় চাৰিলাখ (২০১১ চনৰ লোকপিয়ল)। উল্লেখযোগ্য যে, পাহাৰত বাসকৰা অতি কম সংখ্যক লোকৰ বাহিৰে “তিৱা ভাষা” ক’ব পৰা মানুহ প্ৰায় নাই বুলিয়েই ক’ব পাৰি।

তিৱাসকলৰ ধৰ্মীয় বিশ্বাস :

তিৱাসকল অন্যান্য জনজাতিৰ দৰেই মূলতঃ প্ৰকৃতি উপাসক (Animist)। তেওঁলোকে প্ৰকৃতিৰ বিভিন্ন শক্তিকে ঐশ্বৰিক শক্তি বুলি উপাসনা কৰি আহিছে। প্ৰাকৃতিক শক্তিসমূহ সম্ভৃষ্ট হ’লে অপায়-অমঙ্গল নহয় বুলি তেওঁলোকৰ বিশ্বাস। এনে বিশ্বাসৰে ফলশ্ৰুতি কলিয়া গৌঁসাই থান, বংশীগোপাল থান, কালিকা থান, মালপূজা, শনিপূজা, জংকং পূজা, বিচং পূজা, সৰস্বতী থান, বুঢ়াগৌঁসাই থান আদি। আন জনজাতীয় লোকৰ দৰেই শিৱ এওঁলোকৰ মুখ্য উপাস্যদেৱতা। কালক্ৰমত অৱশ্যে তিৱাসকলৰ বেছিভাগেই শঙ্কৰদেৱৰ বৈষ্ণৱ ধৰ্ম গ্ৰহণ কৰে স্বাভাৱিক কাৰণতে। তথাপিও তেওঁলোকৰ সমাজত

পুৰণি জনজাতীয় উপাসনা ৰীতি-নীতি সমান্তৰালভাৱে প্ৰচলিত হৈ থকাটো লক্ষণীয়, শেহতীয়াকৈ বিভিন্ন ৰাজনৈতিক-সামাজিক-ধাৰ্মিক কাৰণত অন্যান্য জনজাতিৰ দৰেই তিৰাসকলৰ মাজতো এক পুনৰুত্থানবাদী মনোভাব বা প্ৰৱণতাই গা কৰি উঠিছে। আজিৰ ভোগবাদী মানসিকতা, বাণিজ্যিক অৰ্থনীতিয়ে গ্ৰাস কৰা গণ সংস্কৃতি (Mass Culture)য়েও এই মনোভাব বা প্ৰৱণতাত উদগণি যোগাইছে। এনে কাৰণতে কিছুমান জনজাতি-জনগোষ্ঠীৰ কোনো কোনো উৎসৱ-পাৰ্বণ, সাজ-পোচাক, নৃত্য-গীত আদি হঠাতে অতি জনপ্ৰিয় হৈ উঠা দেখা যায়। তিৰাসকলৰ সাজ-পোচাক, নৃত্যগীত আৰু বিশেষকৈ “বৰত”ও আজি কিছুদিনৰ পৰা অত্যন্ত জনপ্ৰিয় হৈ উঠা আৰু আলোচিত হোৱা পৰিলক্ষিত হৈছে। অৱশ্যে এইটো নিঃসন্দেহে এটা শুভ লক্ষণেই।

“বৰতপূজা/বৰত উৎসৱ :

তিৱা জনজাতিৰ বিভিন্ন সাংস্কৃতিক দিশ সম্পৰ্কে ক্ষেত্ৰ অধ্যয়নৰ জৰিয়তে গৱেষণা কৰি লিপিবদ্ধ কৰা এমুঠিমান লোকৰ পৰা জনা যায় যে, “বৰত” এটা “পূজা” যিটো কালক্ৰমত এক “উৎসৱ”ত পৰিণত হয়। আন জনজাতিৰ দৰেই তিৰাসকলৰো অতীত সংস্কৃতিৰ বিষয়ে জানিবলৈ ঘাইকৈ কিংবদন্তি, জনশ্ৰুতি, পৰম্পৰাগত গীত আদিৰ ওপৰতে নিৰ্ভৰ কৰিবলগীয়া হয়। যিহেতু লিখিত ৰূপত প্ৰামাণ্য তথ্যৰ অভাৱ। গতিকে, বুৰঞ্জীয়ে ঢুকি পোৱা কালতকৈ আগলৈ যোৱা প্ৰায়

অসম্ভৱ। এনে গৱেষকসকলে ওঠৰ শতিকাৰ আৰম্ভণি মানৰ পৰা এই “বৰত পূজা”ৰ প্ৰচলন বুলি ক’ব খোজে। আহোম স্বৰ্গদেউ ৰুদ্ৰসিংহ (চুখুংফা)ই জয়ন্তীয়া ৰাজ্য জয় কৰিবলৈ ১৭০৭ চনত প্ৰায় ৪৩,০০০ সৈন্যৰে বৰবৰুৱাক পঠায়। আহোম সৈন্যই গোভাৰ মাজেদি যুদ্ধ যাত্ৰা কৰে। দাঁতিয়াল ৰজা, সাতো ৰজা আৰু পোৱালী ৰজাসকলেও স্বৰ্গদেউক সহায় কৰে। তিৱাৰ ৰণসিদ্ধ কোঁৱৰক বৰসেনাপতি পাতি এই ৰজাসকলে পঠায়। যুদ্ধজয়ৰ পিছত স্বৰ্গদেৱে দাঁতিয়ালীয়া ৰজা আৰু পোৱালী ৰজাসকলক পুৰস্কৃত কৰে আৰু বিশেষকৈ ৰণসিদ্ধ কোঁৱৰক ৰাজকীয় আজ্ঞা (Royal Decree)ৰে ঢাল-তৰোৱাল, আ-অলঙ্কাৰ দি কুমৈ ৰাজ্যৰ এটা অংশ আৰু

তৰাণি কলবাৰীৰ এটা অংশ লগ লগাই “তেতেলীয়া” নামে এখন ৰাজ্য গঠন কৰি সাতোৰজাৰ দৰে “পোৱালী ৰজা” হিচাবে স্থলাভিষিক্ত কৰে। ৰজা হৈ তেওঁ ৰণজয় সিংহ নাম লয়। জনশ্ৰুতি অনুযায়ী তৰাণিৰজা আৰু কুমৈ ৰজা দুয়ো নিজৰ নিজৰ জীয়েকক ৰণজয় সিংহলৈ বিয়া দিয়ে। কুমৈ ৰজাই হেনো জীয়েকৰ লগত যৌতুক হিচাবে এই “বৰত পূজা” দি পঠাইছিল। এই “বৰত” হেনো কুমৈ ৰজাই ডিমৰীয়া ৰজাৰ “মালপূজা”ৰ লগত আগতে সলাই লৈছিল। ১৭০৮ খৃঃত ৰণজয় সিংহ ৰজা হৈছিল বাবে ১৭০৯ চন মানৰ পৰা “বৰত পূজা”ৰ বহুল প্ৰচলন হয় বুলি অনুমান কৰা হয়। পৰৱৰ্তীকালত খৰ্গ সিংহ, তাম্ৰ সিংহ, দৰ্প সিংহ, ললিত সিংহ আদি তিৱা ৰজাই উলহ-মালহেৰে এই “বৰত পূজা” উদ্‌যাপন কৰিছিল। আনুমানিক ১৯০০ চন মানত তেতেলীয়া ৰজা আছিল ধেনুৰাম যাৰ কেইবাজনো পূৰ্বপুৰুষে বৈষ্ণৱ ধৰ্মত শৰণ লৈ জাত্যন্তৰ হৈ “সৰু কোঁচ” হয়। জাত্যন্তৰ হোৱাৰ পিছতো কেইবা পুৰুষলৈ এই পূজা চলি আছিল যদিও কালক্ৰমত পিছৰ লোকসকলৰ অনীহাৰ বাবে “বৰত পূজা”

অনিয়মীয়া হ’বলৈ ধৰে। কুৰি শতিকাৰ আগভাগতে এই ৰাজপৰিয়াল তেতেলীয়া পৰিত্যাগ কৰি আনঠাইলৈ গুছি যায়। ৰজা নোহোৱাত সাধাৰণ ৰাইজে এই পূজা অনুষ্ঠিত কৰি থাকিল অনেক অসুবিধাৰ মাজতো। ৰজাৰ অনুপস্থিতিত এই পূজা পতাত অসুবিধা হয় বাবে ৰাইজে ৰজাৰ সলনি এগৰাকী দলৈকে এই

দায়িত্ব দিয়ে আৰু তেওঁকে ৰজা হিচাবে মানিবলৈ লয়। দেশ স্বাধীন হোৱাৰ আগৰ প্ৰথম “দলৈ ৰজা” আছিল তোলাৰাম বৰদলৈ। তেওঁৰ দিনত কেইবাবাৰো “বৰত পূজা” অনুষ্ঠিত হয়। পৰৱৰ্তী “দলৈ ৰজা” বকুল বৰদলৈৰ দিনতো “বৰত” হৈছিল আৰু শেষৰটো “বৰত পূজা” ১৯৬৩ চনত বুলি অনুমান কৰা হয়। তাৰ পিছত এই পূজা বন্ধ হৈ পৰে। সুদীৰ্ঘ বাৰ বছৰ পাছত ১৯৭৫ চনত সেই সময়ৰ “সদৌ অসম তিৱা যুৱ ছাত্ৰ সন্মিলন”ৰ উদ্যোগত “বৰত পূজা” পতা হয়। পৰম্পৰা ৰক্ষাৰ্থে ৰাইজে এই উদ্দেশ্যে “দলৈ ৰজা” বংশৰ পাঁচ বছৰীয়া শিশু মণিৰাম দলৈক “তেতেলীয়া ৰাজ্যৰ ৰজা” পাতিলে আৰু তেওঁক ৰজা গণ্য কৰি ১৯৭৫, ১৯৭৬, ১৯৮৮

আৰু ১৯৯৯ চনত চাৰিবাৰ “বৰত” পাতে। ২০০৭ চনৰ ৩ জানুৱাৰীত “শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰদেৱ কলাক্ষেত্ৰ”, গুৱাহাটীত “বৰত পূজা” আয়োজন কৰা হৈছিল। সেই একে বছৰে ২৪ ডিচেম্বৰতো “বৰত” অনুষ্ঠিত হৈছিল আৰু সেইবছৰ তিনিবাৰ “বৰত” পতাটো এটা বিৰল ঘটনা। ইয়াৰ পাছত ২০১০, ২০১২ আৰু ২০১৮ ত “বৰত” উদ্‌যাপন কৰা হয়।

কিংবদন্তি অনুযায়ী জৈতাপুৰৰ (খাছীয়া-জয়ন্তীয়া পাহাৰত) তিৱা ৰজাৰ জীয়াৰীক ডিমৰীয়া ৰজালৈ বিয়া দিছিল। তেওঁলোকৰ দুই কন্যাৰ জন্ম হয়। সৰুগৰাকী অতি ধাৰ্মিক আৰু চিন্তাশীল আছিল। তেওঁ বিশ্বৰ সকলো দেৱতাকে থাপিবলৈ দেউতাকক এখন পীৰা (a low kitchen stool or ground stool) সজাই দিবলৈ কোৱাত দেউতাকে চাম কাঠেৰে সজাই দিয়ে। পীৰাখনৰ নাম ৰাখিছিল “সুংগৰী”। ইয়াৰ ওপৰত ৰাংচী ফুল, গেন্ধাৰী ফুল, টোকাৰী ফুল, বাবৰী ফুল, কলাহী ফুল, ধূপ-ধুনা আদিৰে পূজা কৰিছিল। যথাসময়ত ৰজাই দুই-কন্যাক বিয়া দিয়ে ক্ৰমে কুঁমৈ ৰজা আৰু তেতেলীয়া ৰজালৈ। ৰজাৰ অতি দুৰ্বল আৰ্থিক অৱস্থাৰ বাবে একো বস্তু যৌতুক হিচাবে দিব নোৱাৰি হেনো “বৰত উৎসৱ”কে দিছিল - বছৰি পালন কৰাৰ আঞ্জাৰে। ডাঙৰ জীয়েকক দিয়াটো “ভদীয়া

বৰত” আৰু সৰু গৰাকীক দিয়াটো “উৱা বৰত”। “উৱা”কে বহুতে “উহা” বুলিও কয়। তিৱাভাষাত “উৱা” শব্দৰ অৰ্থ “শ্ৰেষ্ঠ”। জীয়েকৰ লগত এখন “ডলা” দিছিল কিন্তু ঘটনা ক্ৰমে “সুংগৰী পীৰা”খন থাকি আহিল। পীৰাখন এটা নিজৰাত এৰি দিয়াত হেনো অলৌকিকভাৱে নানা দীঘলীয়া পৰিক্ৰমাৰ অন্তত তেতেলীয়া পায়হি আৰু জীয়েক-অৰ্থাৎ তেতেলীয়াৰ ৰাণীৰ হাততেই অৱশেষত পৰেগৈ। তেওঁ আনকি কেঁচুৱা সন্তানকো এৰি এই “সুংগৰী পীৰা”খনে আকৌ পূজা কৰিবলৈ ল’লে। পিছত তেতেলীয়াৰ ৰজা, সভাসদ আৰু ৰাইজে সৰ্বসন্মতিক্ৰমে “বৰত পূজা” পালন কৰাৰ সিদ্ধান্ত লয়। তেতিয়াৰে পৰা এই পূজা সমূহীয়া উৎসৱ হিচাবে পালিত হৈ আহিছে বুলি প্ৰচলিত আছে। এই “বৰত পূজা”ক কিছুলোকে “ব্ৰতেশ্বৰী” বা “সীতা” পূজা বুলিও কয়। সেইবাবে বোধহয় বৰতৰ নাম গাওঁতে প্ৰথমে সীতাৰ কথা উল্লেখ কৰা

হয়। প্ৰকৃততে “ব্ৰত” শব্দৰেই অপভ্ৰংশ বা সৰলীকৃত ৰূপ “বৰত”। লক্ষ্যণীয় যে, “বৰত পূজা” অনুষ্ঠিত কৰিলে প্ৰথম ঘাটত পানী তোলাৰ পৰা আৰম্ভ কৰি শেহলৈকে কুঁৱৰী, মাদৈ, বৰতানি আৰু পীৰা ধৰা ছোৱালী চাৰি গৰাকীয়ে মাছ মাংস খোৱা নিষেধ। এওঁলোকে উপবাসে থাকিব লাগে। একেদৰে দেউৰীৰ পৰিবাৰ আৰু লতমা দলৈয়ে লঘোণে থাকি বিভিন্ন বিধি-বিধান পালন কৰিব লাগে আৰু সেইদৰে কোঁৱৰেও বিধি অনুযায়ী কৰণীয় কাৰ্য্য কৰিব লাগে উপবাসে থাকি। গতিকে উপবাসে থাকি বা “ব্ৰত” ধৰি এই পূজা উৎসৱটো পালন কৰা বাবেই ইয়াত “বৰত”/ “বৰত পূজা”/ “বৰত উৎসৱ” বোলে বুলি অনুমান কৰিব পাৰি।

“বৰত”ৰ বিধি-বিধান/নীতি-নিয়ম :

“বৰত”ৰ নীতি অনুসৰি পানী তোলা এক অপৰিহাৰ্য্য প্ৰস্তুতিমূলক কাম। সাতঘাটৰ পানী তোলা হয়। পানী তোলাৰো নিৰ্দিষ্ট সময় আছে - যিকোনো সময়তে তোলাৰ নিয়ম নাই।

কাতি মাহৰ সংক্ৰান্তিৰ দিনাৰ পৰা পূহ মাহৰ পূৰ্ণিমালৈকে (ইংৰাজী কেলেণ্ডাৰ মতে সাধাৰণতে অক্টোবৰ মাহৰ ১৪/১৫ তাৰিখৰ পৰা ডিচেম্বৰ মাহৰ ১৭/১৮ তাৰিখ বা প্ৰথমটো পূৰ্ণিমাৰ তাৰিখলৈ) পানী তোলা হয় সাতোটা ঘাটৰ পৰা। কাতি মাহৰ সংক্ৰান্তিৰ দিনা কিবা বিশেষ অসুবিধাবশতঃ তুলিব নোৱাৰিলে কি বাবে (particular day of a week) সংক্ৰান্তি হৈছিল সেই বাৰটোকে লৈ পিছৰ সপ্তাহৰ পৰা পানী তুলিব পাৰে। পানী তোলা কাৰ্য্যৰ বাবে বৰতানি, কুঁৱৰী মাক, কুঁৱৰী, আয়তী, নামতীসকলক প্ৰয়োজন। “বৰত উৎসৱ”ক কেন্দ্ৰ কৰিয়েই “বৰতানি” পদটো সৃষ্টি কৰা হয় আৰু এই পদটো অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ। “বৰত” পূজাৰ লগত সঙ্গতি ৰাখি কৰা সকলো ধৰণৰ পূজা-পাৰ্বণবোৰত “বৰতানি”য়ে প্ৰধান ভূমিকা ল’বলগা হয়। তেতেলীয়া তিৱা ৰাজ পৰিষদে যিটো পৰিয়ালৰ যি গৰাকীক “বৰতানি” ৰূপে নিৰ্বাচন কৰে তেওঁহে “বৰতানি”ৰ ভূমিকা পালন কৰিব পাৰে। পৰম্পৰাগতভাৱে এই “বৰতানি” বিষয়বাবটো “আম্চি” কুল বা পৰিয়ালক দিয়া হৈছিল। যিটো কুলৰ পৰা “বৰতানি” নিযুক্তি দিয়ে সেই কুলৰ পিছৰ প্ৰজন্মলৈকে এই বাবটো থাকি যায়।

সেইদৰে কুঁৱৰীগৰাকী দলৈ বজাৰ নিচেই ওচৰ সম্বন্ধৰ পৰিয়ালৰ পৰাহে বাচনি কৰা হয়। কুঁৱৰীগৰাকী অকুমাৰ /বোৱাৰীৰ মাজৰ পৰা লোৱা হয়। বাকী চাৰিগৰাকী কুমাৰী ছোৱালী সমাজে নিৰ্বাচন কৰে। এই নিৰ্বাচন কেৱল পূজাৰ বাবেহে - “বৰত” শেষ হোৱাৰ লগে লগে এওঁলোকৰ কামো শেষ - এওঁলোকৰ পদবোৰ অস্থায়ী।

বৰতৰ দিনা কোঁৱৰে লঘোণে থাকি সৰস্বতী থাপনাৰ বাবে গম্বুজ আকৃতিৰ এখন “ডিঙা” সাজিব লাগে। বিষয়াসকলৰ সহযোগত কলগছৰ বখুৱাৰে সজা ২ ফুট মান জোখৰ বৰ্গক্ষেত্ৰাকাৰ এই ডিঙাখনক নৌকা বুলিও কোৱা হয়। ইয়াৰ চাৰিওটা কোণত বা চকুত চাৰিটা কলৰ ডিল (banana flower) আৰু গম্বুজত থিয়কৈ আন এটা সংস্থাপন কৰা হয়। এই “ডিঙা”খনৰ এটা অংশত পূজা-অৰ্চনা কৰিব পৰাকৈ পশ্চিম ফালে সৰু বাট এটা ৰখা হয়। ডিঙাখন চাৰিটা খুৰা থকা এখন পীৰাৰ ওপৰত ৰখা হয় যিখন চামকাঠেৰে তৈয়াৰী। “ডিঙা”খনৰ ভিতৰত ১২ যোৰ তামোল-পাণ ৰখা হয় আৰু ১২ ডাল “থিয় শলিতা” জ্বলাব লাগে। এই “থিয়শলিতা” তিনি-চাৰি ইঞ্চি মান দীঘল বাঁহৰ কাঁঠিত এৰা সূতা মেৰিয়াই এটা সূতা থকা মছৰাৰ দৰে কৰা হয়। এই থিয়শলিতাই বৰত মঞ্চত পোহৰ দিয়াৰ লগতে সৌন্দৰ্য্য বৃদ্ধি কৰে।

ডিঙাখনত দিয়া আন এটা সামগ্ৰী হ’ল - “চাত্বাৰি”। এই “চাত্বাৰি” সদাশিৱৰ ত্ৰিশূল আকাৰৰ। বাঁহৰ মিহিকৈ বনোৱা চাৰি-পাঁচ ফুট মান দীঘল এপাত শলাৰ ওপৰত এক ফুট চাৰি ইঞ্চি মান বৃত্তাকাৰ বাঁহৰ মিহি আৰু সৰু কামিৰে তৈয়াৰ কৰা শলাৰ একেবাৰে জোঙা মুৰটোৰ পাঁচ ইঞ্চিমান তলত সংস্থাপন কৰা হয়। ইয়াৰ মাজে মাজে অৰ্ধ বৃত্তাকাৰ সদৃশ, দুই মুৰ জোঙা আৰু তিনিডাল গোটা খৰিকা আকৃতিৰ গোটা কামি শলিমাৰি ডালত ফুটা কৰি ওপৰমূৰাকৈ সোমোৱাই দিয়া হয়। ঘূৰণীয়া কামিৰ মাজে মাজে এইবোৰ বান্ধি দিয়া হয়। ইয়াৰ মাজৰ ফাঁকবোৰত বাঁহেৰে বনোৱা মিহি আৰু গোটা শলিৰে নিৰ্মিত খাৰু লগোৱা হয়। শলিডালৰ জোঙা অংশ আৰু বাৰীশলি কেইডালৰ জোঙা অংশৰ পৰিমাণ সাতডাল হ’ব। এই জোঙা খৰিকাত প্ৰথমে জামি টেঙা/গোল নেমু সম্পূৰ্ণভাৱে সী দিয়া হয়। এই টেঙাবিলাকৰ বাকলিত কটাৰীৰে কাটি বা চকলিয়াই ফুলৰ দৰে কৰা হয়। তাৰ পিছত খৰিকা সদৃশ শলি কেইডালত তামোল বিন্ধাই দিয়া হয়। এই

তামোলবোৰ ওলোটাকৈ বাকলি চকলিয়াই ফুলি থকা পদুম বা ভেট ফুলৰ দৰে কৰা হয়। এই পাহবোৰত সেন্দূৰ সানি দিয়া হয়। এই জামি টেঙা/ গোল নেমুত থিয়শলিতা বিন্ধাই দি জ্বলোৱা হয়। প্ৰতি চাত্বাৰিতে থিয়শলিতা জৰ্জৰকাই জ্বলি থাকে।

ডলা হ’ল সুকি আকাৰৰ এবিধ সামগ্ৰী। এই ডলা পাঁচ-ছয় ইঞ্চিমান বহল আৰু চাৰি-পাঁচ ইঞ্চিমান ওখ। ইয়াক মিহি তমালেৰে বিশেষভাৱে সজোৱা হয়। প্ৰতি ৰাজ বিষয়াই আৰু কুলে দুটাকৈ ডলা দিব লাগে। এই ডলা চাৰিডাল বাঁহৰ বা কাঠৰ শলিমাৰিত চাৰি ফুটমান ওপৰত প্ৰতিষ্ঠা কৰা হয়। “বৰত”ৰ দিনা এই ডলাত এপোৱা মান আঁৰে চাউল, এশ গ্ৰাম মান আঁঠে আৰু অলপ পিঠাগুৰি দিয়া হয়। ডলাৰ তলত এজাপ আগলতি পাতৰ ওপৰত এযোৰ তামোল-পাণ, ভীম বা আঠিয়া কল থোৱা হয়। এই কলৰ ওপৰত থিয়শলিতা জ্বলোৱা হয়।

ডলা, চাত্বাৰি অনুপাতে ফুলৰ মালাৰে ডিঙাখন সজাই সৰস্বতী থাপনা কৰা হয়। ইয়াৰ পাছতেই সাতঘাটৰ পানী তুলিবলৈ যোৱা হয়। “বৰত”ৰ দিনাখন ৪/৫ মান বজাত পানী তোলা হয়। পানী তুলিবলৈ যোৱাৰ সময়ত চাৰিগৰাকী আয়তীৰ এগৰাকীয়ে কুঁৱৰীৰ মূৰৰ ওপৰত ছত্ৰ বা জাপি ধৰিব লাগে। আন এগৰাকীয়ে খদাৰ ওপৰত ঘটটো থৈ মূৰৰ ওপৰত লৈ যাব লাগে। এইখিনিতে উল্লেখনীয় যে, এই জাপিটো ঢাকিবৰ বাবে আৰু খদাটো মূৰত লোৱাৰ সুবিধাৰ বাবে দুখন উকা কাপোৰ দেউৰীৰ পৰিবাৰে লঘোণে খাটি একেদিনাই সূতা কাটি, ব তুলি বৈ ওলিয়াব লাগে। এই কাপোৰৰ দীঘ ২/৩ হাত, বহলে ১^১/_২ হাত মান হ’ব লাগে। আকৌ জাপিটো আৰু খদাটো লতমা দলেয়ে লঘোণে থাকি সাজি ওলিয়াব লাগে।

নিয়ম অনুসৰি কুঁৱৰীৰ মূৰৰ ওপৰত কাঁহী এখনত এটা খট বাতি, কাঁহীখনৰ চাৰিওফালে চাৰিটা মাটি চাকি, খট বাতিৰ ওপৰত এটা মাটিৰ চাকি, মুঠ পাঁচটা চাকি জ্বলাব লাগে। এই সময়ত আয়তীসকলে নাম গাব লাগে, বৰ ঢুলীয়াই ঢোল বজাব আৰু কালিয়াই কালি বজাব লাগে। এইদৰে নাম গাই কিছুদূৰ যোৱাৰ পিছত জিৰণি লয়। পুনৰ নাম গাই কিছুদূৰ যোৱাৰ পিছত জিৰণি লয়। পুনৰ নাম গাই গৈ থাকে। পানী তোলা ঘাট পোৱাৰ পিছত কুঁৱৰীয়ে ঘটটোৰ পৰা সাতবাৰ পানী বাকি সাত বাৰ পানী তোলা নিয়ম। ইয়াৰ

পাছতে বৰতানিয়ে পূৰলৈ মুখ কৰি এজাপ কলপাতত সাতখন খনীয়া তামোল-পাণ, সাতডাল থিয়শলিতা পুতি পুনৰ “সুংগৰী ঘৰ” টোলৈ উলটি আহে। নিয়ামানুসাৰে মাজ বাটত পুনৰ জিৰণি লয়। বৰতানিয়ে “সুংগৰী ঘৰটো”ত প্ৰথমে চাকি জ্বলোৱাৰ লগতে এজাপ কলপাতত মাহ-প্ৰসাদ আৰু বিভিন্ন ধৰণৰ ফুল দি থাপনা দিয়ে। লগতে বিষয়াসকল গেক্কাৰী ফুল, ৰাংচীফুল, বাবৰি ফুল, কলাহী ফুল, টোকাৰী ফুলেৰে সজোৱা মালা পিন্ধে। “বৰতানি”য়ে পানী তুলি উলটি অহাৰ পাচত “সুংগৰী ঘৰটো”লৈ গৈ চাৰি-পাঁচ অধ্যায় নাম গাই “সুংগৰী ঘৰ”ৰ পূজা সমাপ্ত কৰে আৰু সকলোৱে পুনৰ বৰতানিৰ ঘৰলৈ আহে।

বৰতানিৰ ঘৰতে সকলোবোৰ ডলা, “চাত্বাৰি” প্ৰথমে জমা কৰে। ইয়াৰ পাচত ডলা, চাত্বাৰি প্ৰতি ডলাঘৰীয়া মানুহে হাতে হাতে লৈ “বৰত”ৰ স্থলীলৈ যায়। এই সময়ত বৰডোল, কালিপেঁপাৰ লগতে পাতিডোল শিঙাপেঁপা আদি বজোৱা হয়। ডিঙাখন “সুংগৰী মাকে” মূৰত তুলি লৈ যাব লাগে। লতমা দলৈ, বাৰিকা আদি বিষয়াই এই কাৰ্য্যত সহায় কৰে। বৰতস্থলীত “বৰতানি”য়ে পূজা ভাগ আগবঢ়ায়। ইয়াৰ পাচতে কুঁৱৰী বা সুংগৰী মাক, আয়তী, নামতি, বৰতানিয়ে মঞ্চৰ চাৰিওফালে সাত পাক ঘূৰি নাম গাই গাই “বৰত মঞ্চ”ত ইতিমধ্যেই সজাই থোৱা আসনত বহে। সৰস্বতী থাপনাৰ ওচৰতে “সুংগৰী পীৰা”খন প্ৰতিষ্ঠা কৰা হয়। “বৰত”ৰ দিনা এজাপ কলপাতৰ ওপৰত এই পীৰা স্থাপন কৰা হয়।

“বৰত”ৰ থলিত জনবিশ্বাস অনুযায়ী প্ৰাচীন তেতেলীয়াৰ ৰাণীয়ে জ্বলোৱাৰ দৰে তিনিশ যাঠিখন মিঠাতেলৰ চাকি জ্বলাই স্থাপন কৰা হয়। “বৰত”ত কেৰাচিন, ডিজেল বা অন্য বিকল্প পোহৰৰ ব্যৱস্থা কৰাটো সমূলি নিষেধ। এনে ব্যৱস্থাই অমঙ্গল মাতে বুলি তিৱাসকলে বিশ্বাস কৰে। বৰত মঞ্চত প্ৰতি ৰাজপৰিষদ বা কুলে ৩০০ৰ পৰা ৪০০ৰ ভিতৰত আগতে উল্লেখ কৰা থিয়শলিতা জ্বলাব লগীয়া হয়। পুহ মাহ অৰ্থাৎ ডিচেম্বৰ মাহৰ মুকলি আকাশৰ স্নিগ্ধ জোনাকত আকাশত তিৰবিৰাই জ্বলি থকা অযুত তৰা আৰু তলত বৰতস্থলিত জ্বলি থকা “চাত্বাৰি” তথা থিয়শলিতাবোৰে এক অপূৰ্ব মায়াময় দৃশ্যৰ সৃষ্টি কৰে। এইদৰে গধূলিৰ পৰা ৰাতিপূৱালৈ অনুষ্ঠিত “বৰত” শেষ হয়।

ইয়াৰ পাচত “বৰত”ৰে এটা অংশ পীৰা যুঁজ প্ৰতিযোগিতা অনুষ্ঠিত হয়। এই প্ৰতিযোগিতাত এগৰাকী অকুমাৰী আৰু চাৰিগৰাকী কুমাৰী ছোৱালীয়ে প্ৰত্যেকেই বাওঁহাতেৰে একোটাকৈ খুটাত ধৰে আৰু সোঁহাতেৰে ৰাংচীফুল একোছাঁ লৈ বুঢ়া আঙুলিটো ওপৰলৈ কৰি এগৰাকীৰ হাতৰ মুঠিৰ ওপৰত আনগৰাকীৰ হাতৰ মুঠি ৰাখে। পঞ্চম গৰাকীয়েও ঠিক একেদৰে বুঢ়া আঙুলি ওপৰলৈ কৰি সোঁহাতেৰে এপোৱামান মিঠাতেল তাৰ ওপৰত ঢালি দিয়ে। এই সময়ত নামতিসকলে নাম গাই থাকে আৰু উৰুলি দিয়ে। নামৰ সতে সঙ্গতি ৰাখি প্ৰতিগৰাকীয়ে পীৰাখনত ধৰি নিজৰ ফালে টানে। এওঁলোকৰ কঁকালত মূগা-ৰিহামেখেলা ভালকৈ গাঁঠি মাৰি দিয়া থাকে। মেখেলা আঁঠুলৈকে পিন্ধে আৰু বুকুত গামোছা পিচফালে টানকৈ বান্ধি দিয়ে। এই প্ৰতিযোগিতাত কোনোবা এগৰাকীয়ে পীৰাখন লাভ কৰে। ইয়াৰ পিছত নীতি-নিয়মৰ মাজেৰে বৰতস্থলীৰ পৰা কলং নদীৰ পাৰলৈ আহে। সকলোৱে নদীৰ পাৰত নাম গাই সেৱা শুশ্ৰূষাৰ মাজেদি “সুংগৰী পীৰা”ৰ ওপৰত থকা ডিঙাখনক উটুৱাই দি পীৰাখন ধুই পখালি পুনৰ আগৰ ঠাইত থৈ-দিয়ে। ইয়াতেই “বৰত” শেষ হয় আৰু বিষয়াসকলে দেউৰীৰ ঘৰত সুৰাপান কৰে আৰু শেষত দেউৰীৰ ঘৰৰ পৰা বিদায় লয়।

বৰতৰ মঞ্চ :

“বৰতৰ মঞ্চ”ৰ ভিতৰৰ অংশতো বহু ভাগ থাকে। প্ৰথমভাগত, সৰস্বতী থাপনা, “সুংগৰী পীৰা” পতা হয় আৰু ইয়াতে আয়তী-নামতীয়ে নাম গায়। ইয়াতে কিছুসংখ্যক মহিলা দৰ্শকো বহে। দ্বিতীয়ভাগত মুখানৃত্য প্ৰদৰ্শন কৰা হয়। তেতেলীয়া ৰাজ্যৰ বাহিৰৰ আন মানুহে এই নৃত্যত অংশ গ্ৰহণ কৰিব নোৱাৰে। তৃতীয়ভাগত, প্ৰতিগৰাকী ৰাজ বিষয়া আৰু প্ৰতিটো পৰিয়ালে ডলা আৰু চাত্বাৰি স্থাপন কৰে। ইয়াৰ পিচফালে বিভিন্ন অঞ্চলৰ পৰা অহা মহিলা দৰ্শক বহে। এওঁলোকে হাতত সাধাৰণ “চৰাইলৌ” লৈ “গদালিপৰীয়া গীত” গায়। ইয়াত পুৰুষ নবহে। চতুৰ্থভাগৰ দক্ষিণ-পশ্চিম কোণেদি “বৰত”ৰ মঞ্চত প্ৰৱেশৰ বাট থাকে। ৰাজপৰিষদ, আয়তী, নামতি, বাদ্যযন্ত্ৰ শিল্পী, নাচনী আদি এইফালে প্ৰৱেশ কৰি বৰত মঞ্চত কেই বাপাকো ঘূৰিহে নিজস্থানলৈ যায়। ইয়াতো “গদালিপৰীয়া গীত”ৰ প্ৰতিযোগিতা, পাতিডোল, শিঙা-

পেঁপাৰ প্ৰতিযোগিতা চলে। “বৰত”ৰ এটা অপবিহাৰ্য্য অঙ্গ - “জুইজৰা” এই অংশতে ব্যৱহৃত হয়। “জুইজৰা” হ’ল মৰাপাটৰ গছৰ পৰা আঁহবোৰ বখলিয়াই পেলাই বাকী গা-গছ অংশ শুকুৱাই এটা এটাকৈ কৰা মুঠা। “বৰত”ত বহুতো সংখ্যক “জুইজৰা” মুঠা জ্বলোৱা হয়। এই জুইৰ অঙঠা গাত পৰিলেও নোপোৰে বুলি মানুহৰ বিশ্বাস। এই “জুইজৰা”ৰ মাজে মাজেই “চৰাইলৌ” লৈ শিল্পীসকলে নিজৰ কলা প্ৰদৰ্শন কৰে। লগতে “জুইজৰা”ই পোহৰ দিয়া তথা সৌন্দৰ্য্য বৰ্দ্ধনো কৰে। ষষ্ঠভাগত কেৱল মহিলা দৰ্শকহে বহে আৰু হাতত “চৰাইলৌ”লৈ “গদালিপৰীয়া গীত” গোৱা দেখা যায়। সপ্তমভাগত মুখাশিল্পীসকল থাকে। ইয়াৰ পৰাই মুখাপিন্ধি নৃত্য আৰম্ভ কৰা হয়। অষ্টমভাগত দলৈ ৰজা সমন্বিতে ৰাজ পৰিষদবৰ্গই “বৰত” পৰিচালনাৰ কাৰ্যালয় থাকে য’ৰ পৰা “বৰত”ৰ সকলো বিভাগৰে পৰিচালনা ও তদাৰক কৰা হয়।

বৰতৰ বিশেষ কলাত্মক দিশ :

“বৰত” পূজা উৎসৱৰ সতে জড়িত হৈ থকা কেইটামান অপবিহাৰ্য্য কথাৰ উল্লেখ নকৰিলে এই সম্পৰ্কীয় যিকোনো আলোচনা অসম্পূৰ্ণ হ’ব। “বৰত”ৰ “নাম” বা গীতসমূহৰ ভিন্নতা এক লক্ষণীয় দিশ, প্ৰথমঘাটত পানী তোলাৰ পৰা অনুষ্ঠানটোৰ শেষলৈকে বিভিন্ন উপলক্ষ্যত। নামবোৰত মাস্কলিক ধৰণি বা-তেনেধৰণৰ সুৰ শুনা যায় কিন্তু বৰতৰ “লেহেৰি” বা “গদালিপৰীয়া গীত”বোৰ সুকীয়া। “নাম”ৰ সতে বৰতোল আৰু কালি পেঁপা বজোৱা হয় কিন্তু “গদালিপৰীয়া গীত”বোৰত পাতিটোল, মহৰ শিঙৰ পেঁপা বজোৱা হয়। তাহানিৰ “বৰত”ৰ বেছিভাগ গীতেই বিলুপ্ত হ’ল। গৱেষকসকলৰ মতে ছকুৰি মান গীতৰ পঞ্চলিখিত অধ্যায় মানহে উদ্ধাৰ হৈছে। তেনেকৈ সুৰো তিনি চাৰিটা মানহে আছে যদিও এইকেইটা সাম্প্ৰতিক কালতো অত্যন্ত জনপ্ৰিয়।

“বৰত”ৰ সতে জড়িত এবিধ অতি বিৰল আৰু ব্যতিক্ৰমী সামগ্ৰী “চৰাইলৌ” নামৰ বাদ্যযন্ত্ৰ। এইযন্ত্ৰ দুবিধ

“সাধাৰণ চৰাইলৌ” আৰু “জাকৈয়া চৰাইলৌ”। প্ৰথমবিধ একফুটমান আকাৰৰ ফলা বাঁহৰ মাজত ৰচিৰে বিশেষভাবে বন্ধা হয় আৰু ওপৰত কাঠেৰে, সজা এটা ফুলাম কপৌ লগাই দিয়া হয়। ৰচীবোৰ টানিলে খেটেপ খেটেপ শব্দ হয় আৰু কাঠৰ চৰাইটোৱে জীয়া চৰাইৰ দৰে লৰচৰ কৰে। এই “চৰাইলৌ”ক এজন মানুহে হাতত লৈ আন বাদ্যৰ সতে মিলাই বজাই নাচিবাগি ফুৰে। “জাকৈয়া চৰাইলৌ” আকাৰত ডাঙৰ পাঁচ-ছয়ফুট মান দীঘল। এইটো বজাবলৈ তিনিজন মানুহৰ প্ৰয়োজন হয় যাৰ মাজৰজনে শলাডালত ধৰি যায় আৰু আন দুজনে নাচনীজৰী টানি বজাই যায়। ইয়াৰ নৃত্যও সুকীয়া। নৃত্যৰ লগত গোৱা গীত এনেধৰণৰ :-

চৰাইলৌ এ..... চৰাইলৌ এ

চৰাইলৌ এ ৰাম

চৰাইয়ে চিকনে তেলিয়া খৰণে

মাছৰে চিকনে মালিহে ৰাম

.....

.....

তৃতীয় উল্লেখযোগ্য কথাটো হ’ল — বিভিন্ন ধৰণৰ কলাত্মক মুখা (mask)ৰ ব্যৱহাৰ। অনাখৰী লোকে সজা এই মুখাবোৰ ভাঙনা আদিত ব্যৱহৃত মুখাৰ সমপৰ্য্যায়ৰ আৰু অসমীয়া লোককলালৈ এক অতি মূল্যবান সংযোজন। চতুৰ্থ উল্লেখযোগ্য কথাটো হ’ল “বৰত”ৰ নৃত্যসমূহ। অঙঠা খৰি নৃত্য, লাংকৰি নৃত্য, বাঘ-গাহৰি যুদ্ধ নৃত্য, লাওখৰা নৃত্য, বৰটোকোলা নৃত্য, বান্দৰ নৃত্য, যথিনী নৃত্য, ৰাক্ষসিনী নৃত্য, ভালুক নৃত্য, গৰুগুপখীৰ নৃত্য, জপৰামুখা নৃত্য, থিয়মুখা নৃত্য, মহাদেৱ নৃত্য, যমৰজা নৃত্য, চেৰেঙা নাও নৃত্য আৰু ৰাধা ৰুক্মিণী নৃত্যৰ নামহে উল্লেখ কৰা হ’ল। অসমৰ কোনো জনগোষ্ঠীৰ কোনো উৎসৱতে ইমানবোৰ নৃত্য নাই।

সামৰণিত ক’ব পাৰি যে, তিৱাসকলৰ “বৰত” অসমীয়া সংস্কৃতলৈ অতি বৰ্ণাঢ্য এক সংযোজন আৰু আপুৰুগীয়া সম্পদ। □

বিঃদ্ৰঃ

এই লেখনিটো প্ৰস্তুত কৰোতে মৰিগাঁও জিলাৰ তিৱা সম্প্ৰদায়ৰ কেইগৰাকীমান লোকসংস্কৃতিৰ গৱেষক আৰু কেইখনমান স্মাৰকগ্ৰন্থৰ সহায় লোৱা হৈছে।

দেউৰীসকলৰ জামা বিচু

ড° মৌচুমী বেখা খাউণ্ড

সহকাৰী অধ্যাপক, অসমীয়া বিভাগ
শ্বহীদ পিয়লি ফুকন মহা বিদ্যালয়, নামতি, শিৱসাগৰ

অসমৰ ভূমিপুত্ৰ দেউৰীসকল অসমলৈ কেতিয়া
প্ৰব্ৰজিত হৈছিল, তাৰ কোনো প্ৰামাণ্য তথ্য পাবলৈ নাই।
প্ৰচলিত প্ৰবাদৰ মতে তেওঁলোকে হিমগিৰি পৰ্বতৰ পৰা আহি
অসমৰ উত্তৰ কোণত বসবাস কৰেহি। প্ৰচলিত লোককথা,
লোকগীত আদিৰ মতে শদিয়াৰ কুণ্ডিল নৈৰ পাৰ তেওঁলোকৰ
আদিম বাসস্থান। তাৰ পৰা ক্ৰমে চুতীয়া ৰাজ্য আৰু আহোম
ৰাজ্যৰ অংশীদাৰ হৈ পাছলৈ বিভিন্ন ঠাইত সিঁচৰতি হৈ পৰে।
বৰ্তমান অসমৰ ধেমাজি, লখিমপুৰ, যোৰহাট, শিৱসাগৰ,
ডিব্ৰুগড় আৰু তিনিচুকীয়া জিলাত দেউৰীসকলৰ বসতি আছে।
অৰুণাচলৰ লোহিত আৰু চিয়াং জিলাতো কিছু সংখ্যক দেউৰী
আছে। তেওঁলোকৰ চাৰিটা ফৈদ - দিবঙ্গীয়া, টেঙাপনীয়া,
বৰগঞা আৰু পাটৰগঞা। ইয়াৰে পাটৰগঞা খেল লুপ্ত হ'ল।

দেউৰীসকলে বিহু বিচু বুলি কয়। এই উৎসৱৰ লগত
দেওশালৰ পূজা জড়িত হৈ থকাৰ বাবেই বোধহয় বিচু পূজা
বুলি কোৱা হয়। ই দেউৰীসকলৰ প্ৰধান লোক উৎসৱ।
হিমালয় পৰ্বতৰ পৰা আহি শদিয়াৰ দাঁতি কাষৰীয়া অঞ্চলত
বসতি কৰোঁতে তেওঁলোকে বিচু পূজা পাতিছিলেনে নাই
তাৰ স্বাক্ষৰ ইতিহাসৰ পাতত নাই। আহোম ৰজা চুহুংমুঙে
চুতীয়া ৰাজ্য জয় কৰাৰ পাছৰে পৰা আহোম আৰু দেউৰীৰ
সম্পৰ্ক দৃঢ় হয় আৰু তেতিয়াৰ পৰাই দেউৰীসকলে বিহু
উৎসৱ আপোন বৈশিষ্ট্যৰে পাতিবলৈ লয় বুলি অনুমান কৰিব
পাৰি। জামা বিচু (ব'হাগ বিহু), মেকুহাৰা বিচু (মাঘ বিহু) বা
মাগিয় বিচু আৰু 'মি-লিগাৰা-বিচু' বা কাতি বিহু এই তিনিটা
বিহুৱেই দেউৰীসকলে সুকীয়া ৰীতি-নীতিৰে পালন কৰে।
সংক্ৰান্তিৰ পৰা বিহু আৰম্ভ নকৰি নিৰ্দিষ্ট মাহৰ প্ৰথম বুধবাৰে
বিহু পতাৰ নিয়ম। দেওশালৰ পূজা দেউৰী বিচুৰ প্ৰধান
বৈশিষ্ট্য। ব'হাগৰ প্ৰথম বুধবাৰৰ পৰা জামা বিচু আৰম্ভ হয়।
সেইদিনা পুৱা মাহ-হালধিৰে গৰু নোৱাই-ধুৱাই লাও, বেঙেনা,
কেৰেলা আদি গৰুৰ গালৈ চটিয়াই, মাকিয়তী (মাখিয়তী)
পাতেৰে কোবাই গৰুৰ মঙ্গল কামনা কৰে আৰু প্ৰতি ঘৰে
ঘৰে সুবচনী বা 'গৰদেউ' (ঘৰদেও) পূজা পাতে। এই পূজা
মন্ত্ৰ প্ৰধান। পূজাৰ সময়ত এটা হাঁহ বা কুকুৰা বা এজনী
ডেকেৰী কুকুৰা বান্ধি ৰখা হয় আৰু পূজাৰ অন্তত এৰি দিয়া

হয়। পূজাৰীয়ে 'গৰদেউ' বা 'সুবচনী' পূজা পাতিহে দেওশালৰ
পূজালৈ যায়। প্ৰতিঘৰ গৃহস্থই ঘৰত সুবচনী পূজা নাপাতি
দেওশালত পূজা কৰিলে দেওধনিৰ আবিৰ্ভাৱ নহয় বুলি
বিশ্বাস। দিবঙ্গীয়াসকলে বিহুৰ দিনা ৰাতিপুৱা উপৰি পুৰুষক
পিণ্ড দিয়াৰ নিয়ম। পিণ্ডৰ বাবে কুকুৰা, মাছ, আলু, পিঠা,
চুঁজে (পৰম্পৰাগত পানীয়) আদিৰ প্ৰয়োজন। পিণ্ডদানৰ পিছত
জ্যেষ্ঠজনক সেৱা-সংকাৰ কৰি খাদ্য গ্ৰহণ কৰে আৰু পিছত
দেওশালৰ বিহুলৈ যায়। দেওশালত বৰদেউৰী আৰু
সৰুদেউৰীয়ে মন্ত্ৰ পাঠেৰে পূজা আৰম্ভ কৰে। পূজাত হাঁহ,
কুকুৰা, ছাগলী বলি দিয়া হয় আৰু নৈবেদ্য হিচাপে কল,
কুঁহিয়াৰ, চুঁজেৰ টেকেলি আগবঢ়ায়।

বিচু পূজাত দেওধনি আবিৰ্ভাব হৈ সমাজৰ অপায়-
অমঙ্গলৰ বিষয়ে ভৱিষ্যত বাণী কৰে আৰু সমাধানৰ উপায়
দিয়ে। ঢোলৰ চেৰে-চেৰে দেওধনিয়ে হাত, চকু, ভৰি
বিভিন্ন ভংগীত সঞ্চালনা কৰি নৃত্য কৰে। এই নৃত্যক
মিদিজামা (দেওধনি) নৃত্য বোলে। নৃত্য কৰি কৰি বিশেষ
ভংগীমাৰে নিৰ্দিষ্ট সুৰ, তাল, লয়ত ভৱিষ্যত বাণী কৰে —

পুৰু মে লেংনা

পুৰু দুচিৰি লেংনা

দিববু ইবাঁ লেংনা

নউ আনাঁ পুজিজন

আঁনে নৌনা ইগাৰেন

চিকাঁ চাণ্ড লাইকা নেন।।

(শুকুলা ছাগলী দি, শুকুলা পাৰ দি, ৰূপৰ ফুল দি তহঁতে
মোলৈ পূজা দিবি, ময়ে দেখুৱাম তহঁতক সুন্দৰৰ নতুন পথ।)

কথিত আছে দেওধ্বনিৰ নৃত্য আৰু সুৰ-তাল-লয়ত প্ৰকাশ কৰা ভৱিষ্যত বাণীৰ পৰাই দেউৰী সমাজত নৃত্য-গীতৰ উৎপত্তি হয়। দেওশালৰ পূজা-অৰ্চনাৰ পাছত গাঁৱৰ ৰাইজে একেলগে সমূহীয়া সেৱা লয় আৰু আনন্দ উল্লাসেৰে বিহু মাৰে। বিহুত ঢোল-পেঁপা সংগত কৰা হয়।

দেওশালৰ বিহুত আবৰব' আৰু হাঁচটি গীত গোৱা নিয়ম। এই দুবিধ গীত উপাস্য দেৱ-দেৱীক উদ্দেশ্যি গোৱা হয়। অসমীয়া আৰু দেউৰী উভয় ভাষাতে এই গীতবোৰ পোৱা যায়। তলত অসমীয়া ভাষাত গোৱা আবৰব' আৰু হাঁচটি গীতৰ উদাহৰণ দাঙি ধৰা হ'ল —

আবৰব' : জোনোৰে সাৰথি জোনাকী পৰুৱা।
সৰগৰ সাৰথি তৰা কি না।।
আমাৰে গোঁসানী আমাৰে সাৰথি।
গা-ধুই কৰি যাওঁ সেৱা কি না।।
সদিয়াত আছে ঐ চাৰিশাল গোঁসানী।
তালৈ জানি যাওঁ ছাগে কি না।।
সূৰ্যক এসেৱা স্ব-ৰাজক এসেৱা।
কৰো বসুমতীক সেৱা কি না।।
ডালৰ কপৌ মাটিতৈ নামিলে।
সৰেচতী মুকলি হয়ে কি না।
আই সৰেচতী দেৱী পাবেৱতী।
তেওঁ লৈ কৰি যাওঁ সেৱা কি না।।

হাঁচটি : ঘোষা ।। হাচুতি ঐ ৰাম নাৰায়ণ হাচুতি ঐ যায় হৰি।
পদ।। হাচুতি লাহৰ টেমিটি কাঁহৰ
কটাৰী ম'হৰে শিং।
হাততে সৰকি কটাৰী পৰিল
টেমিটি পৰিলে বাওঁ।
হাতৰ উমানত জেপতো চালো
হাচুতি নেপালো লগ।
বাটৰ বাটৰুৱা আটাইকে সুধিলো
হাচুতি নেপালো লগ।।
... হাচুতি ঐ ৰাম নাৰায়ণ।। ৫

দেওশালৰ বিহুত আবৰব' আৰু হাঁচটি গীতৰ পাছত হুৰাই ৰাঙলি বা অতু চাপৰি দেমা (হাত চাপৰি) গীত গোৱাৰ নিয়ম অতি প্ৰাচীন কালৰে পৰা প্ৰচলন হৈ আছে। গীতবোৰৰ মাজত ডেকা-গাভৰুৰ প্ৰেম, আকাংক্ষা আৰু কৰ্মজীৱনৰ ছবিৰ প্ৰকাশ দেখা যায় —

ঘোষা।। হুৰাই ৰাঙলিৰে সেই
পদ।। হুৰাই ৰাঙলি বান্ধিলো ডাঙৰি।
তুলি দিওঁতা নায়ে লৌ।।
তুলি দিওঁতা আছে বৰেবৌ।
ককাইয়ে নপথিয়াই লৌ।।
ককাই যে ককাই আপোনাৰ ককাই।
বৌৱে পৰবে জীয়ে লৌ।।
ককাই গাৰু পাতি লোকে গছকিলে।
বউৱে পৰবে জনে লৌ।।

দেউৰী বিহু এসপ্তাহলৈকে থাকে। বুধবাৰে (উৰুকা)ৰ পাছত বৃহস্পতিবাৰৰ পৰা উলহ-মালহেৰে বিহু উদ্‌যাপন কৰি দ্বিতীয় সপ্তাহৰ বৃহস্পতিবাৰে বিহু সামৰে। উৰুকাৰ দিনা গোটেই ৰাতি বৰদেউৰীৰ ঘৰত বিহু মাৰে। গোটেই ৰাতি বিহু মাৰি চোতাল বোকাময় হয় কাৰণে সেই ৰাতিৰ বিহুক বোকাবিহু বুলিও কয়। পিছদিনা বৰদেউৰীৰ চোতালৰ পৰা বিহুক নি দেওশালত থৈ আহেগৈ। তাৰ পাছত এসপ্তাহলৈ বিহু চলে। দ্বিতীয় সপ্তাহৰ বৃহস্পতিবাৰে দেওশালৰ পৰা বিহু উলিয়াই আনি ডেকা-গাভৰুৱে কৰুণ বিননিৰ বিহু গীতেৰে গাঁৱৰ বাহিৰত ঢোপগুটি খেলি বিহুৰ সমাপ্তি ঘটায়। ইয়াক বিচু উৰুৱা বুলি কয়। বিহু উৰুৱাৰ পাছত নৌকা উটুৱা সৰাহ পতাৰ নিয়ম ঠায়ে ঠায়ে প্ৰচলন আছে।

ব'হাগৰ বিচুৰ লগত জড়িত দুবিধ লোকচাৰ হ'ল - ন ডেকাক চুৰিয়া পিন্ধোৱা আৰু গাভৰুক 'পাউগা' (বুকুত পিন্ধা কাপোৰ) পিন্ধোৱা। অতীজৰে পৰা দেউৰী সমাজত পৰম্পৰাগতভাৱে চলি অহা এই ৰীতি কৰ্ম গৰু বিহুৰ দিনা পৃথকে পৃথকে পালন কৰা হয়। বিশ্বায়নে এই উৎসৱলৈ কিছু পৰিৱৰ্তন আনিছে সঁচা, তথাপি ইয়াৰ বৈশিষ্ট্য ম্লান পৰা নাই।□

সোনোৱাল কছাৰীসকলৰ পৰম্পৰাগত বাইথ' পূজা আৰু জন্ম-বিবাহ সম্পৰ্কীয় লোকাচাৰ

ৰেখামণি বৰুৱা

বিভাগীয় প্ৰধান, শিক্ষাতত্ত্ব বিভাগ

বাইথ' পূজা : অসমৰ বিভিন্ন জনগোষ্ঠীসমূহৰ ভিতৰত সোনোৱাল-কছাৰীসকল এক অন্যতম জনগোষ্ঠী। 'বাইথ' পূজা' সোনোৱাল-কছাৰী জনগোষ্ঠীৰ এক ডাঙৰ উৎসৱ। 'বাইথ' পূজা'ৰ (খিৰিং বা শিৰ) জন্মৰ ইতিহাস সম্বন্ধে কোনো লিখিত তথ্য পোৱা নাযায়। সোনোৱালসকলৰ মাজত প্ৰচলিত জনশ্ৰুতিমতে গৰখীয়া ল'ৰা আৰু খিৰিং দেৱতাৰ মাজত ঘট এটা ঘটনাৰ জৰিয়তে 'বাইথ' পূজা'ৰ জন্ম হয়। গৰখীয়া ল'ৰাহতে গৰু চৰাই ফুৰোতে ধেমালিৰ চলেৰে ফৰিং ধৰি বলি দিছিল আৰু পূজা কৰিছিল। কিন্তু এদিন ফৰিং নাপাই গৰখীয়া এজনে লগৰ ল'ৰা এজনকে ধেমালীৰ ছলেৰে 'আজি ফৰিং নাই, তোকে বলি দিওঁ' বুলি উলুখেৰে সামান্যভাৱে ডিঙিত ৰেপ দিয়াত ল'ৰাটোৰ ডিঙি চিঙি গ'ল। এনে এটা অভাৱনীয় ঘটনা চকুৰ পচাৰতে ঘটি যোৱাত গৰখীয়া ল'ৰাহঁতৰ মাজত চিঞৰ-বাখৰ, ছা-দুৱা লাগিল। এনে এক পৰিস্থিতিত খিৰিং দেৱতা উপস্থিত হৈ তেওঁলোকক ভয় নাখাবলৈ আশ্বাস দিয়ে আৰু ভৱিষ্যতৰ নিৰাপদৰ বাবে বলি দি পূজা-পাতল কৰি থাকিবলৈ আহ্বান জনায়। ইয়াৰ পাছত দেৱতাৰ মহিমা প্ৰচাৰ হ'বলৈ ধৰিলে আৰু সেই বলি দিয়া ঠাইতে এখনি পৱিত্ৰ থান হয়। সেই থানখনেই খিৰিং (শিৰ) দেৱতাৰ থান। তেতিয়াৰ পৰাই খিৰিং দেৱতাৰ মহিমাক স্মৰণ কৰি খিৰিং পূজা বা বাইথ' পূজা (শিৰ পূজা) পালন কৰি অহা হৈছে বুলি সোনোৱালসকলে বিশ্বাস কৰে। বৰ্তমানে সেই প্ৰাচীন থান নাই যদিও শদিয়াৰ চুণপোৰা নামৰ ঠাইখনতে 'বৈৰাগী মঠৰ ওচৰত বাইথ' মন্দিৰ আছিল বুলি বিশ্বাস কৰা হয়।

তিনিচুকীয়া জিলাৰ ডাঙৰী অঞ্চলৰ বৰপথাৰ গাঁৱত অৱস্থিত বাইথ' মন্দিৰত 'বাইথ' পূজা' প্ৰতি বছৰে ফাগুন -চ'ত মাহৰ শিৱৰাত্ৰিৰ পাছৰ এক সপ্তাহৰ পৰা চৈধ্য দিনৰ ভিতৰত চাৰিদিনীয়া কাৰ্যসূচীৰে বৰ ধুমধামেৰে পতা হয়। 'বাইথ' পূজা' দেওবাৰৰ পৰা আৰম্ভ হৈ বুধবাৰে সমাপ্তি হয়।

প্ৰথম দিনা দেওবাৰ - ৰাতি দেও নমোৱা অনুষ্ঠান দেৱতাৰ আহ্বান অনুষ্ঠান।

দ্বিতীয় দিনা সোমবাৰ - বলি বিধান, পূজা-পাঠ - মূল বাইথ' পূজা।

তৃতীয় দিনা মঙ্গলবাৰ - পুৰা হাইদাং গীত পৰিৱেশন কৰা হয় আৰু আনুষ্ঠানিকভাৱে বিহু হুঁচৰি নমোৱা হয়।

চতুৰ্থ দিনা বুধবাৰ - বাঘদেও পূজা। পূজাত বাঘৰ আকৃতি কৰি এটা কুকুৰা বলি দিয়ে। পিঠা, গুড়, নিমখ আদিৰ দ্বাৰা বাঘৰ আকৃতিৰ বৰপিঠা প্ৰস্তুত কৰা হয়। এই পূজা পুৰা বা দুপৰ ভাগত হাবিৰ মাজত কৰা হয়। বলিৰ প্ৰসাদ কুকুৰা মাংস, কল পচলা, বৰপিঠাৰ সৈতে খোৱা হয় আৰু 'কণী যুঁজ' হয়।

কৃষিজীৱী ৰাইজৰ কৃষি উৎপাদন বঢ়োৱাৰ উদ্দেশ্যেৰে বাইথ' দেৱৰ চৰণত প্ৰণিপাত জনাই সেইদিনাৰ পৰা হুঁচৰি, বিহু আদি ঢোল, পেঁপা, বাঁহী, গগণা, তালেৰে আখৰা আৰম্ভ কৰে। সেইদৰে বাইথ' পূজা সামৰণি পৰে।

বৰ্তমান এই পূজা অকল ডাঙৰী অঞ্চলতে সীমাবদ্ধ হৈ থকা নাই। অসমৰ অন্যান্য ঠাইতো এই পূজা পতা হয়। এই বাইথ' পূজাই সোনোৱাল সমাজৰ লোক সংস্কৃতিক প্ৰতিফলিত কৰে আৰু এই সংস্কৃতিক হেৰাই যাবলৈ নিদি ধৰি ৰাখিবলৈ সোনোৱালসকলৰ নৱ-প্ৰজন্মই দায়িত্ব ল'ব লাগিব।

জন্ম : সোনোৱাল সমাজত সন্তান জন্ম হোৱাৰ সময়ত বহুতো লোকবিশ্বাস আৰু নিয়ম-নীতি পালন কৰা হয়। আনকি সন্তান জন্মৰ আগতেই গৰ্ভৱতী নাৰীগৰাকীৰ সু-প্ৰসৱৰ কামনা কৰি সৰাহ পতা হয়। ন-মাহ গৰ্ভৱস্থত থকা সময়ত ওচৰ চুবুৰীয়া গোপিনীসকলে পিঠাগুৰিৰে পিঠা তৈয়াৰ কৰি গৰ্ভৱতী নাৰীগৰাকীক আদৰ যত্নৰে খাবলৈ দিয়া হয় আৰু

সুকলমে প্ৰসৱ কৰিবৰ বাবে সকলোৱে আশীৰ্বাদ দিয়ে।

সোনোৱালসকলৰ লোকবিশ্বাস মতে সন্তান জন্ম হ'লে চুৰা লাগে যাক জীয়া চুৰা বোলা হয়। জন্মৰ সতে বা এঘাৰ দিনত শুদ্ধি সকাম পতা হয়। শুদ্ধি সকামৰ দিনা কলপাতত বস্তি এগটি জ্বলায় আৰু গোবৰ, চাউল, পইচা, দুবৰি বন, পাণ-তামোল আৰু ধনুকাড় এখন যুক্ত কৰি বেৰত লিপিতখাই থকাকৈ লগাই থয়।

বিবাহ : সোনোৱালসকলৰ মাজত বিভিন্ন প্ৰকাৰ বিবাহ প্ৰচলন দেখা যায়। ছোৱালীৰ ১১/১২ বছৰ হ'লে পুষ্পিতা হয় আৰু পুষ্পিতা হ'লে নোৱাই তোলনী বিয়া পতা হয়। যিদিনাৰ পৰা Menstruation start হয় সেইদিনাৰ পৰা বিয়া নোতোলালৈকে কন্যাই উপবাস কৰাৰ নিয়ম। ফল-মূলহে খাবলৈ দিয়া হয়। বিয়া উঠোৱাৰ দিনা বেইৰ তলত গা পা ধুৱাই কন্যাক নতুন কাপোৰ-অলংকাৰ আদিৰে সজোৱা হয় আৰু সেইদিনা আত্মীয়-কুটুম্ব; বন্ধুবৰ্গই উপহাৰ দিয়াৰ নিয়ম আছে। গাঁৱৰ আয়তীসকলে বিয়া নামৰ জৰিয়তে কন্যাগৰাকীক বহু ধৰণৰ দিহা-পৰামৰ্শ দিয়ে। যেনে আজিৰ পৰা তাই ডাঙৰ হৈছে, মা-দেউতাকে নজনাকৈ বাহিৰলৈ যাব নালাগে, ল'ৰা বন্ধুৰ পৰা সাৱধানে থাকিব ইত্যাদি ইত্যাদি।

সোনোৱালসকলে তোলনী বিয়াখনক বৰ বিয়াৰ দৰেই মুখ্য জ্ঞান কৰে আৰু বৰ ধুম-ধামেৰে বিয়াখন পতা দেখা যায়। দুখীয়া ঘৰৰ কন্যাৰ মাক দেউতাকেও যেনেতেন হ'লেও বিয়াখন পতাৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়ে। উচ্চ বৰ্ণ বা অন্যান্য সম্প্ৰদায়ৰ ব্যক্তিয়ে তোলনী বিয়াক হেয় জ্ঞান বা সমালোচনা কৰিলেও সোনোৱালসকলে কিন্তু কেৰেপকে নকৰে আৰু অতীজৰ পৰা চলি অহা পৰম্পৰা তথা যথেষ্ট বৈজ্ঞানিক যুক্তিও দৰ্শোৱা দেখা যায়।

বৰ বিয়াসমূহ সাধাৰণতে হোম যজ্ঞক সাক্ষী কৰি পতা হয়। অৱশ্যে এনে বিয়াত যথেষ্ট নীতি-নিয়ম আৰু খৰচ থকাৰ বাবে সকলোৱে এই বিয়া পাতিব নোৱাৰে। তেওঁলোকে ভকতৰ সেৱা গ্ৰহণ কৰিয়েই বিয়াৰ কাম সমাপ্ত কৰে।

বৰ বিয়া (ক) খোজা বঢ়াৰ বিয়া বা আনুষ্ঠানিকতাৰ বিয়া (খ) গন্ধৰ্ব বিয়া বা পলুৱাই নিয়া বিয়া দেখিবলৈ পোৱা যায়। পলুৱাই নিলে পিছত ঘৰ উঠা নিয়ম আছে। সোনোৱালসকলৰ ৰৈবাহিক সম্বন্ধ বৰ কটকটীয়া। একে বংশৰ মাজত বিবাহ সম্ভৱ নহয়, তাৰোপৰি মাতৃ পৰিয়ালৰ লগতো বিবাহ হ'ব নোৱাৰে। আৰু যদি কাৰোবাৰ মাজত হয়ও তেন্তে

সমাজৰ পৰা বহিষ্কাৰ হ'ব লাগে। সোনোৱালসকলৰ মাজত যৌতুক প্ৰথাৰ প্ৰচলন নাই। অৱশ্যে উপহাৰ হিচাবে কাঁহৰ বাচন-বৰ্তনকে ধৰি বিভিন্ন অত্যাৱশ্যকীয় বস্তু কন্যাক মাক-দেউতাৰ ঘৰৰ পৰা দিয়াৰ নিয়ম আছে।

মুঠতে সোনোৱালসকলৰ মাজত অতীতৰ পৰা চলি অহা নীতি-নিয়মৰ মাজেৰে বিবাহ কাৰ্য্য সম্পন্ন হয়।

মৃত্যু : অতীতত সোনোৱালসকলে শৰ দাহ নকৰিছিল। বাকচত ভৰাই মৃতকক পুতিহে থৈছিল। কিন্তু বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ সংস্পৰ্শলৈ অহাৰ পৰাই মৃতকক জ্বলাই দিয়াৰ ব্যৱস্থা আৰম্ভ হয় বুলি জানিবলৈ পোৱা যায়।

মৃত্যু সন্নিহিত ব্যক্তিজনক মূল ঘৰত মৰিবলৈ নিদিয়াৰ লোক বিশ্বাস আছে সোনোৱাল সমাজত। মৃত্যুৰে ঘৰখন অশুচি কৰে বুলি ভাৱি মূল ঘৰৰ পৰা বাৰান্দা বা বাহিৰৰ ঘৰত ৰখা হয়। সোনোৱালসকলে মৃতকৰ তিনিদিনত তিলনী, দহদিনত দহা আৰু মাহেকত কাজ বা শ্ৰাদ্ধ পতাৰ নিয়ম। কিন্তু পৰিৱৰ্তিত সময় আৰু মানুহৰ কৰ্মব্যস্ততাৰ বাবেই বৰ্তমান

মাহেকীয়া কাজ বা শ্ৰাদ্ধৰ দিন চমু চপাই অনা দেখা যায়। বৰ্তমান বেছি সংখ্যকেই ১৩/১৪ দিনত কাজ বা শ্ৰাদ্ধ পাতে। দহ দিনত দহ পিণ্ডৰ কাম বামুন আৰু সোনোৱালৰ মেধিয়ে মিলি সমাধা কৰে। দহাকাজ সুকলমে পাতিবৰ বাবে প্ৰতিখন গাঁৱতে এখন পৰিচালনা সমিতি থাকে আৰু তেওঁলোকৰ তদাৰকীত সুকলমে কামবোৰ সমাধা হয়। শ্ৰাদ্ধৰ দিনা গায়ন-বায়নৰ ব্যৱস্থা থাকে। অতীজৰ পৰা প্ৰচলিত নিয়মেৰে শ্ৰাদ্ধৰ কামবোৰ সমাপ্ত কৰে। ভোজ-ভাতৰ ব্যৱস্থা কৰা হয়। শ্ৰাদ্ধখন পাতিবৰ বাবে বংশ, পৰিয়াল, আত্মীয় কুটুম্ব, বন্ধুবৰ্গ সকলোৱে আৰ্থিকভাৱেও সহায়-সহযোগ আগবঢ়ায়। শ্ৰাদ্ধৰ দিনা ভৰাঁলৰ দুৱাৰ মুখখনত আঁৰবেৰ দিয়া হয় আৰু ভকতক পদুলি মুখত গৃহস্থই পানীৰে চৰণ ধোৱায় আৰু পদুলিৰ পৰা দহাস্থলীলৈ চেলং কাপোৰ পাৰি ভকতক আদৰি অনাটো অতিকৈ সন্মানজনক আৰু অন্তৰ চুই যোৱা এক পৰম্পৰা। আকৌ ভকতক বিদায় দিয়াৰ আগতে গৃহস্থই সকলো ভকতক চৰণ চুই সেৱা কৰে। চৰণ সেৱা কৰিলে মৃত আত্মাই শান্তি পায়, এইয়া সোনোৱালসকলৰ লোক বিশ্বাস।

সোনোৱালসকলৰ কৃষ্টি সংস্কৃতিৰ পথাৰখন বৰ চহী আৰু জীপাল। অৱশ্যে সময়ৰ সোঁতত সোনোৱালসকলৰ মূল সংস্কৃতিৰ পৰিৱৰ্তিত ৰূপহে দেখিবলৈ পোৱা যায়। এই ক্ষেত্ৰত সোনোৱালসকলৰ নৱ-প্ৰজন্ম কিছু সচেতন হ'ব লাগিব তথা নিজস্বতা ধৰি ৰখাৰ দায়িত্ব ল'ব লাগিব আৰু তেতিয়াহে সোনোৱালসকলৰ সংস্কৃতিৰ অৱদানে অসমৰ সংস্কৃতিৰ পথাৰখন অধিক বাৰেবৰহীয়া কৰি তুলিব।

জয়তু সোনোৱাল কছাৰী সমাজ

জয়তু সোনোৱাল কছাৰী সংস্কৃতি।

প্ৰসঙ্গ :

ভূৰুলী ত্ৰয়োদশ (২০১৯), চতুৰ্দশ (২০২০), পঞ্চদশ (২০২১)

আৰু দুন্দুভি প্ৰথম সংস্কৰণ (২০২০)

মটক জনগোষ্ঠীৰ সাংস্কৃতিক জীৱন

ড° কৰবী বৰুৱা গগৈ

সহকাৰী অধ্যাপক, অসমীয়া বিভাগ

‘মটক’ এই শব্দটোৰে উজনি অসমত বসবাস কৰা মংগোলীয় জনগোষ্ঠীৰ এটি বিশেষ গোটক বুজা যায়। মটকসকল প্ৰধানভাৱে ডিব্ৰুগড়, তিনিচুকীয়া, শিৱসাগৰ, লক্ষীমপুৰ, যোৰহাট জিলাতেই বসবাস কৰি আহিছে। ইতিহাসৰ বহু তথ্যই মটক জনগোষ্ঠীৰ পৰিচয়ৰ সুন্দৰ ব্যাখ্যা দাঙি ধৰিছে। প্ৰাচীন অসমৰ চাৰি পীঠ ক্ৰমে সৌমাৰপীঠ, কামপীঠ, বতুপীঠ আৰু স্বৰ্ণপীঠত সংঘটিত কাৰ্যাৱলীৰ বিৱৰণ বুৰঞ্জীসমূহত পোৱা যায়। ১২২৮ খ্ৰীষ্টাব্দত ছুকাফাই অসম নামৰ এই ভূখণ্ডলৈ গিৰিপথ অতিক্ৰম কৰি অহাৰ সময়ত প্ৰাচীন অসমৰ সৌমাৰপীঠত মটক, মৰাণ, বৰাহী, চুতীয়াসকলে ক্ষুদ্ৰ ক্ষুদ্ৰ ৰাজ্য গঠন কৰি বসবাস কৰিছিল। টাই আহোমসকলৰ আগমনৰ পূৰ্বতে প্ৰাচীন সৌমাৰপীঠত মটক জনগোষ্ঠীয়ে বসবাস কৰাৰ তথ্য পদ্মনাথ গোহাঞি বৰুৱাৰ *অসমৰ বুৰঞ্জী* শীৰ্ষক গ্ৰন্থত পোৱা যায়। সৌমাৰপীঠত বসবাস কৰা জাতি-জনগোষ্ঠীসমূহক যুদ্ধত পৰাজয় কৰিলেও পৰবৰ্তী সময়ত ছুকাফাই মিত্ৰতা নীতিৰেহে সন্মত কৰিছিল। টাই আহোম জনগোষ্ঠীৰ পিতৃপুৰুষ চাউলুং ছুকাফাই সোণোৱালী শস্যৰ দেশ অসমত প্ৰৱেশ কৰি টিপাম পাহাৰৰ দাঁতি কাষৰীয়া অঞ্চলত মটকসকলক লগ পাইছিল। এই ক্ষেত্ৰত ৰায়চাহাব গোলাপ চন্দ্ৰ বৰুৱাই ইংৰাজীলৈ অনুবাদ কৰি সম্পাদনা কৰা *Ahom Buranji* ৰ ৩৮ নং পৃষ্ঠাত থকা এটি তথ্য উল্লেখ কৰিব পাৰি। এই তথ্যটি অনুসৰি ছুকাফাই পোনতে টিপামত ৰাজ্য স্থাপনৰ দিহা কৰি সেই ঠাইত কিছুদিন থাকিছিল। টিপামত লগ পোৱা মটকৰ মুৰব্বীজনৰ সহায়ত ছুকাফাই নগাসকলক পৰাস্ত কৰিছিল। এইজনা মটক মুৰব্বীয়েই ৰজাক প্ৰচুৰ পৰিমাণে স্ব-উৎপাদিত বেঙেনা যোগান ধৰিছিল। বেঙেনা যোগান ধৰাৰ বাবেই স্বৰ্গদেউৰ লগত অহা কানঙ্গন(Kang-Gang) বৰগোহাঁইয়ে মটকৰ

মুৰব্বীজনক ‘লানমাথু’ নাম দিছিল অৰ্থাৎ ‘বেঙেনাৰ নাতি’ আখ্যা দিছিল। লানমাথু এটি টাই ভাষাৰ শব্দ। ‘লান’ মানে নাতি আৰু ‘মাথু’ মানে বেঙেনা। *Ahom Buranji* খনিৰ টাই ভাষাৰ উল্লেখনত এই তথ্যটি এনেদৰে পোৱা যায়— ‘ম্যু নান তুন ফান মান ফুখাও চাম ৱা মটক।’ এইখিনি কথাকে গোলাপচন্দ্ৰ বৰুৱাই ইংৰাজীলৈ তৰ্জমা কৰি লিখিছে - “*The Matak descended from Phukhao family (a family originated from seed sewn)*”. বুৰঞ্জীখনিত উল্লেখ থকা টাই ভাষাৰ উক্ত বাক্য শাৰীৰ অৰ্থ ব্যাখ্যা কৰিলে দেখা যায় - ‘ম্যু নান’ বুলিলে ‘পুৰণি সময়ৰ’; ‘তুন ফান’ বুলিলে ‘গুটি সিঁচা’ ‘মান ফুখাও’ বুলিলে ভাল মানুহ, মানবিশিষ্ট মানুহ বা ‘বগা মানুহ’ আৰু ‘চাম ৱা’ ৰ অৰ্থ ‘মানে বা বোলে’। উক্ত টাই ভাষাৰ বাক্যশাৰীৰ সম্পূৰ্ণ অসমীয়া অৰ্থ কৰিলে অৰ্থ হ’ব - ‘পুৰণি সময়ৰ গুটি সিঁচা মূলৰ ভাল মানুহ বা মানবিশিষ্ট মানুহ বা বগা মানুহ (ফুখাও) মানে মটক মানুহকে বুজাইছিল।’ একেদৰে ইংৰাজীত উল্লেখিত বাক্যশাৰীৰ অৰ্থ হৈছে - ‘ফুখাও পৰিয়ালৰ পৰা মটকৰ উৎপত্তি হৈছিল (যিটো পৰিয়াল গুটি সিঁচা মূলৰ পৰা অহা)। সেয়েহে *Ahom Buranji* ৰ তথ্যৰ ভিত্তিতে এটা সিদ্ধান্ত দিব পাৰি যে মটক অৰ্থাৎ ফুখাওসকল ছুকাফাৰ আগমনৰ পূৰ্বৰে পৰা অসমত বসবাস কৰা এটি টাই মংগোলীয়মূলৰ জনগোষ্ঠী। *Ahom Buranji* ত উল্লেখিত ‘ফুখাও’ (*Phukhao*) এটি টাই ভাষাৰ শব্দ। ‘ফু’ মানে টাই ভাষাত ‘গৰাকী’ বা সন্মানীয় মানবিশিষ্ট মানুহ আৰু ‘খাও’ মানে ‘বগা’ অৰ্থ বুজায়। আহোম বুৰঞ্জী অনুসৰি পুৰণি ফুখাওসকলকে মটক বোলা হৈছে। টাই ভাষাৰ এখনি সাঁচিপতীয়া পুৰণি বিবাহ বিধি সম্পৰ্কীয় পুথি হৈছে - ‘*নাং-হুন-ফা*’। এই পুথিখনিৰ কাহিনী ম্যুঙফী ৰাজ্যৰ। এই পুথিখনিত টাই আহোমৰ চকলং বিয়াৰ বিধিবত নিয়ম

বৰ্ণনা কৰা আছে। এই পুথিখনৰ এটি তথ্য অনুসৰি নাংছনফাৰ বিয়াত ঐওবৰৰ পুতেক মটক আৰু মৰাণে শিঙা আৰু ঢোল বাদ্য বজাই অংশ গ্ৰহণ কৰিছিল। আন এখনি টাই ভাষাৰ সাঁচপিতীয়া পুথি হৈছে- ‘আইজংলাও’। পুথিখনি টাই আহোমৰ ধৰ্মীয় লক্ষ্মী দেৱতাৰ পূজাৰ বিধি সম্বলিত পুথি। এই পুথিখনিত টাই আহোম প্ৰথামতে লখিমী সৰাহ পালনৰ পৰম্পৰা লিপিবদ্ধ আছে। পুথিখনৰ তথ্য অনুসৰি কৃষিপিতৃ কেখাওচাওথাওলুং হৈছে ধনৰ দেৱতা কুবৰ। সেয়েহে ধন ঐশ্বৰ্য সম্পত্তিৰ অধিপতি দেৱী গৰাকীৰ পূজাত কুবৰ স্বৰূপ কৃষি পিতৃ পুৰুষৰ সাত বংশক স্মৰণ কৰা হয়। উল্লেখযোগ্য যে মটক কৃষি বংশৰ জনগোষ্ঠী। পুথিখনৰ পূজাৰ বিধি অনুসৰি আইজংলাও অৰ্থাৎ আহু দেৱতাক নিজংখাম অৰ্থাৎ শালিদেৱতাক টাই ভাষাত উচ্চাৰণ কৰি লখিমীক আহান কৰা হয়। এই তথ্যৰ পৰা মটক জনগোষ্ঠীৰ ইতিহাসৰ প্ৰাচীনতা অনুমান কৰাৰ লগতে তেওঁলোকক যে কৃষি বংশৰ পৰা উৎপত্তি হোৱা এটি জনগোষ্ঠী সেই কথাও প্ৰমাণ হয়। যাৰ বাবে আজিও টাই আহোমসকলে লখিমী সৰাহত মটকসকলৰ সাত বংশৰ নাম লৈ আৰাধনা কৰি পূজা কৰি আহিছে। মটকসকলৰ এই তথ্যভিত্তিক ইতিহাসৰ পৰা এটা কথা বুজিব পৰা যায় যে- মটকসকল টাই আহোমসকলৰ পূৰ্বতেই অসমলৈ আহিছিল। প্ৰায় ৮০০ শ মান বছৰৰ পূৰ্বতে অহা এই জনগোষ্ঠীটোৰ এটি সুৰীয়া সাংস্কৃতিক জীৱন আছে।

সুদীৰ্ঘ দিনৰ ইতিহাসত মটক জনগোষ্ঠীৰ সামাজিক-সাংস্কৃতিক জীৱনলৈ বহু পৰিবৰ্তন আহিছে যদিও পূৰ্ব পৰম্পৰা অটুট ৰাখিছে। মটকসকলে জলগিৰি, স্থলগিৰি, হাবিয়াল, গাঠিয়াল ৰূপী দেৱতা থকাৰ কথা বিশ্বাস কৰে। সেই অনুসৰি তেওঁলোকে প্ৰতিটো কৰ্মতে উক্ত আটাইকেইজন দেৱতা সম্বলিত হোৱাটো মনে প্ৰাণে কামনা কৰে। মটকসকলে গৰুৰ ‘গৰুচন দেৱতা’, ম’হৰ ‘কালি’, লক্ষ্মী পূজা, আইসকাম (বগা হাঁহ ডিঙি মুচৰি বলি দি) চাউল খোৱা, চালিখোৱা আদি স্বকীয় বৈশিষ্ট্য সম্পন্ন ৰীতি-নীতিৰে পালন কৰি আহিছে। মটক সমাজত হাঁহ, ছাগলী আদি ডিঙি মুচৰি, লাও, কোমোৰা পথালিকৈ দুছেও কৰি কাটি বলি দি সকাম কৰাৰ এক বিশেষ নিয়মৰো প্ৰচলন দেখা যায়। এনে বিশ্বাসৰ বাবেই সমাজখনত ব্যৱহাৰিক জীৱনত লাও, কোমোৰা পথালিকৈ কটা দেখা নাযায়। তদুপৰি জনগোষ্ঠীটোৰ লোকসংস্কৃতিৰ পথাৰখন অত্যন্ত

সাৰুৱা। আইনাম, বিয়ানাম, বিহুগীতৰ লগতে হালোৱা গীত, ৰোৱনী গীত, খেতি সামৰা গীত, বাৰমাহীৰ গীত, ইত্যাদি ভিন্ন গীতেৰে মুখৰিত ৰমৰমীয়া এক সংস্কৃতিৰো প্ৰচলন দেখা যায়। জনগোষ্ঠীটোৰ আপোন মানুহৰ মাজত প্ৰচলিত কথা-বাৰ্তা আৰু গীতবিলাকত প্ৰয়োগ কৰা শব্দ আদিৰ পৰা তেওঁলোকৰ এটি নিজা ভাষা থকাৰ কথাও অনুমান কৰিব পাৰি। এনেধৰণৰ কিছু শব্দ হৈছে - খোম, ডকলাই, কুচুতে, নিহালি, বাইচাও, আপুদেউ, ধুদাংদাং, ককাঁলমৰা, পাৰকানি, মেমেধু ইত্যাদি। মটকসকলে কথিত ভাষাত ‘শ’, ‘ষ’, ‘স’ৰ উচ্চাৰণ কৰোতে ‘হ’ৰ দৰে কৰে। মটকসকলে কথিত ভাষাত পুৰুষ-স্ত্ৰী উভয়ৰ ক্ষেত্ৰত ‘সি’ ব্যৱহাৰ কৰে। মৃদংগ, বৰঢোল বা বিহুঢোল হৈছে মটকসকলৰ প্ৰধান বাদ্য। পৰম্পৰাগত লোকাচাৰসমূহৰ অধিকাংশই প্ৰধানভাৱে মহিলাসকলৰ মাজত প্ৰচলিত হৈ আহিছে। তদুপৰি পৰম্পৰাগত গীত-মাত, উৎসৱ-পাৰ্বণ, পূজা-পাতল আদিও চলি আছে। মটকসকলৰ সমাজ ব্যৱস্থা আৰু সাংস্কৃতিক বৈশিষ্ট্য বহুখিনি টাই মংগোলীয়সকলৰ সমাজ সংস্কৃতিৰ ওচৰ চপা। আহোমসকলৰ দৰে মটকসকলৰ মাজতো বয়সতকৈ সম্বন্ধ ডাঙৰৰ পৰম্পৰা দেখা যায়। একে মংগোলীয় মূলৰ হোৱাৰ বাবেই সম্বন্ধসমূহৰ মাজত উক্ত সাদৃশ্য থকাৰ কথা ঠাৱৰ কৰিব পাৰি। মটকসকল টাই মূলীয় হোৱাৰ বাবে বংশৰ ডাঙৰ পৰিয়ালটো সদায় ডাঙৰ হৈ থাকে আৰু সৰু পৰিয়ালটো সৰু হৈ থাকে। সামাজিক মৰ্যাদাও সেই অনুসৰি লাভ কৰে। তদুপৰি তেওঁলোকৰ সমাজত ব্যৱহাৰ কৰা বাঁহৰ সা-সঁজুলি, তাঁত শিল্প, পৰম্পৰাগত খাদ্য আদিয়ে জনগোষ্ঠীটোক টাই মংগোলীয় বুলি প্ৰমাণ কৰাত সহায় কৰে।

মটকসকলৰ কেইটিমান সাংস্কৃতিক বৈশিষ্ট্য :

গছতলৰ বিহু :

গছতলৰ বিহু মটকসকলৰ এক বৈশিষ্ট্যপূৰ্ণ এটি কৃষি উৎসৱ। মটক অধ্যুষিত গাঁওসমূহৰ গাভৰুসকলে প্ৰথম ব’হাগৰ পৰা ১৩ বা ১৭ দিন পৰ্য্যন্ত পথাৰৰ মাজত থকা উঁই হাফলুৰ ঢাপত বিহু কৰে। গছতলৰ বিহুৰ লগত কৃষি ভূমিৰ উৰ্বৰতাৰ কথা জড়িত হৈ আছে। কাৰণ ব’হাগ মাহৰ পাছতে সকলো অসমীয়াৰ দৰে মটকসকলেও কৃষি কৰ্মত লাগে। গাভৰুসকলৰ এই বিহু গাঁৱৰ গৰখীয়া ৰাইজৰ হাঁচৰি গোৱা দিনাৰ পৰা আৰম্ভ হয় যদিও গাভৰুসকলে প্ৰথম ব’হাগৰ দিনাৰ পৰাহে বিহু কৰে। নিজৰ গাঁৱৰ ডেকাসকলে

গাভৰুসকলৰ বিহৃত প্ৰত্যক্ষ অংশগ্ৰহণ কৰিব নোৱাৰে। অন্য গাঁৱৰ ডেকাসকলে নিৰ্দিষ্ট দূৰত্ব বজাই ৰাখি বিহু চাব পাৰে। তদুপৰি গাভৰুসকলে বিহু নাম গাবলৈ বাঁহৰ টকা বাদ্য যাচিলে ডেকাসকলে বিহু নাম গাই নিৰ্দিষ্ট দূৰত্বৰ পৰা গাভৰুসকলক নচুৱাব পাৰে। এনেদৰে পুৰুষৰ অংশগ্ৰহণে গছতলৰ বিহুক সজীৱ কৰি তুলে।

নাঙলধোৱা খোৱা :

নাঙল ধোৱা খোৱা এটি কৃষি উৎসৱ। কৃষি কৰ্ম সামৰাৰ আনুষ্ঠানিকতা ৰক্ষা কৰি এই উৎসৱ পালন কৰে। অৱশ্যে ইয়াৰ লগত কিছুমান লোকবিশ্বাস জড়িত হৈ আছে। হালোৱা ৰোৱনীৰ গা বিষ পাতলাবলৈ এই উৎসৱ পালন কৰা হয়। নাঙল ধোৱা পিঠা হৈছে বৰা চাউল টেকীত খুন্দি পিঠা কৰি পানীৰে সানি তৈয়াৰ কৰা এবিধ মুখৰোচক খাদ্য। এই পিঠা খোৱাৰ দিনা গধূলী গৃহস্থই হালোৱা, ৰোৱনীক একেলগে এসাজ হাঁহ ডিঙি মুচৰী মাৰি ভাত খোৱায়। এই পিঠা খোৱাৰ পাছত হালোৱা-ৰোৱনীৰ গা বিষ দূৰ হয় বুলি বিশ্বাস কৰা হয়। গাঁৱৰ মানুহ মাতি আনি স-সন্মানেৰে সকলোকে নাঙল-ধোৱা পিঠা খোৱা হয়।

লখিমী সৰাহ :

মটকসকলে কৃষি-কৰ্ম সামৰি লখিমী সৰাহ পাতে। আঘোণত পথাৰৰ সোণোৱালী শস্য চপোৱাৰ পাছত গাঁৱৰ চুকঅ নামঘৰত একগোট হৈ লখিমী সৰাহ পাতে। এই সৰাহৰ প্ৰথম কাম হিচাপে মহলাসকলে পৰম্পৰাগত সাজপাৰ পৰিধান কৰি মূৰত পাচি আৰু তামোল-পাণৰ শৰাই লৈ লখিমী আনিবলৈ পথাৰলৈ যায়। সকলোৱে পথাৰত লখিমী খেৰী গাই গাই লেচেৰী বুটলি পাঁচিত ভৰাই মূৰত তুলি পুনৰ চুকঅ ঘৰলৈ আহে। অহাৰ বাটত পাৰ হৈ অহা ঘৰৰ মানুহে পদূলীমুখত পাণ-তামোলৰ শৰাই দি আদৰে। তাৰপাছত পুনৰ একে প্ৰক্ৰিয়াৰে এইবাৰ গাঁৱৰ পথাৰৰ ওচৰত থকা দ জলাশয় বা বিল বা ৰাজহুৱা পুখুৰীলৈ জাকৈ, খালৈ লৈ লখিমী খেৰী গাই গাই যোৱাৰ নিয়ম। মটকসকলৰ বিশ্বাস অনুসৰি লখিমী পথাৰত, পানীত থাকে আৰু সন্মান সহকাৰে পথাৰ আৰু পুখুৰীৰ পৰা লখিমীক আনি ভঁৰালত স্থাপন কৰিব লাগে।

আইসকাম :

মটক সমাজত বসন্ত ওলালে আইসকাম পতাৰ লগতে প্ৰতি বছৰে ঘৰে ঘৰে বা সমজুৱাকৈ নামঘৰ বা চুকঅ ঘৰত বগা হাঁহ ডিঙি মুচৰী মাৰি আইসকাম পতাৰ এক পৰম্পৰাৰ প্ৰচলন আছে। কেতিয়াবা আইসকামত ভোগ, কল আৰু পিঠা গুৰী দিও পতা দেখা যায়। এই আইসকামৰ জৰিয়তে মটকসকলে জগতৰ পালন কৰোতা জগত মাতৃ আইক আৰাধনা কৰে। এই জগত মাতৃয়েই সকলোকে পালন কৰি আছে বুলি মটকসকলে বিশ্বাস কৰে।

সাজপাৰ :

মটকসকলৰ সাজপাৰৰ পৰম্পৰাগত ৰং বগা। মহিলাসকলে পৰম্পৰাগতভাৱে বুকুত মেথনী মাৰি কঁকালত ককালমৰা আৰু গাত এখন দুকাঠি জোখৰ পাৰকানি কাপোৰ বা দুকাঠি কাপোৰ লয়। পুৰুষসকলে ধুতি, চাপকন জাতীয় চোলা, গাত তিনিকাঠি জোখৰ কাপোৰ লয়। মটকসকলৰ পৰম্পৰাগত সাজপাৰৰ নমুনা হ'ল-

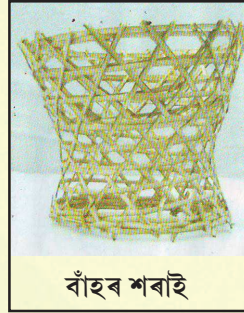

বিবিধ শিল্প-সামগ্ৰী :

মটক সমাজত বিভিন্ন প্ৰসংগত ব্যৱহাৰ হোৱা শিল্পজাত সামগ্ৰীসমূহ হৈছে -

ঘৰ সৰা ধান খেৰৰ
'শোটা'

বাঁহৰ শৰাই

সমজুৱাকৈ নিমন্ত্ৰণ জনাবলৈ
বান্ধিবলৈ লোৱা 'খুম'

বাদ্যযন্ত্ৰ :

মটকসকলৰ পৰম্পৰাগত বাদ্যৰ ভিতৰত ধৰ্মীয় কামত ব্যৱহাৰ হোৱা মুদংগ, বিহু, বিয়া বা সমাজৰ অন্যান্য কামত ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ বিহুঢোল বা বৰঢোল, বীণ আদিয়েই প্ৰধান।

ডকলাই

ভাৰ

সহায়ক গ্ৰন্থ

- গোহাঁঞি বৰুৱা, পদ্মনাথ : অসমৰ বুৰঞ্জী, অসম প্ৰকাশন পৰিষদ, গুৱাহাটী,
Barua, Golap Chandra : Ahom-Buranji (with parallel English translation) (Tr. & Ed)
Published Barua under the Authority of the Assam, Administration,
Printed at the Baptist Mission Press, Calcutta, 1930.
- বৰুৱা গগৈ ড° কৰবী : ফুখাও চাম ৰা মটক, সোণ ৰূপ প্ৰকাশনৰ হৈ শ্ৰী দিগন্ত কুমাৰ গগৈ, ডিব্ৰুগড়,
প্ৰথম প্ৰকাশ ২০১৪ চন।
- : মটক সমাজ আৰু সংস্কৃতিৰ বুৰঞ্জী, সম্প্ৰীতি প্ৰকাশনৰ হৈ শ্ৰীদিগন্ত কুমাৰ গগৈ,
ডিব্ৰুগড়, প্ৰথম প্ৰকাশ ২০২০ চন।

মিচিং জনগোষ্ঠীৰ উৎসৱ অনুষ্ঠান

জোনালী গাতে

(প্রাক্তন ছাত্ৰী) সহ-শিক্ষয়িত্ৰী, পৰমানন্দ জাতীয় বিদ্যালয়

মিচিং জনগোষ্ঠী হৈছে অসমৰ ভৈয়ামৰ জনজাতিসমূহৰ ভিতৰত দ্বিতীয় বৃহত্তম জনজাতি। মিচিংসকলো বড়োসকলৰ দৰেই বৃহৎ মংগোলীয় প্রজাতিৰ এটা ঠাল। মিচিংসকল মূলতে মংগোলীয় জনগোষ্ঠীৰ তিব্বতী শাখাৰ অন্তৰ্গত। ভৈয়ামত থকা মিচিংসকল সাধাৰণতে নৈৰ পাৰত চাংঘৰ সাজি গাঁও পাতি বাস কৰে। মিচিংসকল আদিতে অসমৰ উত্তৰ-পূৰ্ব ফালৰ পাহাৰত আছিল আৰু বৰ্তমান অৰুণাচলৰ চিয়াং জিলাত থকা “মিয়ং আৰু দাম” নামৰ দুই জাতিৰ পৰাই ফাটি আহিছে। অসমৰ ধেমাজি, তিনিচুকীয়া, লক্ষীমপুৰ, ডিব্ৰুগড়, শিৱসাগৰ, গোলাঘাট, যোৰহাট, দৰং, শোণিতপুৰ জিলাত মিচিংসকলে প্ৰধানকৈ বাস কৰে। সাধাৰণতে নৈৰ পাৰত চাংঘৰ সাজি

বাস কৰা মিচিংসকলৰ জীৱন ধাৰণৰ পদ্ধতি নৈৰ লগত ওতপ্ৰোতভাৱে জড়িত।

আলি-আয়ে-লুগাং :

অসমৰ ব্ৰহ্মপুত্ৰ উপত্যকাত মিচিংসকলে বাস কৰে। বসন্তকালৰ আগমনৰ লগে লগে মিচিংসকলে ‘আলি-আয়ে-লুগাং’ নামৰ কৃষি উৎসৱটো পালন কৰে। এই উৎসৱ মিচিংসকলৰ স্বকীয় সাংস্কৃতিক বৈশিষ্ট্য। ফাগুন মাহৰ প্ৰথম বুধবাৰৰ দিনা সকলো মিচিং সমাজে আড়ম্বৰপূৰ্ণভাৱে ‘লুগাং’ উৎসৱ আয়োজন কৰে। ইয়াক চমুকৈ ‘আলি-আয়ে-লুগাং’ বা ‘লুগাং’ বুলিও কয়। ‘আলি-আয়ে-লুগাং’ৰ অৰ্থ হ’ল - আলি (আলু জাতীয়), আয়ে (ফলমূল জাতীয়), লুগাং (বোৱা, সিঁচাৰ, আৰুগুণি)। অতীতৰ পৰাই মিচিংসকল

আলি আয়ে লুগাং (জাগুন, কাংকান দংলোঙ গাঁও)

কৃষিজীৱী লোক। তেওঁলোকে আহুধানৰ বতৰ চাই কঠীয়া সিঁচে, আলু-কচু আদিৰ দৰে আন আন খেতিৰ কামো আৰম্ভ কৰে। অসমৰ ভালেমান জনজাতি লোকৰ দৰেই মিচিংসকলেও খেতি পথাৰত কামৰ শুভাৰম্ভ কৰাৰ আগে আগে নানা দেৱ-দেৱীৰ উদ্দেশ্যে পূজা-পাতল কৰাৰ উপৰি পৃথিৱীখনক শস্যগৰ্ভা কৰি তোলাৰ মানসেৰে নানা গীত-নৃত্য আৰম্ভ কৰে। মিচিংসকলে ফাগুন মাহৰ প্ৰথম বুধবাৰটোত অতি আদৰৰ উৎসৱ ‘আলি-আয়ে-লুগাং’ পালন কৰি আহিছে। পূৰ্বতে মিচিংসকলে ‘আলি-আয়ে-লুগাং’ উৎসৱ ফাগুন-চ’তত নিজ নিজ গাঁৱৰ সুবিধানুসৰি পালন কৰিছিল। ১৯৫৬ চনৰ পৰাহে ফাগুন মাহৰ প্ৰথম বুধবাৰটোত ‘লুগাং’ উৎসৱ পালন কৰিবৰ বাবে স্থিৰ কৰা হয়। বসন্তৰ আৰম্ভণিতে পালন কৰা হয় বাবেই এই উৎসৱক বসন্তকালীন উৎসৱ বুলিও জনায় যায়।

পূৰ্বতে ‘আলি-আয়ে-লুগাং’ উৎসৱ পাঁচদিনীয়াকৈ পালন কৰা হৈছিল। প্ৰথম দিনা ৰীতি অনুসৰি শস্য সিঁচা হয়। লুগাদ অৰ্থাৎ গুটি সিঁচাৰ মাঙ্গলিক কাৰ্য কৰিবৰ বাবে গৃহিণীয়ে পুৰাং, পংৰ আপং, মাটি মাহৰ আঞ্জা, পাতত দিয়া শুকান মাছ, গাহৰি মাংস, আদা, কপাহী সূতা, আলু, কচু, চাকি তেল আদি ‘ইগিন’ (হোৰাত) ভৰাই পথাৰলৈ লৈ যায়। যোৱাৰ পূৰ্বে জুহালত নিৰ্দিষ্ট নিয়মেৰে গৃহৰক্ষক ডাঙৰীয়াই পূৰ্বপুৰুষসকলক সাক্ষী হিচাপে লৈ শস্য সিঁচাৰ শুভকাৰ্যত সফলতা লাভৰ মানসেৰে আশীৰ্বাদ কামনা কৰে। যামমিন আবু আৰু যামমিন আনে গাঁৱৰ ডেকা-গাভৰুৰ নেতৃত্বত পথাৰত আহুধানৰ গুটি সিঁচা কাৰ্য শুভাৰম্ভ কৰে। সেই মাটিডৰাত চাৰি চুকত চাৰিডাল পীংৰ (মেগেলা গছ) গছৰ আগলি কাটি আনি গুজে। পীংৰ গছৰ পাতবোৰ একেলগে মেৰিয়াই কেঁচা সূতাৰে বান্ধি ৰাখে আৰু পূৱ দিশে গুজি পীংৰ গছৰ আগলি ডালৰ গুৰিত পংৰ আপং আৰু নগিন আপংঢালি পূৰ্বপুৰুষ চেদি খেল, আৰাধ্য, দেৱ-দেৱী-দেৱী, পল (বেলি, জোন), কাৰ্ছিং-কাৰ্তাক (গ্ৰহ-নক্ষত্ৰ)ক সাক্ষী কৰি ধৰিত্ৰী শস্য-শ্যামলা হোৱাৰ কামনাৰে প্ৰাৰ্থনা জনাই বীজখিনি সিঁচি দিয়ে। শস্য সিঁচা কাৰ্য সমাধা কৰি আহি গৃহস্থই পুনৰ ঘৰৰ জুহালত পৰম্পৰা মতে পূৰ্বপুৰুষসকলক স্মৰণ কৰে।

লুগাং উৎসৱৰ দিনা দুপৰীয়াৰ পৰা গাঁৱৰ ৰাইজে প্ৰতি ঘৰে ঘৰে গৈ ভোজন পৰ্ব আৰম্ভ কৰে। গৰখীয়া

ল’ৰাহঁতে পুৰাং, পংৰ আপং খাই ঘৰে ঘৰে আশীৰ্বাদ দি ফুৰে যাতে অনাগত বছৰটোত খোৱা-বোৱা কৰি থাকিব পৰাকৈ ধনে-ধানে সমৃদ্ধ হয়।

সন্ধিয়াৰ পৰা আৰম্ভ হয় গুমৰাগ চংখান। ল’ৰা-বুঢ়া, ডেকা-গাভৰু সকলোৱে উলহ-মালহেৰে অংশ লয়। এই লুগাং বিহু গাঁৱৰ মুখিয়ালজনৰ ঘৰৰ পৰা আৰম্ভ কৰা হয়। গুমৰাগ নৃত্যবিলাকত দৈনন্দিন জীৱনৰ সামাজিক চিত্ৰ - নাও বোৱা, তাঁত বোৱা, খান দোৱা, খান বনা, চিকাৰ কৰা আদি কৃষিৰ লগত সম্বন্ধ থকা নানা ধৰণৰ মুদ্ৰা প্ৰকাশ কৰা হয়। ইয়াত ডেকা-গাভৰুৱে বৃত্তাকাৰে শাৰী-শাৰী হৈ নাচে। লুগাং উৎসৱত গুমৰাগ নাচিবলৈ মিচিংসকলে নিজৰ জাতীয় সাজ-পাৰ পৰিধান কৰে। গাভৰুহঁতে নিজ হাতেৰে বোৱা ‘বিবি গাচেং’ (ৰং বিৰঙৰ বিশেষ চাদৰ), ‘মচাং নাম এগে’ (ভমকা ফুলীয়া মেখেলা) আদি পিন্ধে। ডেকাসকলে মিবু গালুক ‘গনৰ উগন’ (চুৰীয়া) ‘যাম্ব’ (টঙালি) পিন্ধে।

লুগাং উৎসৱত গেনা (ব্ৰত) পালন কৰে। এই সময়ছোৱাত জীৱ বধ নকৰে, বাঁহ-বেত, খৰি আদি নাকাটে। গেনা পালনৰ সময়ছোৱাত এই কামবোৰ কৰিলে মানুহৰ অমঙ্গল হ’ব পাৰে, পথাৰত শস্যবোৰক পোক-পৰুৱাই উপদ্ৰব কৰিব পাৰে বুলি মিচিং লোকসকলে বিশ্বাস কৰে। পঞ্চম দিনা লুংলেন অৰ্থাৎ লুগাং বিদায় দিয়া হয় এবছৰৰ বাবে।

মিচিং লোকসকলে বিশ্বাস কৰে যে এই লুগাং উৎসৱ পালন নকৰিলে শস্যৰ দেৱতা তুষ্ট নহয়। গতিকে মিচিংসকলে এই উৎসৱ অতি আনন্দেৰে পালন কৰি আহিছে। লুগাং উৎসৱে মিচিং সমাজলৈ আনে আনন্দ-উলাহ আৰু ঐক্য-সংহতিৰ বান্ধোন।

নৰা ছিগা বা পংৰাগ উৎসৱ :

অসমৰ অন্যান্য ভালেমান জনগোষ্ঠীৰ দৰেই মিচিংসকলেও উৎসৱ-পাৰ্বণবোৰ কৃষি-জীৱনৰ লগত সংগতি ৰাখি পালন কৰি আহিছে। পংৰাগ উৎসৱ মিচিংসকলে ‘আঘোন’ বা ‘ফাগুন’ মাহত পালন কৰে। জনসাধাৰণৰ সুবিধা অনুযায়ী ‘পংৰাগ’ উৎসৱ মিচিংসকলে প্ৰতি বছৰে উদ্‌যাপন কৰাৰ সলনি তিনি-চাৰি বছৰৰ মূৰে মূৰে উদ্‌যাপন কৰে। খেতি চপোৱা শেষ হোৱাৰ পিছত অৰ্থাৎ খান দাই শেষ হোৱাৰ পাছত এই উৎসৱ পালন কৰা হয় বাবে ইয়াক ‘নৰা-ছিগা’ উৎসৱ বা বিহু বোলা হয়।

পংৰাগ প্ৰধানত ডেকা-গাভৰুসকলৰ প্ৰচেষ্টাত বা

পংৰাগ উৎসৱৰ। মুৰং ঘৰ

স্থান : জোনাই, ধেমাজি

উদ্যোগত উদ্যাপিত হোৱা বাবে অঞ্চল বিশেষে এই উৎসৱক 'মুমবুৰ য়ামে' বুলিও অভিহিত কৰে। পৰাগ উৎসৱ উদ্যাপন কৰিবৰ বাবে এটা ডেকা চাং অতিকৈ আৱশ্যক, যাক মিচিংসকলে মুৰংঘৰ বুলি কয়। এই মুৰংঘৰক কেন্দ্ৰ কৰিয়েই গঢ়ি উঠিছে পংৰাগ উৎসৱৰ সকলোবোৰ কাৰ্যক্ৰম। পংৰাগ উৎসৱ পালন কৰিবৰ বাবে এবছৰমান আগৰ পৰাই আয়োজন কৰে। পৰাগ উৎসৱৰ পুঁজি সংগ্ৰহৰ ঘাই উৎস হৈছে 'দাগলুক' প্ৰথা। 'দাগলুক' হৈছে ডেকা-গাভৰুসকলে সমূহীয়াভাৱে কাৰোবাৰ ঘৰত শ্ৰম কৰি দিয়া প্ৰথা। তাৰ বিনিময়ত গৃহস্থই উচিত পৰিমাণৰ মাননি ডেকা-গাভৰুসকলক দিয়ে আৰু সেই ধন পংৰাগ উৎসৱৰ পুঁজিত জমা কৰে।

যিখন গাঁৱত পংৰাগ উৎসৱ পালনৰ যো-জা কৰা হয়; সেইখন গাঁৱৰ পংৰাগ উৎসৱলৈ ওচৰ-চুবুৰীয়া কেইবাখনো গাঁৱক 'মিনম' (অতিথি) ৰূপত আমন্ত্ৰণ জনোৱা হয়। আমন্ত্ৰণ পোৱাসকলে সেই গাঁৱৰ ডেকা বৰা আৰু তিৰি বৰাৰ নেতৃত্বত আমন্ত্ৰণ ৰক্ষা কৰে। পংৰাগৰ আৰম্ভণিত অৰ্থাৎ ইচাংত গাঁৱৰ ৰাইজে নৃত্য-গীত কৰি মিনম বৰা আৰু বৰপুৰাৰীক মুৰংঘৰলৈ আদৰি নিয়ে। মাজৰাতি 'পবৰ'ত আপং ভৰোৱা পৰ্ব আৰম্ভ হওঁতে সকলোৱে সমবেতভাৱে স্তুতি গীত পৰিৱেশন কৰে। ইয়াৰ পাছতে এগমানাম' (গাহৰি উচগা) পৰ্ব আৰম্ভ হয়। ইয়াত 'মিগন বৰা আৰু বৰপুৰীয়ে' এজনী গাহৰিৰ বুকুত জোঙা বাঁহ সুমুৱাই দিয়ে। বলি কটা গাহৰিৰ কলিজা চাই ৰাইজৰ শুভাশুভ নিৰ্ণয় কৰা হয়। কলিজাত কোনো দাগ নাথাকিলে ৰাইজৰ মঙ্গল বুলি ধৰি লোৱা হয়।

ইচাংৰ দিনা মিনমসকলক ভোজ ভাত খুৱাই বিদায় দিয়া হয়। দ্বিতীয় দিনা গাঁৱৰ পৰা বিয়া দি উলিয়াই দিয়া জীয়াৰীসকলৰ মাজত প্ৰীতি-ভোজৰ আয়োজন কৰা হয়। তৃতীয় দিনা গাঁৱৰ বোৱাৰীসকলক ভোজ-ভাত খুওৱা হয়।

পংৰাগৰ শেষৰ দিনা ৰাইজে মিনম বা বৰপুৰাৰীৰ যি কোনো এজনক তোলে দগৰে গুমৰাগ নাচি নাচি ঘৰত আগবঢ়াই থোৱাৰ নিয়ম। এনেদৰে অতীজৰে পৰা কৃষিকাৰ্য চপোৱাৰ পাছত মিচিংসকলে সকলোৰে মাজত ঐক্য-শান্তি-সম্প্ৰীতিৰ হকে 'পংৰাগ' উৎসৱ বৰ্তমান পৰ্যন্ত উদ্যাপন কৰি আহিছে।

দবুৰ পূজা :

পৃথিৱীৰ উৰ্বৰা শক্তি বৃদ্ধিৰ কামনাৰে মিচিং জনগোষ্ঠীৰ লোকসকলে পালন কৰি অহা এটি অনুষ্ঠান হ'ল দবুৰ পূজা। মিচিং ভাষাত 'দ' মানে 'খা' কাক 'বুৰ' মানে উৰ্বৰা হোৱা — এই অৰ্থত দবুৰ পূজাত পৃথিৱীক উৰ্বৰা কৰা বুজায়। মিচিং সমাজত প্ৰচলিত পৰম্পৰাগত ৰীতি-নীতি অনুসৰি দবুৰ পূজা কেইবা প্ৰকাৰেও পালন কৰা হয় আৰু অঞ্চলভেদে ইয়াক পালন কৰাৰ নিয়ম কানুনত তাৰতম্য হোৱাটো পৰিলক্ষিত হয়। দবুৰ পালনৰ সময় আৰু উদ্দেশ্য বিভিন্ন ধৰণৰ হ'ব পাৰে— মংপুন দবুৰ, কংচন দবুৰ, বুৰ্তাদবুৰ, ৰাংবান কংচন এইচাৰি প্ৰকাৰৰ দবুৰ পূজা মিচিং সমাজত পালন কৰা দেখিবলৈ পোৱা যায়।

মংপুন দবুৰ এক কৃষিভিত্তিক অনুষ্ঠান। এই দবুৰ সাধাৰণতে ব'হাগ মাহৰ আঁউসীৰ এদিন বা দুদিনৰ পূৰ্বে পালন কৰা দেখিবলৈ পোৱা যায়। এই দবুৰ মিচিংসকলে পোক-পৰুৱাৰ আক্ৰমণৰ পৰা ৰক্ষা কৰি খেতি পথাৰত শস্যই নদন-বদন হোৱাৰ কামনাৰে পালন কৰে। দবুৰৰ অৰ্থ হ'ল পূজা-পাতলৰ জৰিয়তে পৃথিৱীক উৰ্বৰ কৰা। কংচন দবুৰ সাধাৰণতে চিকাৰীসকলে বনৰ দেৱ-দেৱীসকলৰ উদ্দেশ্যে পালন কৰে যাতে বনৰ দেৱ-দেৱীসকল সন্তুষ্ট হৈ চিকাৰৰ সামগ্ৰী পায়। বুৰ্তা দবুৰ পূজা অপৰাধৰ পৰা হাত-সাৰি মুক্তি পাবলৈ, কেতিয়াবা অপদেৱতাৰ কবলৰ পৰা গাঁওখন মুক্ত কৰিবলৈ

পালন কৰা হয়। এই পূজাত গাঁৱৰ অপদেৱতাক খেদি পঠাবৰ বাবে গোটেই গাঁওখনৰ চাংঘৰবোৰ কোবায়। ৰাংবান কংচন দবুৰ পূজাত মানুহ আৰু ঘৰুৱা জীৱ-জন্তুবোৰৰ মঙ্গল কামনা কৰি মিচিংসকলে যথাৰীতিমতে উপাস্য দেৱতালৈ পূজা আগবঢ়ায়।

দবুৰ পূজা সমাপন কৰিবৰ বাবে আওহতীয়া ঠাই এখনহে বাছি লোৱা হয়। দবুৰ পূজা পালন কৰিবলৈ ল'লে গেনা বা বিশেষ ব্ৰত পালন কৰে। গেনা লাগিলে সকলোৱে কৰ্মবিৰতি পালন কৰে। দবুৰ পূজাৰ সময়ত গাঁৱৰ কোনোবা মানুহ বাহিৰলৈ অথবা কোনো বাহিৰৰ মানুহ দবুৰ পূজা পালন কৰিবলৈ লোৱা গাঁওখনলৈ অহাটো নিয়ম। দবুৰ পূজাৰ কেইদিন গাঁৱৰ লোকসকলে মাছ-মাংস নাখায়, নতুন জোন দেখা নোপোৱা পৰ্যন্ত তেওঁলোকে ঘৰ নাসাজে, গাঁত, বাঁহ আদি নাকাটে। দবুৰ পূজা ব্যক্তিগত আৰু সমূহীয়াভাৱে পালন কৰা দেখিবলৈ পোৱা যায়।

দবুৰ পূজাৰ উপলক্ষ্যত বলি দিয়া গাহৰিৰ বৰণ ক'লা হ'ব লগাৰ উপৰি মাইকী হ'ব লাগে। গাহৰিৰ লগতে কুকুৰা বলি দিয়া নিয়ম। কোনো অঞ্চলত অৱশ্যে কুকুৰাৰ দ্বাৰাই দবুৰ সমাপন কৰা হয়। দবুৰ পূজা মিচিংসমাজৰ আস্থা আৰু বিশ্বাসৰ প্ৰতীক তথা শস্যদাত্ৰী ধৰিত্ৰী মাতৃৰ প্ৰতি প্ৰকাশ কৰা কৃতজ্ঞতাৰ আধাৰ স্বৰূপ। □

দবুৰ পূজা (জোনাই, ধেমাজি)

মটক জনগোষ্ঠীৰ 'গৰখীয়া ভোজ' : এটি টোকা

লুনা ৰাজখোৱা
প্ৰাক্তন ছাত্ৰী, লাইপুলি

কোঁৱা হয়, মানুহৰ জীৱন সংগ্ৰামত যি শক্তিয়ে জীৱন যাত্ৰাৰ বাস্তৱ উদ্দেশ্য সিদ্ধি হোৱাত সহায় কৰে সেয়াই আচল কৃষ্টি আৰু সংস্কৃতি। সংস্কৃতি যিহেতু মানৱ সমাজৰ সৃষ্টি সেয়েহে প্ৰকৃত সংস্কৃতিয়ে সদায় মানসিক চাহিদা পূৰণ কৰে। গতিকে উল্লেখ কৰিব পাৰি যে সংস্কৃতি হৈছে কোনো এটা জাতিৰ মূল সত্তা। সংস্কৃতিয়েই জাতিটোৰ ভেঁটি নিৰ্মাণ কৰে। এটা জাতিৰ সামাজিক জীৱনৰ বিভিন্ন ৰীতি-নীতি, আচাৰ ব্যৱহাৰ, ভাষা, ধৰ্ম আদি বাবেৰহণীয়া লোক সংস্কৃতিৰ উপাদানেৰে সংস্কৃতিৰ সৌধ নিৰ্মাণ হয় আৰু এখন সমাজৰ সবল ভেঁটি গঢ়লৈ উঠে। আমাৰ জন্মভূমি অসমখনো এক সংস্কৃতিপূৰ্ণ প্ৰদেশ। বিভিন্ন সাংস্কৃতিক সম্ভাৰেৰে পৰিপূৰ্ণ আমাৰ অসম। এইবোৰৰ উপৰি বিভিন্ন জাতি-জনগোষ্ঠীৰ বিভিন্ন উৎসৱ-পাৰ্বণ থকাও দেখা পোৱা যায়। অসম বহু জনগোষ্ঠীক, সাংস্কৃতিক ৰাজ্য হোৱাৰ উপৰি এখন কৃষিভিত্তিক প্ৰদেশ। সেয়েহে শদিয়াৰ পৰা ধুবুৰীলৈকে প্ৰতিটো জনগোষ্ঠীৰে বিভিন্ন কৃষিভিত্তিক উৎসৱ থকা দেখিবলৈ পোৱা যায়। এইক্ষেত্ৰত উদাহৰণ স্বৰূপে মিচিং জনগোষ্ঠীৰ অন্যতম উৎসৱ আলি আই লুগাং, মটক আৰু মৰাণসকলৰ নৰাচিঙা বিহু আদিৰ বিষয়ে উল্লেখ কৰি পাবোঁ। অৱশ্যে আমাৰ এই লেখাত অসমৰ জনগোষ্ঠীসকলৰ অন্যতম মটকসকলৰ কৃষিভিত্তিক উৎসৱ গৰখীয়া ভোজৰ বিষয়ে কিছু কথা আলোচনা কৰিবলৈ আগবাঢ়িছোঁ।

অসমৰ অন্যতম জনগোষ্ঠী তথা ভূমিপুত্ৰ মটকসকল অসমৰ ইতিহাসৰো এক অন্যতম অংগ। এই জনগোষ্ঠীয়েও অন্যান্য জনগোষ্ঠীৰ দৰে বিভিন্ন ধৰণৰ কৃষিভিত্তিক উৎসৱ পালন কৰা দেখা পোৱা যায়। ইয়াৰে এক অন্যতম হৈছে

মাঘৰ বিহুৰ লগত সংগতি ৰাখি আয়োজন কৰা গৰখীয়া ভোজ। সাধাৰণতে মাঘৰ বিহুৰ উৰুকাৰ নিশাহে ভোজৰ আয়োজন কৰা হয় যদিও মটক জনগোষ্ঠীৰ লোকসকলে সংক্ৰান্তিৰ নিশাহে ভোজৰ আয়োজন কৰে। এই ভোজৰ বাবে প্ৰায় এসপ্তাহ আগৰে পৰাই কাম-কাজ আৰম্ভ কৰা হয়। গৰখীয়া ল'ৰাবোৰে হাবিৰ মাজলৈ গৈ খৰি বিচাৰি অনা, বাঁহ আৰু তামোলৰ পাতেৰে ভোজৰ খোলা প্ৰস্তুত কৰা, বন চিকুণাই ঠাই পৰিষ্কাৰ কৰা, চাউল সংগ্ৰহ কৰা ইত্যাদি কামবোৰ নিয়াৰিকৈ কৰে। গৰখীয়াসকলৰ লগতে অন্যান্য লোকসকলেও এই ভোজত নানা ৰং-তামাচা কৰে তথা ভোগালীৰ আনন্দ উপভোগ কৰে। অৱশ্যে মটক জনগোষ্ঠীৰ এই গৰখীয়া ভোজ মহাভাৰতৰ পিতামহ ভীষ্মৰ শৰশয্যাৰ কাহিনীৰ লগতহে সম্পৰ্ক যুক্ত বুলি এক লোকবিশ্বাসৰ প্ৰচলন দেখা যায়। জীৱনৰ অন্তিম ক্ষণত শৰশয্যাশায়ী হোৱা ভীষ্মৰ বাবে যুগুতোৱা ৰাহি খাদ্য গৰখীয়াসকলে ভাগ বিতৰণ কৰি খোৱাৰ বাবেই এই ভোজক গৰখীয়া ভোজ বুলিয়ে জনা যায়। সেয়েহে হয়তো মটক সমাজত অন্যান্য জনগোষ্ঠীৰ দৰে মাঘৰ বিহুত মেজি জুলোৱাৰ পৰম্পৰা দেখিবলৈ পোৱা নাযায়। ইয়াৰ পৰিৱৰ্তে বিহুৰ দিনা বিভিন্ন আলু আৰু পিঠাপনা চুঙাত পুৰি খোৱাৰ হে নিয়ম। ইয়াৰ উপৰিও মটকসকলে ফাগুন মাহত নৰাচিঙা বিহুৰ ভোজো উদ্‌যাপন কৰা দেখা পোৱা যায়। সেয়েহে উল্লেখ কৰিব পাৰি যে মটকৰ গৰখীয়া ভোজৰ পৰম্পৰাই অতীতৰ স্বাক্ষৰ বহন কৰাৰ লগতে জাতিটোক সাংস্কৃতিক ক্ষেত্ৰতো চহকী কৰি তুলিছে। এই পৰম্পৰা যেন যুগমীয়া হয় তাৰেই আশা। □

মৰাণ জনগোষ্ঠীৰ ৰাতিবিহু

পংখী মৰাণ

ছাত্ৰী, স্নাতক চতুৰ্থ বান্ধাসিক

মৰাণসকল হৈছে অসমৰ আদিম খলুৰা জনগোষ্ঠী। এই মৰাণসকলে অসমীয়া জাতি গঠন প্ৰক্ৰিয়াত প্ৰচুৰ অৱদান আগবঢ়াইছে। ভাষা, সংস্কৃতি, খাদ্য, সাজপাৰ, অৰ্থনৈতিক, ৰাজনৈতিক আদি বিভিন্ন দিশলৈ মন কৰিলে দেখা যায় যে মৰাণসকলৰ ভূমিকা অন্যতম। তেওঁলোকে অসমীয়া লোকসাহিত্য আৰু সমাজ সংস্কৃতিলৈও অৱদান আগবঢ়াই থৈ গৈছে। মৰাণসকলৰ গৌৰৱোজ্জ্বল অধ্যায়ৰ বিষয়ে ইতিহাসত বৰ্ণনা আছে।

অসমীয়া সংস্কৃতি হ'ল সমন্বয়ৰ সংস্কৃতি। ঐতিহাসিক কালৰে পৰা মৰাণ জনগোষ্ঠীয়ে অসমীয়া সংস্কৃতিৰ বৰভেঁটি নিৰ্মাণ কৰি আহিছে। স্বকীয় কলা-সংস্কৃতিৰ অধিকাৰী মৰাণসকলে অসমীয়া সংস্কৃতিলৈ আগবঢ়োৱা এক উল্লেখযোগ্য অৱদান হৈছে ৰাতিবিহু। ইয়াৰ সমান্তৰালকৈ ধৰ্মীয় উৎসৱৰ লগত সংগতি ৰাখি মৰাণসকলে আগবঢ়োৱা অন্য এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ সাংস্কৃতিক বৈশিষ্ট্য হৈছে ধৰ্মহুঁচৰি। বহুতো নীতি-নিয়ম, ধৰ্মীয় বাঞ্ছন মানি এই হুঁচৰি গোৱা

হয় বাবে ইয়াক ধৰ্মহুঁচৰি বোলে। উল্লেখযোগ্য যে তিনি, পাঁচ বা সাত বছৰৰ মূৰে মূৰেহে এই হুঁচৰি গোৱা হয়। মৰাণসকলৰ এই হুঁচৰিৰ আশীষে মনোকামনা পূৰ্ণ হয় বুলি বিশ্বাস আছে।

সংস্কৃতি হ'ল এটা জাতিৰ আধাৰস্বৰূপ। অসমৰ বিহুৰে ইয়াক প্ৰতিনিধিত্ব কৰে। অসমৰ খিলঞ্জীয়া ভূমিপুত্ৰ মৰাণসকল যদিও শিৱসাগৰ, ডিব্ৰুগড় আদি জিলাত সিঁচৰতি হৈ আছে তথাপিও উজনি অসমৰ তিনিচুকীয়া জিলাতেই অধিক সংখ্যক মৰাণ জনগোষ্ঠীৰ লোকে বাস কৰে। বিহু হৈছে প্ৰত্যেক অসমীয়াৰ প্ৰাণৰেখা। ব'হাগৰ বিহুখনি হেঁপাহৰ, মৰমৰ। অসমীয়াৰ বিহুৰ তাৎপৰ্য, ঐতিহ্য, নীতি-নিয়ম, পৰম্পৰা আদি স্বকীয় ৰৈশিষ্ট্যৰে বিদ্যমান। ভূপেন হাজৰিকাই কৈছিল,

ব'হাগ মাথো এটি ঋতু নহয়, নহয় ব'হাগ এটি মাহ
অসমীয়া জাতিৰ ই আয়ুস ৰেখা
গণজীৱনৰ ই সাহ।

মৰাণসকলে অসমীয়া বৰ্ণ হিন্দুসকলৰ দৰে চ'তৰ সংক্ৰান্তিৰ পৰা বিহু পালন কৰে। বহুতে ক'ব খোজে ৰাঘব মৰাণ বৰবৰুৱাৰ হৈ বংপুৰত মৰাণ ৰাজ্য প্ৰতিষ্ঠা কৰাত বিহুৰ দিনা হুঁচৰি গোৱাৰ বেশত আহোমে হত্যা কৰাৰ কাৰণে চ'তৰ সংক্ৰান্তিত বিহু নপতা হ'ল। কিন্তু দুই এখন সত্ৰত এতিয়া গোসাঁইসকলে 'বেদৰ মতে' বিহু পালন কৰিবলৈ লৈছে।

বিহুৰ দিন-বাৰ ঠিক কৰি, বিহু নমাই মৰাণ ডেকা-গাভৰুৱে সামাজিক নীতি-নিয়মৰ ভিত্তিত নিজস্ব পৰম্পৰাৰে বিহু পালন কৰে। মৰাণসকলৰ বাবে ৰঙালী বিহু বিশেষ আৰু সুকীয়া কাৰণ তেওঁলোকে মাঘবিহু আৰু কাতিবিহু আংশিকভাৱেহে পালন কৰে। তেওঁলোকে ব'হাগৰ প্ৰথম মঙ্গলবাৰটোক উৰুকা, বুধবাৰে গৰু বিহু আৰু বৃহস্পতিবাৰটোক মানুহ বিহু হিচাপে পালন কৰে।

হাচতি ঐ চ'ত বিচতি ঐ চ'ত
বুধে বিৰচতি মঙ্গলে উৰুকা
বিহু গৈ আছিলি ক'ত?

মৰাণসকলৰ বিশেষ ৰাতিবিহু পালনৰ বাবে নগৰে-চহৰে শিক্ষা বা অন্য দিশত জড়িত ডেকা-গাভৰুসকলে আগতীয়াকৈ আহি উপস্থিত হয়হি। মৰাণ জনগোষ্ঠীৰ ডেকা-গাভৰুৰ প্ৰাণ-স্পন্দনৰ প্ৰতীক ৰাতিবিহু। ই হৈছে মৰাণসকলৰ বসন্ত সময়ৰ এক আকৰ্ষণীয় পৰম্পৰা। সময়ৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত ই কিছু পৰিৱৰ্তনৰ সূচনা

হৈছে যদিও মৰাণ সমাজত ৰাতিবিহু পৰিমাৰ্জিত। গছতলৰ বিহু, লগ বিহু, ৰাতিবিহু অতীতৰ দৰেই মৰাণ ডেকা-গাভৰুসকলে এতিয়াও হিয়া উজাৰি পালন কৰে।

মৰাণ জনগোষ্ঠীৰ ৰাতিবিহুত কেৱল বং-বহুইচেই নহয় ই ডেকা-গাভৰুৰ মহামিলনৰ জীপাল খলী। ৰাতিবিহুৰ বাবে ডেকাসকলে আগতীয়াকৈ আহল-বহল মুকলি ঠাই নিৰ্বাচন কৰি লয় য'ত দুটা ভাগত ভাগ কৰা থাকে। ৰাতিবিহু নচা সময়ত ডেকাসকলে গাভৰুৰ

ওচৰলৈ আৰু গাভৰুসকলে ডেকাৰ ওচৰলৈ যোৱা নিষেধ। এই বিহুৰ বাবে ডেকাসকলে আগতীয়াকৈ গাভৰুক খুজিব লাগে আৰু অভিভাৱকক সম্পূৰ্ণ নিৰাপত্তাৰ কথা দিহে ডেকাসকলে গাভৰু আনিব পাৰে। ইয়াতেই এটা ডাঙৰ আৰু উল্লেখযোগ্য সামাজিক বন্ধনৰ দিশ হ'ল যে ৰাতিবিহুৰ সুযোগ লৈ কোনো ছোৱালী পলাই যোৱা নাই তথা ডেকাসকলে অভিভাৱকক দিয়া প্ৰতিশ্ৰুতি ভংগ কৰা নাই। আজিকালি কেইবাটাও অঞ্চল লগ লাগি সমূহীয়াহকৈ ৰাতিবিহু পালন কৰা দেখা যায়। গাঁও অনুযায়ী বেলেগ বেলেগ তাৰিখ তেওঁলোকে নিৰ্ধাৰণ কৰি লয়। নিশা ৯-১০ ৰ পৰা আৰম্ভ হৈ পুৱতি নিশালৈকে ডেকা-গাভৰুৱে নাচে। ইয়াতো এটা ধৰা-বন্ধা নিয়ম আছে যে, নিজ গাঁৱৰ ডেকাই আৰু একে বংশৰ ডেকাই গাভৰুক নচুৱাটো নিষেধ।

দূৰৈৰ পৰা অৰ্থাৎ বেলেগ গাঁৱৰ পৰা অহা ডেকাইহে নচুৱাব পাৰিব। সাধাৰণতে, ফুলাম নক্সাখচিত কেচবচা কলীয়া বিহা গাত লৈ কপাহী মেখেলা, মেথনি মাৰি তাৰ ওপৰত কঁকালমৰা পিন্ধি মৰাণ জীয়াৰীয়ে আৰু ডেকাসকলে চুৰিয়াৰ ওপৰত কঁকালত ফুলাম জেঙা-টঙালি বান্ধি গাত এঙাচোলা পিন্ধি লৈ ব'হাগ বিহুত বিহু মাৰে। মৰাণসকলে বিহুক কেৱল প্ৰকৃতি বা কৃষি উৎসৱ হিচাপেই নহয় ধৰ্মীয় উৎসৱ হিচাপেও অতীজৰে পৰা পালন কৰি আহিছে। উল্লেখযোগ্য যে ৰাতি বিহুৰ লগত মৰাণসকলৰ বহু বিশ্বাস জড়িত হৈ আছে। যিকোনো আশা-আকাংক্ষা পূৰণৰ ক্ষেত্ৰত ৰাতি বিহুত গ্ৰহণ কৰা সেৱা বিশেষ কামত আহে বুলি মৰাণ সমাজত বিশ্বাস। ৰাতিবিহু হৈছে মৰাণ জনগোষ্ঠীৰ লগতে অসমীয়াসকলৰ মোহনীয় ৰূপ। এই ৰাতিবিহু সম্পূৰ্ণ মাৰ্জিত। ইয়াত কোনো অশ্লীলতা নাথাকে। ই মৰাণ জনগোষ্ঠীৰ বিশ্বাস আৰু পৱিত্ৰ ৰাতিবিহু। এই বিহুৰ বাবে

অহা দূৰণিৰ ডেকাসকলক চাকচনি মাৰি গাভৰুসকলে দিয়ে আৰু বিভিন্ন ধৰণেৰে কথা, বিষয় লৈ হেঁপাহেৰে বৰ্ণনা কৰি ডেকাসকলে গীত জুৰে। বিহুৰ শেষত ঘৰে ঘৰে ডেকাসকলে সকলো গাভৰুক অভিভাৱকৰ হাতত সন্তোষেৰে চমজাই থৈ আহে।

সকলো জনগোষ্ঠীৰে সাংস্কৃতিক কিছুমান স্বকীয় বৈশিষ্ট্য থাকে। মৰাণসকলৰ সংস্কৃতিতো ৰাতি বিহুৰে এক স্বকীয় মাত্ৰা প্ৰদান কৰিছে। এই স্বকীয়তাই অৱশ্যে কেৱল মৰাণ জনগোষ্ঠীকে নহয়, বৰং অসমৰ বাৰেবহনীয়া কৃষ্টি-সংস্কৃতিকো সমৃদ্ধ কৰিছে। মৰাণসকলে বৰ্তমান উদ্যাপন কৰা ব'হাগৰ বিহুত তেওঁলোকৰ জাতীয় চৰিত্ৰ বজাই ৰাখিব পৰাটো আন এক মন কৰিবলগীয়া দিশ। মৰাণ জনগোষ্ঠীয়ে অসমীয়া সংস্কৃতিতৈ আগবঢ়োৱা ৰাতিবিহুৰ অৱদান কালজয়ী, যুগজয়ী। □

প্ৰসঙ্গ পুথি :

মনোৰঞ্জন মৰাণ : বিহুঙ্গম দৃষ্টিত মৰাণ জনগোষ্ঠী

ড° বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ গোস্বামী : মৰাণ জনগোষ্ঠী

ৰূপেশ্বৰী গোস্বামী ডাঙৰীয়া : মৰাণ জনগোষ্ঠীৰ আঁত-গুৰি বিচাৰি

ড° কৰবী বৰুৱা গগৈ : উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ জনগোষ্ঠীয় লোকসাহিত্য

Oompha - the Religious Ceremony of the Tai Ahoms

Uttam Duorah

Retd. Head, Dept. of English
Women's College, Tinsukia

A band of doughty Tais under the leadership of Prince Sukapha set foot on a venturesome journey from the Kingdom of Maulung - now in the border of southern China and northern Myanmar - and entered what is now Assam in 1228 AD. Their dauntless spirit endured not only in the adventurous expedition but till the establishment of a kingdom and its capital at Che-rai-doi (Charaideo). It also developed a wiry resilience that was to stand them in good stead in the years to follow. George Coede's wrote in his *The Making of South East Asia* (Routledge, London, 1966) -

Throughout the whole of their history the Tais have always had a remarkable capacity for assimilation, wherever they settled, they have always been able to acquire the cultural traits necessary for the process of raising themselves to the level of the most enlightened section of the society of their adoption.

These hardy soldiers turned farmers who came with Prince Sukapha sowed the seeds of what is now known as the Assamese nation. Obviously, there is hardly anything specific to be called "Tai Ahom Culture" but for a few

surviving religious ceremonies and rituals confined largely to the priestly clans viz. Deodhai, Bailung and Mawhawns.

In a multi-ethnic and multicultural India the revivalist Hinduism, of late, has been creating a trauma among the non-Aryan ethnic tribes -, willy nilly. To overcome it, these people, too, have started looking for ways to "belong", "re-root" and "re-locate" - although it is problematic after adopting and adapting the new culture (read Hinduism) in a compatible way and sustain with constant negotiations. This attempt at "belonging", "re-rooting" and "re-locating" has given rise to, among other things, assertion of non-Aryan/tribal identity among most of such ethnic groups. Consequently, many festivals, ancient practices, rites and rituals, dresses etc. have been either revived or newly created. It is true of the Tai Ahoms also. However, Oompha is an exception.

While the genesis of this universe narrated in the holy book of the Tais - *Lit Lai Peya kaa kaa* almost resembles the modern theories, the Tai Ahom religious faith is a blend animism, ancestor worship and Taoism, and there is no practice of Image or Idol worship except for the

Chum-pha-rang-seng-mung or the "Somdeo" which, according to many scholars, is nothing but a "Royal Seal". One should do well to remember that there is no shrine or temple for any god or deity of the Tai Ahom religious faith.

● ● ●

"Oompha" is a religious ceremony of the Tai Ahoms about which there are different accounts in various books and an attempt has been made below to present a more or less generalised and homogenised account on the basis of available books. It should be made clear that the present author has not done a field study except consulting a few persons.

"Oompha" is the most important as well as the elaborate religious ceremony of the Tai Ahoms that has been retained almost in its original form by the priestly class. One may say that "Oompha" along with "Me-daam-me-phi" and "Rik-khwan-mung-khon" together form the basic tenets of the religious belief and philosophy of the Tai-Ahoms. "Oom" means offerings or oblation and "pha" means god. Oompha implies oblation or offerings made to the gods of Heaven — the chief among whom is Lengdon. This is a religious ceremony arranged in a grand manner for the welfare of the kingdom or the country and all the people and it takes together all the sources of energy of the Tai Ahom religious beliefs. During the Ahom rule, Oompha was performed officially by the Crown with the purpose of increasing production in the kingdom, maintaining ethnic and communal harmony and seeking subjugation of the enemies of the Kingdom—employing the three main classes of *Saam-maw-mung* (the wise men) and especially the experienced ones (*Maw-lungs*). Even now, Oompha is performed for the same purpose.

● ● ●

Chaulung Sukapha, the founder of the Ahom Kingdom and the "Father of the Assamese nation" established his capital at Charaideo in 1253 and performed Oompha for the first time and since then it has been performed over these centuries though intermittently. Sukapha constructed a *Deoghar* (a temple for worship) and a *Deoxaal* (a shrine with an altar yard dedicated/consecrated to a particular deity or a special religious ceremony). Names of four *Deoxaals* are found in the Ahom chronicles known as *Buranjis*. Later on, King Pramatta Singha (Sunenpha - 1744-1751) ordered the repairing of the temple at Charaideo and *Hukum Deoxaal*, *Molai Deoxaal*, *Baantung Deoxaal* and *Kanai Deoxaal*. Besides these, three more *Deoxaals* are mentioned by some writers, viz. (1) *Haw-phi-phaa-nuo-ru* (2) *Roun-sum* and (3) *Roun-khun-seng* of which the last is not *Deoxaal*. Six more *Deoxaals* were set up in the Mawhawn, Deodhai and Bailung dominated areas of Bokota and Khaaloighugura mouza, viz (!) *Boiraagi Xaal*, (2) *Bokota Majgaon Xaal*, (3) *Bailunggam Xaal*, (4) *Hati Baruar Xaal*, (5) *Rongagora Xaal* and (6) *Banhguri Xaal* of Borsohoki Gaon. Earlier, Oompha ceremony was held in these every three or five years and now it is believed that of all these *Xaals* only the *Rongagora Xaal* of Aamlakhi, Lakuwa is still "potent" or "alive". This *Xaal* was shifted from Charaideo to its present site during the days of King Lakshmi Singha (Sunyeopha) after the Moamoriya Rebellion. The Royal Minister Purnananda Buragohain established this *Xaal* during the reign of King Gaurinath Singha (Suhitpaangpha - 1780-1795) with royal decree

and it has been noted by Dr. Padmeswar Gogoi, the noted scholar that Oompha was held there.

The Deodhai, Mawhungs and Bailungs wrote two books containing the rules and methods of performing the rites and rituals known as (1) *Charaideo Borbidhi* and (2) *Charaideo Puja Bidhi*. Two more books with similar contents have been preserved in the Department of Historical and Aatiquarian Studies of the Govt. of Assam. The Ahom Kings appointed various officials besides the Deodhais, Mawhawns and Bailungs for the purpose of smooth performance of the religious ceremonies under the supervision of Chiring Phukan, There was a *Khel* (a social unit or guild) called *Bolimora Khel* specially for the smooth performance of sacrificial rituals.

It is worth mention that as per Tai Ahom concepts, the main function of the rites and rituals are performed in the *Bordeo Xaal*; the gods/deities of the local ethnic groups/tribes (the sons of the soil) are worshipped in the *Hindu Xaal*; and the gods or deties who are sentinels at the borders of the Earth are worshipped in *Haabi Xaal*. Sabananda Rajkumar has mentioned in this book *ইতিহাসে সৌৰৰা ছশটা বছৰ* that Chaolung Sukapha paved the way for unity, amity and friendship among the the various ethnic groups by giving place to "*Kesaai Khaati Goxami*" of the Kacharis, the Chutias and the Deoris, the River God of the Aankaa, the land God of the roadside and the forest God in the *Hindu Xaal* and *Haabi Xaal* near the main *Bordeo Xaal*. The four priests of the "*Kesaikhathi Goxani*" - viz. Bordeori, Xoru Deori, Borbhorali and Xorubhoral's were given standing ovation by the king himself when they came to the Royal Court.

There are two different systems of religious functions performed by the Tai Ahoms (1) *Baan phi* (in which sacrifice are made) and (2) *Phara/Phura-lung* (in which fruits etc are offered). The *Baan phi* was usually organised under royal patronage and the objects/materials required for this are - a *Phun Maaihaang* (Xarai or Platter with a stand), *Khaai Kaai* (hen eggs), *Khaaipit* (duck egg), *Kaai seng* (cock), *Khaao Saan* (a type of rice called "Aaroi Saaul), *Myanga* (mustard oil), *Klu* (salt), *Khring* (ginger), *Maakmu* (betel nut), *Bou-plu* (betel leaf), *Luktaao* (homebrewed beer), *Thula* (a round shaped container made of plantain sheaf), *Taang Kaak* (a structure of plantain slits), *Kup tong* (the front part of a plaitain/banana leaf), *Kuyno* (unripe banana), *Kuyn pok* (ripe banana), *Kuny sup* (sugarcane), *Tun-kuyn-Pek* (Plaintain bark), *Tun-Kuyn-duin laam* (ridges of banana leaves), *Naam-su* (unboiled milk), *Naam-ok* (ghee), *Khaao Khem* (boiled triangular shaped rice), *Khaao-du-tek* (puffed rice), *Laru Karu* (sweet balls of rice powder); *Har-rin-rin-ham-sasa* (incense sticks and haze in cense); *Kok-phaai* (earthen lamp), *Blok-mi-ta* (holy basil flower), *Blok-sing-pha* (singkora flower), *Budeng* (a pot made of red soil), *Maw-naam* (a water container made metal); *Khaam-ngun-tongdin* (gold, silver & copper); *Maai-sa* (bamboo) and *Li*(wick). According to another Buranji requirements for Oompha are 300 *Kaai* (cocks), *Moo* (4 nos. of pigs/sows), *Hu* (a heifer); *Khaai* (one buffalo), *Pe-nga* (20 goats), *Nook-pit* (duck five pairs), *Nook-pit* (small size ducks seven pairs), *Nook-kaake* (pigem three pairs), *Kuyn & Kuyn pok* (unripe and ripe bananas), *Khaao-peng* (unfried rice powder), *Naam su* (unboiled milk), *Naam oy* (sugar-molasses); *Blok-sing-pha* (singkora flower); *Blok-mi-ta* (holy basil flower), *Blok jong* (lakhimi

flower), *Blok-nya-naag* (Tongloti) *Maw-naam* (a water container made of metal) and *Li* (wick).

In the Oompha religious ceremony - which is a day-long one, first religious chantings are performed in TaiAhom language to invoke the gods/deities in the *BordeoXaal*. Simultaneously, the priests in the *Hindu Xaal* and in the *Haabixaal* also pray appealing to the gods or deities to accept the offerings and rituals. During the ceremony cocks, pigs etc. are sacrificed. With the rhythmic sounds of the *Kongs* (drums) in every *Xaal*, the Deories keep on dancing and become “possessed” and they drink blood of the sacrificed animals and birds, put the lighted earthen lamps into mouths, eat it is during this time that the “possessed” Deoris give answers to questions asked by the gathering crowd or individuals about their future as well as about the society, kingdom and the country - as a whole. Then holy water is sprinkled on the animals kept ready to be sacrificed in the major ritual and this sprinkling act is known as *Naamjaari zaaraai*. The gods or deities to be worshipped are posited in a particular way - they are worshipped or oblations are made to them one by one from the left side during the Oompha ceremony.

Khaaokhaam : The god *Khaaokhaam* is prayed as the presiding deity of water and sea - as water is the life of all living things - non-moving; moving on earth, flying and aquatic. Agricultural activities are impossible without water. Water can also destroy in the form of deluge or tsunami etc. The rituals for *Khaaokhaam* are performed on the ground and performed first in the left side of the whole arrangement of positing the deities. For this a *Motghar* (a small house with two roofs and a ridge) built and three pairs of front side of a

plantain/banana are laid with an earthen lamp, a container made of plantain sheaf, a container for *luklaao*, three hands of ripe bananas, three containers full of *liklaao*, salt, aaroi rice, ginger, betelnut and leaf etc. Besides, two duck eggs are a must. The chanting is ...

“Chao nuru chao kau oi (thrice)
 pu khao khaam soi kum

 boi mou chao kau oi (etc).

Ailengdin : On the right side of *Khao khaam* is posited *Ailengdin* in the same line. *Ailengdin* is the presiding deity of the earth/soil (corresponding to “Basumoti” of Hindu belief). As above in case of *Khao khaam* a “Motghar” is built and on three pairs of frontside of the plantain/banana leaves are kept the leaves of Singkora flower (one on each), three betel nuts and leaves cut in a particular size, three pairs of betelnut and leaves on a platter with a stand, three containers with *lukhaao*, a handful of rice, an earthen lamp, nine hen-eggs peeled unripe bananas, ripe bananas, sugarcane, nine cocks, a sow with a spotted belly etc. for oblation. Then *Ailengdin* is involved -

“Chao nuru chao kaa oi (thrice)
 Ailendin phu khru bao leng din pha-nyen

 Ti sit saan rik sing boi sing
 boi mou chao kao oi

Jaan saai-Hung : The third place is given to *Jaan saai-Hung* - the Preceptor of the gods. The preceptor is prayed to keep the gods under control or reined. For him, a platform is raised on four poles and the *Motghar* is set up on that. Two *Maaihaangs* are placed inside the *Motghar* and on two front part of banana leaves are laid

with a *Taang Kaak* on it with three angles. Other offerings are made along with two hen-eggs and a sow yet to give birth to piglets. The chanting is -

“Chao nuru chao kau oi (thrice)
Chao pha Jaan sai Hung
Ngi Khaai pha laan saan khaai mou
.....

Ris laang song kin tai laak naag song kin khaam”

Lengdon : *Lengdon* is the king of Gods.

Although posited fourth from the leftside, he is worshipped and prayed first and sacrifices are made. *Lengdon* is supposed to be the source of political power and the cause behind political rise and fall, large scale production, dispelling of epidemics etc. A *holung hofi* platform is constructed for the worship of Legendon. At present a concrete *holung hofi* is there in the *Deoxaal* of Aamlakhi, Lakuwa. A ladder is connected to the *holung hofi*. Elephant is the vehicle or mounting animal of *Lengdon*, hence a symbolic elephant is made of the stem of plantain tree. On a *Maaihaang* nearby, the ornaments of the *Bordeori* are kept and the ornaments such as beads, rings, bracelets, earpendant and even the crown a tiara are all made of sheaves of plantain tree. Three sets of dress/apparels are also offered. Besides the usual items of offering as mentioned earlier, a white sow (yet to give birth to piglets) and a heifer without any physical defect are kept tied for offering. The *Mawlungs* invite the *Bordeori* to take his seat. Meanwhile, the spirit of *Lengdon* is invoked and the *Bordeori* has been attributed with the godliness. The chief *Mawlung* makes him wear the ornaments and chanting *mantras* gives him an authoratative command and the *Bordeori* becomes possessed with supernatural or superhuman power. He kills the

heifer with a branch of a guava tree and slits open the lower side of the heifer’s neck and the blood that oozes out is collected in a pipe and heated in the fire so that the blood congeals. Then it is cut into pieces and offered in every leaf piercing every single piece with a skewer. The upper portion/stifle (thigh) of the hind leg is roasted a little-after smearing oil, salt and ginger and offered in the *Maaihaang*. The white cock/hen, white pig are offered inside baskets woven with bamboo. The *Bordeori* sits in the mat infront of the *paang* offered to *Lengdon* as answer to questions related to the future of the people and country/kingdom asked by the *Mawlungs* about their well-being, good or bad things likely to happen. Personal questions asked by individuals are also entertained and necessary advices are given. In the past, the kings themselves used to come to the place of *Oompha* and the *Mawlungs* asked about the well-being of the people and the kingdom infront of the king. The *mantras* chanted before *Lengdon* goes like -

“Aan naag chao kaa oi (thrice)
Chao phaa phet Khaam khaam bong Khaam
khaam
.....
.....

In the same manner, offerings/oblations are made to *Sit-laam saam*, *Motkum Taikum*, *Kaadingpha*, *Chao-phi-daam*, *Raakhim baakhin*. Every deity is worshipped thrice. First, the names of offerings are uttered while eulogizing and it is called *Aautaang*. For the second and third time it is called *kiptaang* in stead of *Aautaang* : After *Kiptaang*, *Jonming* (blessing) is given.

The worship and offerings in the *Hindu Xaal* are meant for local gods/goddess *BorBaauli*, *Xoru Baauli*, *Khetor*, *Aai-naw-bhoni*,

Xaatghoria, Paansghoria, Daa-Daangoria, Jolkonwar (River god), *Apeshwari* etc.

In the *Haabi Deoxaal*, as stated above, gods/deities who are sentinels at the border of the Earth are worshipped and these are *Laangkuri, Naang-Si-Saao* (*Kolimoti*), *Paw-phi-su-bor-se-maan, Likhaa Saamaan, Gaatiyaal, Saam-paalik-hu-maalik, khetor, Jokh, Bhoot, Baagh Baaghini, Gorokhiya, Jawksha, Jol baank* etc.

Oompha was performed, we may surmise, by most of the Ahom Kings but details are not available. Records are found about performance of Oompha during the reigns of Kings Sudangpha (1397-1407), Suhungmung (1497-1539), Suklenmung (1539-1552), Susenpha (1603-1641), Sutamla (1648-1663), Supangmung (1663-1671), Sujinpha (1675-1677), Supaatphaa

(1681-1696), Sunenphaa (1744-1751), Sunyeophaa (1769-1780) and Suhitpongphaa (1786-1795) in various Buranjis.

In the modern times, Oompha was held in 1974 in front of the Rongghar at Sibasagar under the aegies of "All Assam Ahom Sanmilan", "Sadou Asom Buranji Sanskriti Sangha", "Mawhawn-Deodhai-Bailung Sanmilan", "Patsaku Kendriya Tai Bidyalay", "All Assam Phra-lung Sangha". Then in 1980, "Mawhawn-Deodhai-Bailung Sanmilan" and "All Assam Phuralung Sangha" organised Oompha in the *Ronggora Deoxaal*, Amlakhi, Lakuwa. "The Tai Sahitya Sabha" took initiative to hold Oompha in 1992 in the same place which was followed by another performance in 2004 in Amlakhi Deoxaal after a gap of twelve years.

A select Bibliography :

1. Baruah, G.C. : *Ahom Buranji* (Assam Administration 1930, Gauhati)
2. Bhuyan, Dr. S.K. : *Deodhai Asam Buranji* (Dept. of Historical and Antiquarian Studies, Assam. 1990, Guwahati)
3. Gait, Sir Edward : *A History of Assam* (3rd Edition, 1984)
4. গগৈ, ড° পুষ্পধৰ : *ছ্যুকাফা* (কিৰণ প্ৰকাশন, ধেমাজি, ২০১৫)
5. গগৈ প্ৰেম : *ওমফা, মে-ডাম-মে-ফি আৰু চক্ৰলু* (কলধু প্ৰকাশন, ২০১৬, শিৱসাগৰ)
6. গোহাঁই, ড° বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ : *তাই-আহোম জনগোষ্ঠী আৰু তাই পৰম্পৰা* (অপৰূপা পাব্লিছিং হাউচ, গুৱাহাটী, ২০০৯)
7. চাওডাঙ বৰুৱা, নগেন কুমাৰ : *ছাওলুঙ ছ্যুকাফা জীৱন কৰ্ম-কীৰ্তি আৰু পৰম্পৰা* (বুনিয়াদ, ডিব্ৰুগড়, ২০১৭)
8. বৰবৰুৱা, হিতেশ্বৰ : *আহোমৰ দিন* (লয়াৰ্চ বুকষ্টল, গুৱাহাটী, ১৯৯৯)
9. বৰুৱা, ড০ ভীমকান্ত : *ছ্যুকাফা* (চাওলুঙ ছ্যুকাফা প্ৰতিমূৰ্তি উন্মোচন সমিতি, ডিব্ৰুগড়-২০১১)
10. বৰুৱা, ড০ সুখ : *আহোম সকলৰ উৎসৱ-অনুষ্ঠান* (কল্পতৰু প্ৰকাশন, গুৱাহাটী-২০১২)
11. সন্দিকৈ, ভৰত : *আহোম ঐতিহ্যৰ মুকুতা-মণি* (অভ্যৰ্থনা সমিতি, সদৌ অসম আহোম সভা, ডিব্ৰুগড়-২০১৯)
12. ৰাজকুমাৰ, সৰ্বানন্দ : *ইতিহাসে সোঁৱৰা ছশটা বছৰ* (বনলতা, ডিব্ৰুগড়, ২০০৩)
13. ভূঞা, ড০ সূৰ্য্য কুমাৰ : *সাতসৰী অসম বুৰঞ্জী* (লয়াৰ্চ বুকষ্টল, গুৱাহাটী-১৯৯৪)
14. ফুকন, চাও অতুল : *তাই সংস্কৃতিৰ মুকুতামণি* (বান-অক পুপ-নিক-মিয়ায়ুং তাই, মৰাণ-২০১৩)
15. দিহীঙ্গীয়া, নাং প্ৰীতিৰেখা মহন : *পাট সাঁকো অঞ্চলৰ সাঁচিপতীয়া পুথি অধ্যয়ন* (পূৰ্বাঞ্চ, তাই সাহিত্য সভা, ২০০৬)

Food Habit of Tai-Khamyang : A Glimpse

Gagan Talukdar

Assistant Professor, Department of English

The North-East region of India is a hub of multi-ethnic groups including various tribes and each ethnic group differs from each other in terms of their language, culture, tradition and way of living. The tribal world of Assam is varied and multi-coloured. Each tribal group is unique in its own way. Rooted to the soil of the nation, these indigenous people display a wide range of cultural traditions that may help one to identify one particular tribal group without much difficulty (The term 'culture' is an umbrella term which covers all the things associated to human society). Culture encapsulates various things associated to a particular society or community. It reflects the behaviour, manners, rituals, customs, beliefs, food habits and other such aspects of a particular community. Food is a biologically conditioned matter. It is related to the idea of sustenance. No living being imagines to remain alive without food. It is an inseparable element in the life-process of living being. Food habit of human being is dependent on geographical location, climate, environment and ecological surroundings. Therefore, people around the world have different food habits depending on the availability of the resources.

Food habit of human being is closely connected to its geographical location and environmental situation. Community living in the society keeps practicing the particular food items and cuisines from generations after generations which in turn becomes known as tradition and a part of their culture.

Tai-Khamyang is one of the important tribal groups found in North-East India. Though small in size, this particular community stands

out as an important tribal community through its variegated ethno-morphic designs, cultural flavours, religious efficacies and many more things. Tai-Khamyang, a tribe, which traces its origin in Myanmar, is rich in its culture and tradition. Tai-Khamyang people of Assam possess a unique identity for their own food habit. This community uses herbs and spices found easily in their surroundings. These herbs and spices contain medicinal qualities. An attempt has been made to introduce a few delicacies of this community and look into the inherent cultural intricacies of the people.

1. **Khau-Lam:** One of the significant food items of Tai-Khamyang people is Khau-Lam (Bamboo Rice). Sticky rice is the main ingredient to prepare Khau-Lam. Washed sticky rice is put into a bamboo tube and warm water is added so that the rice can absorb the water easily. The bamboo tube is sealed with a cork made out of banana leaf. Then the sealed bamboo tubes are left for about three hours to absorb water properly. The bamboo tubes are burnt thoroughly from bottom to the top until the colour changes to ash black. A special technique is used to cut the burnt bamboo tube. The outer layer of the burnt bamboo tube is sliced off while leaving the inner white layer intact to the steamed rice. The bamboo tubes of steamed rice can be preserved for several days. It needs no refrigeration process. Besides no artificial ingredients are needed to prepare this dish.
2. **Tong-Tap** (cake): It is a traditional Tai-Khamyang cake. The main ingredient of this delicacy is rice-flour. Grinded

coconut, molasses, cashew-nut are added to enhance the taste of the cake. Banana leaf or 'Kou-paat' is used to wrap the cake. All the ingredients are kneaded with the help of water to turn it into a paste. The banana leaf or *Kou-paat* is warmed in fire to maintain hygiene and then it is rubbed off with a clean cloth. The kneaded paste, in a ball-shaped manner, is then put into a cone made out of banana leaf or *Kou-paat*. The filled in cones are put into a steamer pot which is kept on a boiled water pot. Both the pots are sealed with a cotton rope to maintain the heat. It takes approximately half-an-hour to 45 minutes for steaming. Then the triangular shaped cake is ready to be served.

3. **No-Mou Tom** (Boiled Pork): The main ingredients to prepare No-Mou Tom are water, pork meat, salt and '*Pohoi Hom*'—a traditional herb. The preparation of No-Mou Tom is very simple. First water is boiled and then washed pork meat is put into the boiling water. Salt is added according to the taste. '*Pohoi-hom*' is added to enhance the flavour. Ginger-garlic paste can also be used to prepare No-Mou Tom.
4. **Khau-Ho** (Steamed Rice): Like many other tribes, Tai-Khamyang people also prepare Khau-Ho or '*Topola Bhat*'. The recipe of this particular dish is very simple. The main ingredients needed for the preparation are rice, banana leaf or '*Kou-paat*'. Rice is soaked in water for half-an-hour. The soaked rice is then put into a vessel. Filled in rice vessel is then

kept on a boiled water vessel. Both the vessels are sealed with a cotton rope to maintain the heat. Cooked rice is then kept on tray covered with either banana leaf or *Kou-paat*. Cooked rice is stirred with a bamboo stick or '*Tao-Mai*' to release the heat. With the help of banana leaf or *Kou-paat*, the cooked rice is wrapped in a ball-shaped manner. It is then ready to be served.

5. **Phak-Tam** (Chutney): The ingredients used are green chillies, salt, onion, and Ling—a traditional herb. Green chillies are grilled with the help of a 'Ping-Mai' or a bamboo stick. Then grilled chillies are put into a 'khop'—a traditional grinding instrument. They are grinded with salt. Simultaneously sliced onions and Ling leaves are also added to make it a paste and the Phak-Tam is ready.
6. **Phak-Tom** (Boiled vegetable curry): This is one of the important dishes prepared by the Tai-Khamyang community. It is rich in vitamin and other minerals necessary

for our health. The ingredients used in the preparation of Phak-Tom are Banana flower, Arum, 'Pohoi-hom'—a traditional herb, salt, ginger and garlic paste and onion slices. The cooking process is very simple. Ginger-garlic paste and salt are added into the boiling water along with the onion slices. Once it comes into a boil, Arum pieces are added into it. Then sliced banana flower is added into the mixture. It takes approximately 30 minutes to prepare the dish.

These are some of the significant delicacies prepared by Tai-Khamyang community. From the above description, it becomes clear that Tai-Khamyang people are still closely related to the Nature which is apparent in their food-habit. Moreover, they are also using traditional knowledge in maintaining good health through the nutrition. Living in a modern world, this particular community is retaining its traditional belief system by means of their food habit and life-style. □

Reference

Rajkhowa, Ajanta. Tai-Khmayang Xamaj Aru Sanskriti, Banphool Prakashan, Guwahati, 2013.
Tai-Khamyang Buranji Pranayan Samiti. Tai-Khamyang Buranji.

The Konyak Nagas of North East India : A Brief Note

Suprity Shyam

Assistant Professor, Deptt. of Economics

The North Eastern Region of India (NER) is the hub of different ethnic groups having their own rich culture, social structure, political and religious features. Since time immemorial the region has been serving as the fusion point of demography and cultures to give birth to today's rich medley of North East Indian culture. The various Naga groups, ethnically belong to the mongoloid and linguistically to Tibeto- Berman family, migrated to North Eastern region of India in different streams. Naga is the generic name given by the outsiders to the groups of scheduled tribe communities living in Nagaland, Manipur, Mizoram, Meghalaya, Assam, and Arunachal Pradesh. There are several Naga groups and sub-groups living in the different part of the North Eastern Region of India viz., Ao, Angami, Lotha, Konyak, Phom, Chang, Rengma, Chaskhesang, Khemungan, Sema, Tangkhul, Tangsa, Sangtam, Yimchunger, Zeliang, etc.

The Konyak is the major Naga Tribe living in North East India and Myanmar having

approximately 320,000 populations.. In old Sanskrit text they were described as “Kirata Hillman” living on nature's gift. .The word ‘Konyak’ is derived from the word ‘Keniak’, which means man, folk or people. At present the Konyak Nagas are concentrated in the Mon district of Nagaland, Sivasagar district of Assam as well as Tirap, Longding and Changlang district of Arunachal Pradesh of North East India. Historical evidences say that in 12th century a gradual contact of the mighty Ahoms of Assam was established with the Konyak Nagas and consequently a portion of the Konyaks have migrated from the land of Ang i.e., the Mon district of Nagaland to adjacent Sivasagar of Assam. In Assam presently there are mainly three villages in the Sivasagar district where there are heavy concentration of Konyak Nagas viz, Nagagaon, Monaiting and Namthai. The socio-economic features of Konyak Nagas of North East India can be discussed by taking the following aspects into consideration.

1. Village and Dwellings

The Konyak villages are self sufficient and self contained with cultivable land, water resources and other innumerable resources. In their societal ladder two distinct classes of people are observed viz., the aristocratic class and the commoners. The aristocratic class which is at the top is known as the “Ang” or “Wang” and the common class is called the “Pen”. However, apart from this there are another four divisions among

them to regulate social customs efficiently. These are known as Tiyang, Lukyang, Wangchu, Tiphoi etc.

2. Language

The Konyak Nagas speak Konyak dialect which falls under Tibeto-Burman family. For writing purpose they are using Roman scripts. But in due course of time the Naga words and Assamese words have intermingled which gives rise to a lingua franca popularly known as the Nagamese. To communicate with the outsiders the Konyak Nagas use Nagamese. However now a days due to their exposure to the modern world and spread of education most of them can speak Assamese, English and Hindi fluently.

3. Food habit and livelihood

The Konyak Nagas are solely dependent on agriculture and which is their main source of livelihood. Besides the main crop paddy they also cultivate arum, different kinds of vegetables, mustard and some subsidiary crops .Originally they were shifting cultivators but Konyak Naga counterpart who is living in Assam have adopted permanent wet paddy cultivation or ‘Pani Kheti’ now. Rice is the staple food of the Konyak Naga tribe. They take two meals a day which consist of rice and vegetables. They also prefer to take meat, fish, egg, milk, tea and modern beverages. Both the males and females prepare and prefer to drink homemade traditional rice bear known as ‘Yu’.

4. Religious Practices

The Konyak Nagas are the follower of Christianity. In their religious sphere a mixed combination of animisms and Christianity is found. In the past they were known as head hunter tribe. The Konyaks were often used to involve in killing their enemies and decapitation of their heads. The hunted heads were taken as trophy of

vigor and victory and usually hung in their communal house known as 'baan' or 'morong' ghor.

The Konyak Nagas of Naga Gaon of Sivasagar district were brought to the present site by the Satradhikars of Moamoria. They have adopted the Moamoria sect of Vaishnavism after migrating to Assam. Though the Konyak Nagas of Assam adopted the new religious belief and assimilated with the Assamese society but they have not abandoned their traditional beliefs also.

5. Festivals

The different communities of the world celebrate different festivals revolving around different aspects of their culture, tradition, season and religion. The Konyak Naga tribe celebrates their spring festival viz., Aoleng in the first week of April. In this festival they beg blessings of Kahwang (God) before starting agricultural

activities of the year. Another most prominent harvest festival 'Lao Ong Mo' is celebrated in the month of August / September.

6. Art and Craft

The Konyak Naga tribe is very much efficient in making different tattoos, making wooden sculptures, preparing exquisite bamboo and cane products, wood carving, doing brass work & making beaded jewellerys, iron-smelting, gunpowder and matches making.

7. Marriage System

The Konyak Nagas favour monogamy but polygamy is allowed if a man's wife cannot bear a child. Endogamy within the tribe and village is mostly preferred. Pre pubertal marriage is not encouraged. In present times intercaste marriage of the Konyak Nagas with the Ahoms, Muslims, Boro Kacharis, Garos and Tea tribes are also found. The system of bride price is prevalent but in most cases it is symbolic. Married Konyak Naga women don't bear any symbol of marriage but after converting to Hinduism their counterparts who are living in Naga Gaon of Sivasagar district of Assam use 'Xendur' in the parting of their hair as a symbol of marriage.

8. Type of Family and Position of Women

Nuclear type of family is predominant among the Konyak Nagas. Most of the families are medium size and very large families are extremely rare. So far as the status of women is

concerned the Konyak Naga woman usually enjoys same position alongwith the male counterpart. But wives have to take major responsibilities because most of the household activities are looked after by them.

Conclusion: In the modern era of liberalization, privatization and globalization despite of facing different challenges relating to socio economic factors specially the identity crisis, the Konyak Nagas are still capable of retaining their cultural distinctiveness by keeping balance between traditional life style and modern way of life. However since time immemorial they have been trying to contribute towards enhancement of their culture, language and history. A sincere and intensive initiative is required now for preservation of language, culture and tradition of the tribe. Cultural exchange and assimilation of the Konyak Nagas with the outward world will enhance the egalitarian bonding of humanity as well as it will keep integrity and harmony enliven in society. □

References:

1. Bhattacharya, P.C. (Ed, 1991) : “ *Assamar Janajati*”, Lawyer’s Book Stall, Guwahati, Pp.201-205
2. Sengupta, S. (Ed, 1994): “*Tribes of North –East India*”, Gyan Publishing House, New Delhi.
3. Singh, K. S.(Ed, 1996) : “*People of India Assam*”, Vol –XV, Part-2, Seagull Books, Calcutta, Pp. 587-593
4. Venuh, L. (1999): “*Naga Society: Continuity and changes*”, Shipra Publications.
5. Rongmei, K.S and Kapoor, S (2005): “*Zeliangrong Today: A Naga Tribe of Manipur*”, *Study of Tribes Tribals*, Pp. 105-106.
6. Shyam, S (2010): “*Fertility Behaviour among the Konyak Nagas of Assam*”, an unpublished M.Phil dissertation of Dibrugarh University, Pp. 1-8
7. Census of India 2011
8. Records of Directorate of Economics and Statistics , Government of Assam
9. Retrieved from Wikipedia
10. Photo Courtesy Mr. Methna Konyak & Mr. Abhijit Bhuyan

Longleng and Phom Tribe of Nagaland : An Introduction

Dr. Tanusree Sarker

HOD & Associate Professor, Dept. of Political Science

Year: 1992, Month: July.....Still remember the day....I started for Longleng, an unknown place for me from Amguri by Nagaland State Transport Bus along with a group of people to appear an interview....my first interview away from my home town /home state. Around 4.30 p.m. we completed half of our journey and got down from the bus.....looking for signboard to know the name of the place..... Changtongiya, a small hilly town. It's natural beauty attracted me. We reached our destination at about 6.30 P.M. Already dark and I was feeling cold, little afraid too but I saw a number of people were waiting for us and a girl about my age came close to me and introduced herself as my host.....My first night with a Naga family.....I was overwhelmed with the hospitality and love for me.....I got the job , my first job in a newly established College....slowly I came to know about the place, the community and started to love the place and the people of that place....very simple and down to earth people.....

Longleng, is one of the eleventh districts of Nagaland. Initially, Longleng was under Tuensang district and in January, 2004 it was bifurcated from Tuensang and became a separate district of

Nagaland. It is the eighth least populous district of India. As per 2011 census report, the population of Longleng district is 50,593 only. The inhabitants of Longleng are known as Phom Tribe. Phom is also the language, Sino-Tibetan language spoken by the phom people. The altitude of this hill district is 1066 m above sea level. Its main river is Dikhu and it is a strip of mountainous territory having no plains. It has a total area of 885 sq km. Longleng

shares its boundary with Mon district in East, Mokokchung on west, Tuensang on south and on North it has Nagaland's interstate boundary with Assam. It is a cool area and minimum temperature is below 10 degree during winter where as maximum temperature is about 28 degree during summer. It is a low density area and ranked 632 in all India ranking out of total 640 districts. As per 2011 census report the literacy rate of Longleng is 73.1%. There are total 38 recognised villages and two towns Longleng and Tamlu. The climate of Longleng is very pleasant and May to October is rainy season where November to April is dry season. The annual rainfall of this area is between 2000 mm to 3000 mm. The people of this district live on agriculture. Jhum cultivation is the most common form of cultivation. Some of the major agricultural products are rice, maize and varieties of vegetables. Longleng District is rich in natural vegetation. It enjoys the distinction of being one of the few places in Nagaland where virgin forests are still found. Sub-Tropical Mixed

Forest characterized by broad-leaved evergreen trees and deciduous trees. The main/dominating species in the high altitude are such as Bonsum, Gogra, Alder, Oak species. Also occurs wild cherries and wild apples, wild lemon, wild banana, wild walnut, wild fig, varieties of edible plants and leaves, and cane and reed at selected places. At the foothill, Gomari, Holloc, Koroi, Mesua, TitaChapa, Neem, Wild Mango, Amla and Bamboo species are the dominant species. Varieties of shrubs, herbs (many with medicinal values), climbers, ferns and grasses. Varieties of bamboo are found in patches throughout the District. There also occurs a rare species of bamboo - finger size and cane - like in structure. The verdant forest of the District is also home to variety of fauna - a paradise for animals and birds lovers and researchers. Dominant wild animals includes Stag, Bear, Mithun, Sloth, Barking Deer, Mountain Deer, Wild Hog, the rare Pangolin, varieties of Monkeys, varieties of wild cats, varieties of Porcupine, Flying Fox, Flying Squirrel, Himalayan Giant Squirrel and other different varieties of squirrels, Civet Cats, snakes, Python, Otter etc. The rivulets and rivers teem with different varieties of fishes and other water creatures, of which trout is rare species. Dominant birds includes Hornbill, varieties of pigeons including royal pigeon, parrot, mountain peacock, the rare and elusive Blythe's Tragopan, varieties of jungle fowls, and other varieties of smaller birds(district profile, Nagaland). The women of this area are laborious and they make their own traditional clothes for both men and women. They prepare boil meat with bamboo shoot and rice bear, the main food and drink they offer in every festival.

Educational scenario of the district is not encouraging. It has only one College of Arts stream under Nagaland University. The college was established by the Phom community under the banner of APGO (All Phom Graduate Organization) in 1992 and becomes the only govt. college of the district in 2006. The district has total 8 high schools, one higher secondary school, 19 middle schools and 65 primary schools.

The inhabitants of Longleng, i.e. Phom tribe are a hard working and sportive tribe by nature. The forefathers of the Phome tribe practiced a ritual to which the early missionaries have termed it as Animisms. Today the Phome tribe is Christian and as such the Church plays an important role in their social setup. They have four major festivals as Monyu, Moha, Bongvum and Paangmo. Monyu is the most important traditional festival of the Phoms. It is a 12-day festival, which marks the end of winter and onset of summer (usually 1-6 April). The festival involves community feasting, dancing, singing and social work (such as repairs and construction of bridges). During the festival, the men present their married daughters or sisters with pure rice beer and special food to show their affection and respect. The villagers by beating a log drum in a

distinct tune signalled the arrival of the festival. The priest of the church can predict whether the festival would bring blessings or curse. The Phom people celebrate 6th June in every year as Phom Day. The phom tribe stopped head hunting and became loyal to the govt. on this day in 1952.

The simplicity of the people welcome everyone to visit the place but due to poor communication system and lack of modern system of information technology people from other parts of Nagaland or Assam dare to visit the place. The road condition is yet to be improved. The people still believe in traditional way of treatment. The place is lacking of proper medical care unit. There is only one doctor for the whole district and CHC/PHCs are not properly equipped with scientifically developed modern medical equipments. There is no industry in the whole district though it has the potentiality to develop handloom and handicraft industries. In the age of science and technology, it is necessary to develop each area of the country equally. The place can be a good tourist place if roads and communication system can be developed and both state and central govt. can take initiatives for the all round development of the place and the people with utmost care and sincerity. □

The Enchanting Galos and their festivals

Abhijita Sarma

Dept. of Travel and Tourism Management

The Galos are basically a central Eastern Himalayan tribe, who are descendants of Abotani and speak the Tani Galo language. The Galo people primarily inhabit in the west siang, Lapa Rada, and lower siang district of modern Arunachal Pradesh state in North eastern India. The Galo population is estimated at 1.3 lakh (2011 census), which makes them one of the largest tribes of Arunachal Pradesh. The main source of livelihood of Galo community is agriculture and women form the backbone of the tribal agricultural community. Both men and women go to identify the edible and non-edible foods and oils. Men go for hunting of fish and meat and women help them in household chores.

The Galo tribe of Arunachal Pradesh is primarily an agrarian based community. Consequently its most important festival, the Mopin, falls during the sowing season. The Galos pray to Mopin Ane, the Goddess of prosperity, for a bounteous harvest and the banishment of evil spirits. Unlike other Arunachali festivals which originated as family affairs, Mopin has always been a community festival. Though it is celebrated in all major towns and villages across East and west Siang districts, the biggest celebration takes place at Aalo, head quarter of the West Siang district.

Officially the date of the Mopin festival is fixed on April 15, but the commencement of the preparation for celebration starts from 2nd April and thus, after the main event it concludes on 7th-8th April. The Mopin is believed to bring wealth and prosperity to the whole community. The

rituals associated with celebrating the Mopin festival are believed to drive away evil spirits and bring blessing, peace and prosperity for all Mankind.

The main Goddess worshiped during the festival is called Mopin Ane. She is an important deity to the Galos and is believed to bring in fertility and prosperity. Galo people dress up in their finest white traditional attire with beaded jewellery for the festival. And they wear beautiful head gears. The Popir dance is also an important tradition of the Mopin festival. Popir dance is done for the recreation primarily after the completion of important rituals of the Mopin festival. The way popir dancers dress up is pretty amazing. It is mainly performed by female members of the clan. These dancers wear pure white blouse and wrap skirt, that have red or maroon thread work on them. Popir dance comprises of simple and elegant moves which is just mesmerizing. A local drink called Apung/Poka (an alcoholic beverage popular in the state prepared by fermentation of rice) is generally distributed among the participants in a bamboo cup and a variety of meals are served containing Aamin (rice) with meat and bamboo shoot.

Revelers apply Ette, a rice flour, on fellow revelers' faces. Since rice is the staple food of the Galo people this is considered a holy ritual which symbolizes social unity, purity and love. The focal point of the Mopin celebration is the sacrifice of the Mithun (also known as Gayal), a bovine creature that is only found in North East India and Burma. The sacrificed Mithun's blood is taken back to the homes and villages as a sign of blessings from the Goddess.

Galo women rush to welcome you as you enter the grounds, applying rice paste on your cheeks and offering packets of steamed rice cakes wrapped in a local leaf called Ekkam. Accompanying the packets is a bottle of apong, the delicious home-made rice beer of the Galos. These are the things which make the Galos one of the important tribes of North East Region. □

Status of Women among the Tanis of Arunachal Pradesh

Piyali Dasgupta

Assistant Professor, Department of Sociology

Introduction

The State of Arunachal Pradesh is inhabited by some 20(twenty) scheduled tribes each having its own culture, customs and traditions. These indigenous tribes can be broadly be divided into two groups viz. *Bodic* and *Non Bodic*. Of the Non –Bodic tribes viz. Adi, Apatani, Hill Miri, Nishing and Tagin, who regard and worships *Donyi- Polo* i.e. Sun and Moon as the Supreme Being , are commonly called as *Tani* group of people. ‘Tani’ means human being, a term derived from the Abo Tani- Father of the human being, and the legendary ancestor of these tribes. There are various myths and tales about the origin of *Abo Tani* current among these tribes. The term Tani group was used to refer to these tribes. The term Tani group was used to refer to these tribes since early seventies and they have gladly accepted the new nomenclature.

In the census report of 2001, there is no tribe-wise breakup of the population of Arunachal Pradesh.

The worked out figure of the Tani group of population as per 2001 census are as follows.

Adis	1,58059
Apatani	22526
Hill Miris	11017
Nishings	1,16258
Tagins	28860
Total	3,36720

(Data collected from Census Report of India, 2001, Arunachal Pradesh)

The total population of Arunachal Pradesh according to 2001 census was 864558, of which 553051(Male: 275397, Female: 274754)) were scheduled tribes, the percentage being 63.66. The Tani group with 3, 36720 soul constitutes 61.18 percent of the total scheduled tribes. The sex ratio of the scheduled tribes was 998 females per 1000 male (2001 census) and as such the number of female of the Tanis may be around 50% of their total population. The literacy rate of the scheduled tribes was 34.54 %(Male: 21.95%, Female: 12.50%, 2001census). The percentage of the female literacy is gradually improving.

The Tanis are the agriculturalist and practice shifting cultivation on hill slopes. They prefer exogamous type of marriages. They have indigenous faith and belief and perform elaborate rituals on different occasion with the help of the local priest called *Nyibu* and sacrifice of animals and birds.

(The Tani Women)

Status of Women

The women of Arunachal Pradesh are simple, courteous, laborious, artistic and famous for their hospitality. Their role in the different fields of their traditional life style is immense. They have enjoyed a greater freedom almost in all the aspects of their day to day life. Their status too in their respective societies is high and honorable, but varied due to heterogeneous nature of the culture and customs in practice.

Broadly speaking the women of the Tani group of people are not much of an exception in respect of their status when compared with that of the other Arunachal women, as the traditional Arunachalee society is patriarchal, patrilineal and primogeniture is the fundamental rule of inheritance. Women have no right over the parental property except a few exceptions where some amount of immovable property like land may be shared among the daughters and wives considering the situation and willingness of the parents/husband. However, their status is discussed under following sub head.

Status in terms of Socio- Cultural Life

In the socio- cultural life. Women are to abide by the command of the male folk almost in every aspect. Men are the supreme authority in decision making both in respect of the family authority in decision making both in respect of the family affairs as well as in the society. In family matters, however, the women's views and opinions are given due consideration. The women folk have to do all household work like cooking and serving of meals among the family members, nursing of the children, cleaning and health care, collection of firewood and water, husking of paddy fields etc., brewing of rice beer commonly called

as *Apong* and serving it to the family members as well as to the guests. Apart from these, they are to work in agricultural fields and to look after he domesticated animals and birds. As such, there is very little time for them to take rest during the day. Yet, whatever the leisure time they get, they usually engage themselves in weaving and other art and craft work.

Status in terms of Political Life

In the political sphere, women's role is very significant. Generally women have no right to become member of the village council. However, they may grace the council meetings and give their opinion and present their personal grievances. If asked by the council to settle disputes. The village or inter village council of various groups of the Tanis are called by different names viz. the Keybang (of the adis), Buliang, (of the Apatanis), Nyale or Yallong (of the Nishings), Lopu (of the hill Miris) and Kebang (of the Tagins). The council is responsible for maintenance of law and order of the society in general and the village in particular.

Status in terms of Education and Health Care

Education and health care have developed rapidly among the Tanis and thereby have greatly influenced the traditional life- style. A good number of educated women are working in the Government departments in various capacities and also running commercial enterprises, industrial units etc. Among the successful candidates of IAS/ IFS in 1979, Smt M.Dai(Adi- Miniyong) came out the 10th in order of merit. But she did not join the service, having engaged herself as a journalist. Mrs. Indira Mallo, a nishing girl was selected for IAS, in the 1998 batch. Some of the Tani women

are also working in the State cadre of Arunachal Pradesh Civil Services (APCS). The women's participation in the competitive examinations conducted by the State Public Service Commission is increasing.

Status in terms of Religious Life

In the religious sphere, women's active participation especially in the ritualistic performance is restricted. Though there are a few women priests among the Nishings, Yet their services are restricted to some minor rituals and ceremonies. Women's participation in folk dances performed in the festivals and other occasions is free. The preparation of food stuff, local drink in the rituals and offering of these to alter temporarily created for performing the rituals can be done by women.

Hence, it is apparent that the women of the Tani group of people enjoy greater freedom in socio-cultural and economic aspects than in the political and religious activities in general. But, a gradual change and development of women's status in their respective societies due to influence of various factors is observed.

Conclusion

During the last few decades specially since 1967- the year of the Panchayat Raj system was introduced in the State and from 1972- the year the NEFA was renamed as Arunachal Pradesh with the Union Territory Status and more specially from 1987- the year it became a full-fledged State with a 60 members Assembly, a lot of developments have taken place in various spheres in different parts of the State. Due to the emphasis is given on the welfare of the womenfolk through I.C.D.S. projects. Educational facilities and health care are provide to the remote village of the State. The educated females are also to project their qualifications and talents in different fields like administration, medical, engineering and teaching etc. This has immensely helped to mobilize their society to eradicate evil beliefs and practices. To encourage inter tribe marriage, the Government has extended financial gift to the marriage couple. There is not much hindrances in their society for actively participating in the economic matters a political affairs. In course of time, the women of Arunachal Pradesh in general and Tani women in particular will get a far better status in their respective societies. □

References:

1. Barua, Sengupta, Das: *Ethnic Groups Cultural Continuities and Social Change in North East India*; Mittal Publication, New Delhi (2002).
2. 2001, Census Report of India.
3. Duarah D.K: *Position of Women- A Peep into the Tani community of Arunachal Pradesh*

कार्बी लोक-संस्कृति

डॉ थ्रेसो क्रोपी

सहकारी अद्यापिका, हिन्दी विभाग

कार्बी मुख्यतः असम में रहने वाली जनसंख्या बहुल जनजाति है। यह जनजाति असम की सबसे पुरानी जनजातियों में से एक है। कार्बी जनजाति के लोग कार्बी-आंग्लोंग के अलावा असम के अन्यान्य कई जिलों में भी निवास करते हैं। असम के अलावा अरुणाचल, नागालैंड, मेघालय, त्रिपुरा, मणिपुर आदि राज्यों में कार्बी जनजाति के लोग निवास करते हैं। असम में कार्बी जनजाति की अपनी विशेष पहचान है। इन लोगों की भाषा-साहित्य, संस्कृति, रीति-रिवाजों का अलग ही महत्व है। अतः कार्बी भाषा-संस्कृति की विशेषताओं पर दृष्टिपात किया जाना आज के संदर्भ में आवश्यक हो गया है जब आज जनजाति समाज अस्तित्व-संकट के गम्भीर दौर से होकर गुजर रही है।

कार्बी लोगों का अपना स्वायत्त कार्बी आंग्लोंग जिला है। आंग्लोंग का शाब्दिक अर्थ होता है- कार्बी प्रदेश या कार्बी का अपना पहाड़। कार्बी आंग्लोंग जिले का क्षेत्रफल काफी बड़ा है, जिसने प्राकृतिक रूप से राज्य की तीन बड़ी-बड़ी नदियों जैसे - उत्तर में ब्रह्मपुत्र, पूर्व में धनसिरी नदी पश्चिम में कपिली और जमुना नदी के द्वारा अपनी सीमाओं को सुरक्षित बनाए रखा है। कार्बी आंग्लोंग के दो भाग हैं - पूर्वी कार्बी आंग्लोंग और पश्चिमी कार्बी आंग्लोंग। पूर्वी कार्बी आंग्लोंग - जिसकी सीमा नगाँव, गोलाघाट, जोरहाट, डिमा हासाउ, होजाई,

जिले तथा नागालैंड राज्य की सीमा तक फैली हुई है। जबकि पश्चिमी कार्बी आंग्लोंग की सीमा डिमा हासाउ, नगाँव, होजाई, मरीगाँव जिले तथा मेघालय राज्य की सीमा तक फैली हुई है। यह जिला पहाड़ी क्षेत्र में होने के कारण घने जंगलों, बड़े-बड़े एवं ऊँचे-ऊँचे वृक्षों, नदी-नालों, पहाड़ों एवं घाटियों से आच्छादित हैं। इन लोगों का जीवन इन पहाड़ों एवं जंगलों पर निर्भर है। इसलिए इनके रहन-सहन, खान-पान, तीज-त्योहार आदि हर क्रिया-कलाप इन जंगलों एवं पहाड़ों से ही संबंधित हैं।

सामाजिक व्यवस्था -

पुराने समय में कार्बी बुजुर्गों एवं पंडितों ने कार्बी समाज में सामाजिक आचार-विचार, नीति-नियम की व्यवस्था के लिए पाँच गौत्रों की व्यवस्था की थी। जिसको 'कार्बी कुरफो' (कार्बी के पाँच गौत्र) कहा जाता है। गौत्र व्यवस्था कार्बी संस्कृति का मुख्य आधार है। यह पाँच गौत्र हैं - 1. क्रोनजांग् (तेरोन), 2. ऐजांग् (इंग्ही, रंग्हांग्, हानसे, रंग्पी, बोंगुंग् आदि), 3. हानजांग् (क्रो, बैय, तेरांग्), 4. तुंडजांग् (तिमुंग्, तोक्बी, रंग्फार आदि) और 5. लिजांग् (इंग्ती, इंग्लेंग् आदि)। कहा जाता है कि कार्बी पंडितों ने सभी कार्बी परिवार को किसी न किसी गौत्र में शामिल होने को कहा, परिणाम स्वरूप उनके बीच होड़ सी लग गयी और किसी गौत्र में अधिक

तो किसी गौत्र में कम उपनामों का समूह बना। उसके बाद एक सख्त नियम बनाया गया कि एक गौत्र के अंतर्गत आने वाले सभी स्त्री-पुरुष के बीच भाई-बहन का संबंध रहेगा और इनके बीच विवाह संबंध वर्जित होगा और अगर कोई व्यक्ति इस नियम का उल्लंघन करता है तो उसे जीवन पर्यन्त कार्बी समाज से बहिष्कृत कर दिया जाएगा। तब से यह नियम आज भी कार्बी समाज में यथावत् चल रहा है।

धार्मिक अनुष्ठान तथा पर्व-त्योहार आदि -

कार्बी लोग धार्मिक प्रकृति के होते हैं। वे सुख हो या दुःख: दोनों अवसरों पर धार्मिक अनुष्ठान करते हैं। ईश्वर के नाम पर 'से कारक्ली' (पूजा-पाठ) करना नहीं भूलते। पूजा-पाठ करना सुख और दुःख: दोनों अवसरों में अनिवार्य समझी जाती है। कार्बी समाज में धार्मिक अनुष्ठान ज्यादातर सामूहिक ही होता है। वे लोग देवी-देवताओं के लिए 'अरनाम अतुम्' या 'हेम्फु अतुम्' शब्द का प्रयोग करते हैं।

कार्बी लोगों का प्रकृति के साथ आंतरिक संबंध है। इन लोगों का उठना-बैठना, उछलना-कूदना, खाना-पीना, मनोरंजन आदि सारे क्रिया-कलाप प्रकृति की गोद में होता है। इसलिए धार्मिक अनुष्ठानों का संबंध भी प्रकृति के साथ ही जुड़ा हुआ है। इन लोगों के देवी-देवताओं की कोई मूर्ति नहीं होती है और न ही कोई मंदिर। जिस प्रकार हिंदु धर्म में हजारों देवी-देवता होते हैं, उसी प्रकार कार्बी लोग भी देवी-देवताओं को मानते हैं। जैसे - हेम्फु, रासिंग्जा, मुक्रांग, पेंग, बिरने, लामकी, दुवारी, पानजोक्, वोलोक असे या चिंथोंग असे, दुइक्राइ असे, चोजुन, रोंगेकर इत्यादि अगणित देवी-देवता हैं। वे मानते हैं कि प्रकृति के कण-कण में देवी-देवताओं का वास है इसलिए हर पूजा-पाठ में देवी-देवताओं के प्रतीक रूप में पेड़, पौधों तथा पत्तियों का प्रयोग करते हैं।

कार्बी संस्कृति में किसी भी आनुष्ठानिक कार्य के लिए तीन वस्तुएँ अनिवार्य होती हैं। बोंग्, (लौकी

प्रजाति से बना हुआ पात्र), थाप (एक पेड़ की पत्तियों तथा चावल से बना टिकिया या खमीर) और होर (शराब) तीनों महत्वपूर्ण चीजे हैं। इन तीनों चीजों के बिना कोई भी अनुष्ठान संभव नहीं। बोंग्-कार्बी संस्कृति में धार्मिक अनुष्ठानों हेतु बोंग् या बोंगक्रोक् का होना अत्यंत आवश्यक है, क्योंकि इसके बिना कोई भी आनुष्ठानिक कार्य संभव नहीं है। वे लोग विभिन्न आनुष्ठानिक कार्यों में विभिन्न आकार के बोंगों का प्रयोग करते हैं। थाप का भी उतना ही महत्व होता है जितना कि बोंग का। थाप को दो तरह से प्रयोग में लिया जाता है एक - शराब बनाने में प्रयोग करते हैं और दूसरा - थाप के चूर्ण साफ पानी में घोलकर बोंग में भरा जाता है जिसको 'होर कांग्थीर' (पवित्र शराब) भी कहा जाता है। होर कांग्थीर पीने के लिए नहीं होता है, देवी-देवताओं को चढ़ाने के लिए प्रयोग किया जाता है। कार्बी समाज में शराब के बिना किसी भी अनुष्ठान की कल्पना नहीं की जा सकती है।

कार्बी संस्कृति में कुछ अनुष्ठानों को वर्ष में एक बार करना अनिवार्य होता है जैसे - पेंग, रिट् आंग्लोंग, वोलेक् आसे, हाबित असे, रोंगेकर इत्यादि। इस समाज के धार्मिक अनुष्ठानों में चोजून तथा रोंगेकर सबसे अधिक उल्लेखनीय है। चोजून अनुष्ठान कार्बी समाज के धार्मिक जीवन का श्रेष्ठ उदाहरण है। चोजून पूजा एक पारिवारिक अनुष्ठान है, यह कार्बी परिवार में किया जाने वाला सबसे बड़ा और सबसा अधिक महंगा अनुष्ठान माना जाता है इसे महाभोज भी कह सकते हैं। यह सबसे लम्बी अवधि में किया जाने वाला अनुष्ठान है। कार्बी लोग अपने परिवार की रक्षा के लिए एवं सिनिंग् आरनाम (आकाश-देवता) के कहर से परिवार को बचाने के लिए तथा देवताओं को शांत करने के लिए इस अनुष्ठान का आयोजन करते हैं। इस अनुष्ठान में निमंत्रित विशिष्ट अतिथियों में जैसे - विवाहिता बहन (जिनकी विवाह-रीति पूर्ण हो चुकी हो) तथा उसके परिवार वाले, विवाहिता भान्जी तथा उसके परिवार वाले तथा मामा-

मामी तथा उनके परिवार वाले आते हैं। जब तक ये तीनों विशिष्ट अतिथि आनुष्ठानिक स्थल पर नहीं पहुँच जाते, तब तक भोज का आरंभ नहीं किया जाता है। इनके अलावा अन्य रिश्तेदार, आस-पास के गाँव के लोग भी शामिल होते हैं। यह एक पारिवारिक अनुष्ठान होते हुए भी किसी भी मायने में सामाजिक एवं सामूहिक अनुष्ठान से कम नहीं है। इसमें सुअरों एवं कई मुर्गे-मुर्गियों की बलि दी जाती है। इस अवसर पर दो दिन तक गाँव में उत्सव का सा वातावरण रहता है। इस अनुष्ठान का कार्य गाँव वाले मिलकर ही सम्पन्न कर सकते हैं। इसलिए गाँव वालों के दो दिन के खाने-पीने का कार्यक्रम भी पूजा करवाने वाले घर में ही होता है। इस अनुष्ठान एवं महाभोज में अन्य जाति या जनजातियाँ चाहे अन्य धर्म को मानने वाले लोग ही क्यों न हो, वे देवताओं के सम्मान के लिए एक बोतल शराब लेकर शामिल हो सकते हैं।

कार्बी समाज में रोंगेकर अनुष्ठान का बड़ा महत्व है। रोंगेकर पर्व के लिए हर गाँव में एक स्थायी केंद्र रहता है क्योंकि यह अनुष्ठान हर वर्ष 5 जनवरी को संपन्न किया जाता है। इस महापर्व का उद्देश्य केवल पूजा-पाठ करना ही नहीं होता है बल्कि यह गाँव वालों की एकता का प्रतीक भी है। इसलिए रोंगेकर को एक महोत्सव के रूप में मनाते हैं। यह एक ऐसा सामूहिक अनुष्ठान है जो अनुष्ठान के दिन गाँव के हर एक पुरुष अपने गाँव

में रहना चाहता है और रोंगेकर में भाग लेना चाहता है। रोंगेकर अनुष्ठान में कार्बी क मुख्य देवी-देवताओं की पूजा होती है जैसे - हेम्फु, मुक्रांग्, रासिंग्जा, चारचोंग् थाप्पि, थान्क्रेहिनी, वामन क्रेहिनी, लांग्हे अरनाम, लोंग्ले आही-ई इत्यादि प्रमुख है। कार्बी समाज में कई प्रकार के रोंगेकरों का आयोजन होता है जैसे - हवार रोंगेकर, पिरदा रोंगेकर, मावुर रोंगेकर, वोफोंग् रोंगेकर, देंगजा रोंगेकर, तोंगप्रोप रोंगेकर, रेक रोंगेकर इत्यादि। सभी रोंगेकर की तैयारी लगभग एक ही है। रोंगेकर अनुष्ठान के लिए पहले से ही कई वस्तुओं की तैयारी करनी पड़ती है। रोंगेकर अनुष्ठान के लिए प्रत्येक घर से चावल, पैसे, तथा अन्य आवश्यक चीजें इकट्ठी की जाती है तथा इस अवसर पर मुर्गे-मुर्गियों के अतिरिक्त बकरे-बकरियों की भी बलि चढ़ायी जाती है। गाँव वाले अनुष्ठान के एक दिन पूर्व पूजा स्थल की साफ-सफाई करते हैं और उसके बाद उसमें मिट्टी से पूजा वेदी तैयार करते हैं। इस महोत्सव की एक विशेषता है। इस महोत्सव में सफल बनाने के लिए गाँव के स्त्री-पुरुष मिलकर ही कार्य करते हैं परंतु उत्सव के दिन स्त्री और पुरुष अलग हो जाते हैं। पुरुष वर्ग रोंगेकर स्थल पर चले जाते हैं और वे अनुष्ठान के उपरांत वही पर भोज का आनन्द भी लेते हैं। जबकि स्त्रियों को अनुष्ठान-स्थल पर जाने की इजाजत नहीं है क्योंकि इस अवसर पर अश्लील शब्दों का भरपूर प्रयोग किया जाता है। दूसरी तरफ गाँव की सभी औरतें गाँव के मुखिया के घर में भोज का आयोजन करती है।

खान-पान -

कार्बी लोगों के खान-पान में विविधताएँ देखने को मिलती है। कार्बी लोगों के भोज्य-पदार्थ में अधिक परिवर्तन नहीं हुआ है। कार्बी जनजाति के लोगों के दैनिक भोज्य-पदार्थों में सादा चावल मुख्य है। ये लोग सुबह, दोपहर और शाम तीन बार चावल का सेवन करते हैं। ये लोग सादा चावल, बिना तेल के बनाये गए मांस-मछलियाँ तथा बिना तेल की साग-सब्जियाँ खाना पसंद

करते हैं। कार्बी लोग अधिकतर मांसाहारी होते हैं मुर्गे-मुर्गियां, बकरे का मांस, सुअर-मांस और मछलियाँ इन लोगों के प्रिय भोज्य पदार्थ में शामिल हैं। इनके अलावा जंगली हिरन, सुअर, याक, मुर्गा आदि भी खाते हैं। जहाँ तक साग-सब्जियों की बात करें तो कार्बी लोग उत्पादित की गयी साग-सब्जियों के अलावा कई जंगली साग-सब्जियों को अपने भोज्य पदार्थों में शामिल करते हैं। जंगली साग-सब्जियाँ कई प्रकार के हैं जैसे - गीली मिट्टी में उगने वाली साग-सब्जियाँ- हेरू, हान लोपोंग, अनतिमी, कुंग-कुंग इत्यादि; झाड़ियों वाली सब्जियाँ - हानुथ, मेहक, फिकांगनेक, तारा, दुंगकेक, हान्चे इत्यादि और जंगली लताओं वाले साग जैसे - हान रिसांग, हानफोरव, हान सांग्बी आदि सागों का सेवन करते हैं काले तिल और बांस करिल इन लोगों का प्रिय भोज्य पदार्थ है जो हर घर में साल भर के लिए संग्रहित मिल जाँएंगे। इसके अलावा कार्बी लोगों के खाद्य पदार्थों में जंगली मशरूम का विशेष महत्व है। उत्पादित मशरूम तो खाते ही हैं पर वे लोग जंगली मशरूम अधिक पसन्द करते हैं। वे विभिन्न प्रकार के जंगली मशरूमों को अपने भोज्य पदार्थ में शामिल करते हैं। मिट्टी में पाये जाने वाले मशरूमों में जैसे - मु प्लोंग, मु रिक, मु वोती; धान के भूसे में उगने वाले मशरूम - सोक अनार अकिमु, सोक्पुन अकिमु आदि तथा सूखे पेड़ों एवं डालियों पर उगने वाले मशरूमों में जैसे - मु अरनान, मु लोक्सो, मु लांग्चिग्लुले, मु प्लाक्-प्लाक्, मु उंग, मु ओक्थु, मु सी इत्यादि प्रसिद्ध है। इन जंगली छत्रकों में से - मु प्लोंग, मु सी और सोक्पुन अकिमु इन लोगों को सबसे अधिक प्रिय है। समाज में इन तीनों छत्रकों की खास माँग है क्योंकि यह तीनों प्रकार के छत्रक अन्य छत्रकों से अधिक स्वादिष्ट होता है और आसानी से पहचाने जा सकते हैं जिससे खतरे की गुँजाइश भी कम रहती है।

जहाँ तक व्यंजन बनाने की बात करें तो कार्बी लोग 'पके चावल' को आन और सब्जी को 'हान' कहते हैं। कार्बी लोग साधारणतः चार तरीके से हान तैयार करते हैं। कांग्मोई अहान (सोडा वाली सब्जी), कालागंदांग अहान (बिना तेल वाली सब्जी), जांग्थु अहान (तेल वाली सब्जी) और केउप (उबालना)। अधिकतर कार्बी समाज बिना तेल से बनी साग-सब्जियाँ पसन्द करते हैं। मांस-मछलियों को भी बिना तेल से बना खाना पसन्द करते हैं। बाजार में बिकने वाले मसालों को कार्बी लोग ज्यादा पसंद नहीं करते हैं। बल्कि मसाले के रूप में ये लोग लोपोंग, नींबू के पत्ते, वोरेकजोकासु, अदरख तथा उसके पत्ते, तिहा आदि का प्रयोग करते हैं।

नृत्य-गीत -

नृत्य और संगीत कार्बी लोगों के रक्त में समाया हुआ है। ये लोग सुख हो या दुख: दोनों अवसरों पर गाते हैं और नृत्य करते हैं। कार्बी संस्कृति की विशेषता है कि प्रेम संबंधी गीत, देश भक्ति गीत तथा नृत्य से संबंधित गीतों को युवा वर्ग ही अधिकतर गाते हैं जबकि पूजा-अर्चना से संबंधित गीत या भजन, विवाहोत्सव गीत, मृत्यु एवं श्राद्ध के अवसर पर गाए जाने वाले अनगिनत गीत बुजुर्ग स्त्री-पुरुष ही गाते हैं। पर ये लोग साथ-साथ गाना नहीं गाते क्योंकि पूजा अर्चना का कार्य पुजारी जी तथा उनके साथीगण ही करते हैं। इसलिए पुजारी जी या उनके साथीगण ही गाते हैं। विवाह के अवसर पर

भी मुख्य गीतों को पुरुष वर्ग ही गाते हैं। कार्बी औरतें मृत्यु एवं श्राद्ध के अवसर पर गाती हैं। जहाँ तक नृत्य की बात करें तो कार्बी लोग अलग-अलग अवसर पर भिन्न-भिन्न प्रकार के नृत्य करते हैं। जैसे - सोक्रोय केकान, निम्सो केरुंग, हेन्उप केएन केकान, हाचा केकान, रिंत केनोंग् आदि उल्लेखनीय हैं।

उत्सव -

सोक्रोय केकान - जिस प्रकार अन्य जाति एवं जनजातियों में फसल काटने के बाद खुशियाँ मनाते हैं उसी प्रकार कार्बी लोग भी 'सो सोक्रोय केकान' के रूप में उत्सव मनाते हैं। जिसका अर्थ है - धान उठाना। साधारणतः पुराने समय में मुखिया के घर में ही होता था क्योंकि उनके पास जमीन जायदाद अधिक होने के कारण देर से खेती का काम समाप्त होता था। जब कार्य सम्पन्न हो जाता था तब खुशियाँ मनाते थे। **हेन्उप केएन केकान** का अर्थ है - बेम्बु शूट लाना। पुराने समय में कार्बी लोग छोटे कबिले होने के कारण बहुत कार्य मिलकर

करते थे और विशेष रूप से खाद्य-पदार्थों को मिलकर इकट्ठा करते थे। उसमें से हेन्उप केएन (बेम्बु शूट लाना) भी इन लोगों का सामूहिक कार्य होता था। जो बांस करी को संग्रह करके एक विशालकाय बांस की टोकरी में रखे जाते थे और इस टोकरी को गाँव के बीचों-बीच रखा जाता था। जब विशालकाय टोकरी में हेन्उप भर जाते थे तब ये लोग खुशियाँ मनाते थे। लेकिन आजकल रीति-रिवाज के इन कार्यक्रम का आयोजन करना आसान नहीं है इसलिए आजकल अपनी कला-संस्कृति को सुरक्षित रखने की इच्छुक कुछ जागरुक व्यक्ति जिसको अपनी कला-संस्कृति से प्रेम है वही व्यक्ति अपने घर में रीति-रिवाज के साथ इस नृत्य का आयोजन करवाता है। **निम्सो केरुंग** - कार्बी संस्कृति की एक महत्वपूर्ण पहचान है - निम्सो केरुंग का साधारण अर्थ होता है - युवती को उठाना। परंतु यहाँ पर निम्सो केरुंग का अर्थ युवती के साथ नृत्य करने से है। निम्सो केरुंग नृत्य सुख और दुःख दोनों अवसरों पर होता है। युवक और युवतियाँ संगीत एवं वादयंत्रों की धुन पर कदम से कदम मिलाकर नाचते हैं।

आज कल कार्बी समाज अपनी कला-संस्कृति के संरक्षण को लेकर सतर्क हो गया है। कला-संस्कृति के विकास के लिए तारालांगसो नामक स्थान पर एक स्थायी कला-संस्कृति केंद्र बनाया गया। इसके पूर्ण विकास के लिए जिला परिषद् से सालाना एक करोड़ रुपये दिया जाता है। अब हर साल तारालांगसो में 14 फरवरी से युवा महोत्सव (यूथ फेस्टिवल) का आरंभ होता है। जो पाँच दिन तक मनाया जाता है। इसी उत्सव के माध्यम से पुराने गीतों, कथाओं-गाथाओं, विविध प्रकार के नृत्य आदि को पुनर्जीवित करने का प्रयास किया जा रहा है। इनके अलावा विविध प्रकार का लेखन, कला सृजन, विविध तरह के खेल आदि की प्रतियोगिता करवाये जाते हैं।

वस्त्र निर्माण कला : कार्बी समाज में आज भी पारम्परिक रूप से हाथ तथा पाँव के करघे के द्वारा कपड़े की बुनाई की जाती है। आज भी इस जनजाति के लोग प्रायः पारम्परिक परिधानों का प्रयोग करते दिखलाई पड़ते हैं। कपड़े बुनने के लिए प्रयोग किए जाने वाले एड़ि, मुगा आदि के धागे भी वह घर में ही तैयार करते हैं। हाथ के करघे से कपड़ा बुनना यद्यपि कष्टसाध्य है पर कार्बी महिलाएँ इस कार्य में दक्ष हैं।

निष्कर्षतः कह सकते हैं कि आज भी कार्बी संस्कृति पर पड़ोसी जनजातियों का प्रभाव इतना नहीं

पड़ा है इसी का परिणाम है कि कार्बी लोक-संस्कृति आज भी अन्य जाति एवं जनजातियों की संस्कृतियों से काफी भिन्न है। कार्बी जनजाति के पंडितों एवं विद्वानों ने जिस सामाजिक व्यवस्था के लिए सम्पूर्ण कार्बी जाति को **पाँच गौत्रों** में विभाजित किया है, वह समाज को उच्छृंखलता से बचाने में महत्वपूर्ण भूमिका निभाती है। इसलिए आज भी कार्बी समाज इस नियम को बड़े शिद्दत से पालन करते हैं। कार्बी लोग साल भर में कई पर्वों एवं त्योहारों को मनाते हैं और हर पर्व एवं त्योहार को बड़े हर्षोल्लास के साथ मनाते हैं। इन उत्सवों के कारण सामाजिक संपर्क मजबूत हुआ है और त्योहारों के पीछे जो कई कथाएँ प्रचलित होती हैं। वह सब नयी पीढ़ी तक पहुँचाना आवश्यक होता है अतः उत्सवों द्वारा अपनी भाषा संस्कृति, कला आदि को नयी पीढ़ी तक पहुँचाने का प्रयास किया जा रहा है। □

संदर्भ ग्रंथ -

1. स्टॉक मि. एडवार्ड, द मिकिर्स, सं. सर चार्ल्स लॉयस, युनाइटेड पब्लिशर्स, पान बजार, गुवाहाटी
2. क्रो बिदोर सिं, अकिमी कार्बी लामथे अमारजोंग, कांग्रथिर बुक हाऊस एंड पब्लिशर्स, डिफु, कार्बी आंगलॉग, असम
3. भट्टाचार्जी तन्मय, सोशयोलॉजी ऑफ द कार्बीज, बी.आर. पब्लिशिंग कॉरपोरेशन, दिल्ली
4. तेरांग् बरेलॉग, द हिस्ट्री ऑफ कार्बीज, द भारत ऑफसेट, जू-नारेंगी तिनाली, गुवाहाटी, असम
5. दास बसन्त, कार्बी संस्कृतिर इतिहास, आँक-बाँक पब्लिकेशन, गुवाहाटी
6. तेरोन धर्म, कार्बी स्टडीज, असम बुक हाइव, चांसलर कॉमर्सियल बिल्डिंग, एच.बी. रोड, पान बजार, गुवाहाटी-1

বিগত শিক্ষাবৰ্ষৰ শৈক্ষিক খতিয়ান

দুলাল বৰুৱা
উপাধ্যক্ষ

২০২০-২১ বৰ্ষটো সমগ্ৰ বিশ্বৰ বাবে আছিল এক দুৰ্যোগপূৰ্ণ বছৰ। ক'ভিড-১৯ মহামাৰীয়ে আমাৰ চৌদিশ থানবান্ কৰি পেলাইছিল। শিক্ষাৰ পথাৰখনতো ইয়াৰ প্ৰভাৱ আছিল সুদূৰপ্ৰসাৰী। শিক্ষানুষ্ঠানসমূহ বন্ধ হৈ পৰাৰ ফলত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকল আনুষ্ঠানিক শিক্ষাৰ পৰা বঞ্চিত হৈ পৰিল। বিকল্প পদ্ধতি হিচাপে আৰম্ভ হ'ল অনলাইন শিক্ষাদান আৰু গ্ৰহণৰ প্ৰক্ৰিয়া।

মহামাৰীৰ ত্ৰাসৰ মাজতেই আৰম্ভ হৈছিল মহাবিদ্যালয়ৰ নতুন শিক্ষাবৰ্ষ। অনলাইন মাধ্যমেৰে ফলপ্ৰসূ আৰু গুণগত শিক্ষা প্ৰদানৰ বাবে শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰীসকলৰ মাজত সঁজুলি (ম'বাইল, লেপটপ আদি) আৰু মাধ্যমৰ (Virtual Platforms) ব্যৱহাৰৰ জ্ঞান সীমিত আছিল বা বহুতৰে নাছিল। ছাত্ৰীসকলৰ বাবে প্ৰতিবন্ধকতাৰ কাৰণ হৈ পৰিছিল দুৰ্বল ইণ্টাৰনেট সেৱা, নেটৱৰ্ক সংযোগ আৰু ছিগনেল। কিছু ছাত্ৰীৰ বাবে সমস্যা হৈছিল আৱশ্যকীয় এটা এনৰয়ড ম'বাইল ফ'ন। এই সকলো দিশ পৰ্যবেক্ষণ কৰি শিক্ষাবৰ্ষৰ আৰম্ভণিতেই গোটেই বৰ্ষটোৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰা হৈছিল এক পৰিকল্পনা।

পৰিকল্পনামতে কৰা কাৰ্য :

১) আৰম্ভণিতেই, শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰীসকলৰ সৈতে আয়োজন কৰা হৈছিল এক আলোচনা। আলোচনা কালত মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষ মহোদয়ে সাময়িকভাৱে ছাত্ৰীসকলক XRecorder / WhatsApp আদিৰ জৰিয়তে শ্ৰেণীসমূহ চলাই নিয়াৰ পৰামৰ্শ আগবঢ়োৱাৰ লগতে বিভিন্ন মাধ্যমসমূহৰ ব্যৱহাৰিক জ্ঞান পৰস্পৰে-পৰস্পৰৰ জৰিয়তে শিকি লোৱাৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰে।

২) দ্বিতীয়তে, ছাত্ৰীসকলে সন্মুখীন হোৱা সমস্যাবোৰৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি মহাবিদ্যালয়ৰ আভ্যন্তৰীণ মান নিৰ্ণায়ক কোষ, অধ্যক্ষ সমন্বিতে ছাত্ৰীসকলৰ মাজত এক সভাৰ আয়োজন কৰা হয়। সভাত ছাত্ৰীসকলক বৰ্তমান পৰিস্থিতিত অনলাইন শিক্ষাৰ গুৰুত্ব, ব্যৱহাৰৰ মাধ্যম, আদিৰ বিষয়ে অধ্যক্ষ মহোদয়ে সুন্দৰকৈ ব্যাখ্যা কৰাৰ লগতে ছাত্ৰীসকলৰ ঘৰুৱা, শৈক্ষিক দিশত হোৱা অসুবিধাসমূহৰ বুজ লয় আৰু তেনে ছাত্ৰীসকলৰ বাবে সকলো ধৰণৰ সহায় আগবঢ়োৱাৰ প্ৰতিশ্ৰুতি দিয়ে। সেই মৰ্মেই পৰৱৰ্তী সময়ত পাঠ গ্ৰহণৰ পৰা বঞ্চিত ছাত্ৰীসকলক ঘৰলৈ গৈ বিভিন্ন বিষয়ত পাঠদান কৰোৱা পাঠসমূহৰ প্ৰতিলিপি প্ৰদান কৰোৱাৰ ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰা হৈছিল।

৩) ছাত্ৰীসকলৰ মনোবল বৃদ্ধি আৰু দুদোল্যমান পৰিস্থিতিত হীনমান্যগ্ৰস্ত নহ'বৰ বাবে ছাত্ৰী-অভিভাৱক সমন্বিতে অনলাইন মাধ্যমত সভা অনুষ্ঠিত কৰি ছাত্ৰী-অভিভাৱকসকলক মুকলিলৈ কথা কোৱাৰ সুযোগ প্ৰদান কৰা হৈছিল। সভাত অংশগ্ৰহণ কৰি অধ্যক্ষ মহোদয়ে তেওঁলোকৰ অভাৱ-অভিযোগসমূহ গুৰুত্ব সহকাৰে লৈ প্ৰয়োজন অনুসৰি মহাবিদ্যালয় কৰ্তৃপক্ষৰ সৈতে যোগাযোগ কৰিলে পূৰ্ণ সহযোগিতা আগবঢ়োৱাৰ প্ৰতিশ্ৰুতি প্ৰদান কৰে।

৪) চূড়ান্ত বৰ্ষৰ ছাত্ৰীসকল অনলাইন আৰু অফলাইন পৰীক্ষাত বহাৰ বিষয়টো ছাত্ৰীসকলৰ সৈতে বিশদভাৱে আলোচনা কৰি অনলাইন পৰীক্ষাত বহিব বিচৰা ছাত্ৰীসকলক সকলো দিশ ভালদৰে বুজাই দিয়াৰ লগতে উত্তৰ বহীসমূহ জমা লোৱাৰ সুব্যৱস্থা কৰাৰ কথা জনোৱা হৈছিল। অফ-লাইন পৰীক্ষা দিব বিচৰাসকলক সম্পূৰ্ণ ক'ভিড বিধি মানি পৰীক্ষা লোৱাৰ নিশ্চিতি প্ৰদান কৰি পৰীক্ষাৰ সময়ত সকলোবোৰ প্ৰতিশ্ৰুতি মতেই পালন কৰা হৈছিল।

৪) নতুনকৈ মহাবিদ্যালয়ত নাম ভৰ্তি কৰা ছাত্ৰীসকলৰ বাবে কিছু সুকীয়াকৈ পৰিকল্পনা কৰি পাঠদান প্ৰক্ৰিয়া আৰম্ভ হোৱাৰ আগতেই ছাত্ৰী আৰু অভিভাৱকসকলৰ সৈতে অনলাইন মাধ্যমেদি এখনি আৱেশ সভা (Induction

Meeting)ৰ আয়োজন কৰা হৈছিল, সভাত অধ্যক্ষ মহোদয়ে দৃশ্য-শ্ৰব্য মাধ্যমেৰে ছাত্ৰীসকলক মহাবিদ্যালয়ৰ চৌপাশ, শিক্ষক-কৰ্মচাৰীসকলৰ সৈতে চিনাকি কৰাই দিছিল।

৫) ২০২০ চনৰ আগষ্ট মাহৰ ১০ তাৰিখৰ পৰা নতুন ছাত্ৰীসকলৰ পাঠদান আৰম্ভ হৈছিল। পাঠদান প্ৰক্ৰিয়া নিয়াৰিকৈ চলাই নিবলৈ সময়ে সময়ে শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰী আৰু ছাত্ৰীসকলৰ সৈতে যোগাযোগ বক্ষা কৰা হৈছিল, প্ৰয়োজনত অধ্যক্ষদেৱে সকলোৰে প্ৰতি বিভিন্ন দিহা-পৰামৰ্শ আগবঢ়াইছিল।

৬) ছেপ্টেম্বৰ মাহৰ শেষৰ সপ্তাহৰ পৰা সম্পূৰ্ণ ক’ভিড নীতি পালন কৰি মহাবিদ্যালয়ত পাঠদান আৰম্ভ হৈছিল।

৭) নৱেম্বৰ-ডিচেম্বৰ মাহত Sessional Examination/Unit Test আদি পৰীক্ষাসমূহ আৰম্ভ কৰা হৈছিল। মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষৰ নেতৃত্ব, কাৰ্যকৰী সুদূৰপ্ৰসাৰী চিন্তা-ধাৰা আৰু শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰীসকলৰ অক্লান্ত-পৰিশ্ৰমৰ অন্তত নানান প্ৰত্যাহ্বানৰ মাজতো সময় অনুসৰি পাঠদান সম্পূৰ্ণ কৰিব পৰা হৈছিল।

বিদ্যায়তনিক দিশত লোৱা অনলাইন কিছু পদক্ষেপ :

৮) ল’কডাউনৰ সময়ছোৱাত মহাবিদ্যালয়ৰ বিভিন্ন বিভাগ আৰু আভ্যন্তৰীণ মান নিৰ্ণায়ক কোষৰ সহযোগত কেইবাখনিও ৱেবিনাৰ অনুষ্ঠিত হয়।

৯) (ডিচেম্বৰ ২০২০- জানুৱাৰী ২০২১) সময়ছোৱাত মহাবিদ্যালয়ৰ “জ্ঞান-বৃক্ষ” মিচনৰ অধীনত মাকুমৰ গোপালকৃষ্ণ ছোৱালী হাইস্কুলত নৱম-দশম শ্ৰেণীৰ ছাত্ৰীসকলৰ বাবে ইংৰাজী আৰু অংক বিষয়ৰ পাঠদান কাৰ্যসূচী হাতত লোৱা হৈছিল।

১০) ২২ ডিচেম্বৰ, ২০২০ তাৰিখে “ৰাষ্ট্ৰীয় গণিত দিৱস” মাকুমৰ গোপালকৃষ্ণ ছোৱালী হাইস্কুল আৰু তিনিচুকীয়া ৰেলৱে হাইস্কুলত অনুষ্ঠিত কৰা হৈছিল।

১১) ২৮ ফেব্ৰুৱাৰী, ২০২১ তাৰিখে “ৰাষ্ট্ৰীয় বিজ্ঞান দিৱস” কৰ্দ্দৈগুৰি ছোৱালী হাইস্কুল প্ৰাঙ্গণত দিনটোজোৰা কাৰ্যসূচীৰে পতা হৈছিল।

১২) ১৪ মাৰ্চ, ২০২১ তাৰিখে মহাবিদ্যালয়ত “আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয়-গণিত দিৱস” (পাই-ডে) উদ্‌যাপন কৰা হৈছিল।

২০১৯-২০ বৰ্ষৰ চূড়ান্ত পৰীক্ষাৰ ফলাফল সমূহৰ ৰেঙণি :

১৩) ২০১৯-২০ বৰ্ষৰ উচ্চতৰ মাধ্যমিক পৰীক্ষাৰ কলা শাখাত উত্তীৰ্ণৰ হাৰ আছিল ৯৮.৭৭। ১৪ গৰাকী ছাত্ৰীয়ে ষ্টাৰ মাৰ্ক্স লাভ কৰিছিল, ৬৭ গৰাকী ছাত্ৰী প্ৰথম বিভাগত উত্তীৰ্ণ হৈছিল।

১৪) উচ্চতৰ মাধ্যমিক বাণিজ্য শাখাত উত্তীৰ্ণৰ হাৰ আছিল ১০০%। ২ গৰাকী ছাত্ৰীয়ে ষ্টাৰ মাৰ্ক্স লাভ কৰিছিল, ৮ গৰাকী ছাত্ৰী প্ৰথম বিভাগত উত্তীৰ্ণ হৈছিল।

১৫) সনাতন কলা শাখাত ২০১৯-২০ বৰ্ষত উত্তীৰ্ণৰ হাৰ আছিল ৯২.৩০%। বিভিন্ন বিষয়ত ৯৪ গৰাকী ছাত্ৰীয়ে প্ৰথম শ্ৰেণী লাভ কৰিছিল। ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অধীনৰ মহাবিদ্যালয়সমূহৰ ভিতৰত ‘বাংলা বিভাগ’ত দেবযানী পাল, ‘শিক্ষা বিভাগ’ত ৰিতামণি হাজৰিকা আৰু ‘গণিত বিভাগ’ত বিনীতা ছেত্ৰীয়ে প্ৰথম স্থান দখল কৰি মহাবিদ্যালয়খনলৈ সুনাম কঢ়িয়াই আনিছিল।

১৬) সনাতন বাণিজ্য শাখাত ২০১৯-২০ বৰ্ষত উত্তীৰ্ণৰ হাৰ আছিল ১০০%। ইয়াৰে ৭ গৰাকী ছাত্ৰীয়ে প্ৰথম শ্ৰেণী লাভ কৰিছিল।

পৰীক্ষাসমূহৰ ফলাফলে প্ৰতিফলিত কৰিলে শিক্ষা বৰ্ষটোৰ সফলতা। এই সফলতা লাভৰ কৃতিত্বৰ আঁৰত মহাবিদ্যালয়খনৰ শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰীসকল আৰু তেখেতসকলৰ আশাশুধীয়া প্ৰচেষ্টা দুদোল্যমান পৰিস্থিতিত ছাত্ৰীসকলক বিব্ৰত নোহোৱাকৈ নিৰ্দিষ্ট লক্ষ্যত উপনীত হ’বলৈ সকলো সময়তে উৎসাহ আৰু প্ৰেৰণা যোগাই অহা অধ্যক্ষদেৱৰ অৱদান এই সফলতাৰ অন্য এক চাৰি-কাঠি।

জয়তু ৱিমেণ্‌জ্ কলেজ, তিনিচুকীয়া।

A Report on IQAC Activities

Dr. Budul Chandra Das
Coordinator, IQAC

Being a premier institution of higher education for girls in Tinsukia District, Women's College, Tinsukia always tries to keep up its glory by maintaining its quality of academic as well as social environment. With due respect and honour to all the dedicated founders, propagators and administrators along with the stakeholders, past and present, of this beautiful institution, it can be stated that the college have been a pioneering institution since its inception. However, with reference to the recent development of the college, special mention to the time stretching from the early of the last assessment by NAAC in 2017, the college, in the dynamic leadership of the honourable principal Dr. Rajib Bordoloi sir, is trying to achieve every need of the institution to become an ideal academic

institution in the field of higher education. The Internal Quality Assurance Cell (IQAC) of the college formed for the first time in 23rd Jan., 2004. After accreditation of the college with 'B++' in 2nd cycle with 2.87 CGPA, and missing 'A' grade due to shortage of just 0.14 CGPA, the college tries to gear up with new zeal to eradicate all the shortcomings pointed out by the NAAC peer team. Since then, in the chairmanship of the Principal, the IQAC (reconstituted) sets certain goals every year and tries to achieve them. Some of the specific activities that the IQAC of the college have been regularly performing are:

1. Up-to-date record keeping in a systematic manner.
2. Submission of AQAR to NAAC at due course of time in each session.
3. Timely submission of Annual Report to the affiliated University in every year.
4. Participation in National Institutional Ranking Framework (NIRF) since 2017.
5. Data submission to All India Survey on Higher Education (AISHE) in each year.
6. Timely collection of Feedback of students, making analysis of them and sending report to the authority for necessary action.
7. Making survey among outgoing students in every session to see their satisfaction during their study in the college in a 10 point scale (SSS).

8. Circulation of NIRF data, Minutes of IQAC Meetings, SSS Report, Students Diary and necessary evidences of the activities performed by the college in the college website.
9. Regular meetings of IQAC with different stakeholders.
10. Accomplishment of the resolutions taken in different meetings.
11. Initiative in organizing different awareness, lecture, students' support programs etc.

The IQAC always put endeavors to keep consistent coordination with different stakeholders, committees and cells of the college. During the Academic year 2020-2021, despite the COVID-19 pandemic situation, the IQAC of the college succeeded in performing a significant number of activities on account of the cooperation of each stakeholder of the institution. A few notable activities that can be stated are :

1. Timely submission of AQAR, 2019-2020 on 29.10.2020 and accepted by NAAC on 11.11.2020.
2. Participation in NIRF-2021 on 30.01.2021.
3. Online Annual Report-2020 is submitted to the affiliated University on 19.02.2021.
4. Report of AISHE-2019 is submitted successfully on 30.01.2020.
5. Arrangement of 16 (sixteen) IQAC Meetings with different stakeholders.
6. Initiative taken in participation of a good number of students in LEARNATHON 2020 (self-learning courses) organized by ICT Academy, Chennai during July, 2020.
7. Almost all faculty members of the college have given the opportunity to attend ICT Academy organized Power seminars, Virtual Faculty Development Programmes (VFDP) on free of cost during the session.
8. Initiative taken in successful completion of fully online Admission Process during July-Aug., 2020.
9. Feedback collected from students during Aug.2020, and report submitted to the Authority immediately for necessary action.
10. Feedback from different stakeholders other than students have been collected and analyzed during Sep., 2020.
11. Mid-term feedback also collected from students to monitor if the students face any difficulty in academic matters during January, 2021, and report submitted to the authority for necessary action.
12. Initiative taken for up-gradation of online teaching-learning process using different ICT tools during Lock Down period in 2020.

13. Initiative taken for *Academic Audit* of the college & accordingly a *preparation programme* was organized on 10.04.2021.
14. Coordinator, IQAC *participated in ICT Academy CONVERGENCE 2020* held on 15.07.2020.
15. *Covid-19 (RT-PCR) Test Camp* organized in the college on 25.08.2020.
16. Participated in the *Virtual OFF Campus Placement Drive* for students in the initiative of ICT Academy, Chennai during July, 2020.
17. Organized 04 (five) numbers of *Webinars* in association with different departments and cells of the college.
18. Organized 01 (one) student oriented *Power Seminar* on 26.12.2020 in association with ICT Academy, Chennai.
19. Organized 01 (one) *seminar on “India’s freedom Struggle”* on 12.03.2021 under the celebration of ‘Azadi ka Amrut Mohotsav’.
20. Organized a *07 (seven) Days Virtual Workshop* in association with Dept. of Education during 24-30 Aug., 2020.
21. Initiative taken in *Publication of an E-magazine “Wimcol Cronicle”* (Vol.I), 2020.
22. *Students’ Satisfaction Survey* done during Aug.-Sep., 2020.
23. *Virtual Induction Meetings* have been organized separately for H.S. (07.08.2020), B. Com. (17.08.2020), and B.A. (13.09.2020).
24. Teachers’ *Performance Appraisal Report* collected and analyzed during Aug.-Sep., 2020.
25. Coordinator, IQAC *participated in a Web Seminar on AQAR Preparation* organized by NAAC on 23.12.2020.
26. *Guidance* to prepare road-map of IQAC activities has been given to the members of proposed IQAC of Makum College, Makum on 12.03.2021.
27. A *Fencing Coaching Camp* has been organized during 04-13 Jan., 2021.
28. A *Quiz Competition* organized on 20.01.2021 for selection of participants in Inter College Quiz Competition.
29. Observance of ‘*National Science Day*’ at Kordoiguri Girls ME School on 28.02.2021.

31. *Awareness Programme* on Voting Rights was organized on 03.03.2021.

32. A *Health Check-up Camp* has been organized on 06.04.2021.

33. Organized a *Virtual Meeting to get Feedback from students regarding Online Classes* during 2nd phase of Covid-19 pandemic situation on 25.05.2021.

33. Coordinator, IQAC *participated* in a webinar on *Revised Accreditation Framework of NAAC* on 29.05.2021.

34. Organized a “*North-East Prize Money Virtual Quiz Competition*” on 05.06.2021 in association with Eco Club and NSS Unit of the College.

35. Initiative taken in *observance of 7th International Yoga Day, 2021* in Virtual platform on 21.06.2021.

36. Initiative taken in *Registration of Final Semester Students* of the College in *National Career Registration Portal* under the Directorate General of Employment, Ministry of Labour and Employment since 17.06.2021 (ongoing) etc.

Keeping in mind the present changing scenario of the educational environment, and to jell with the marathon towards digitalization, the IQAC of the college has certain short-term plans also to be executed in the near future:

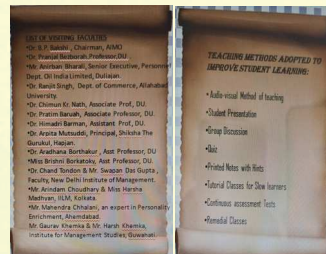
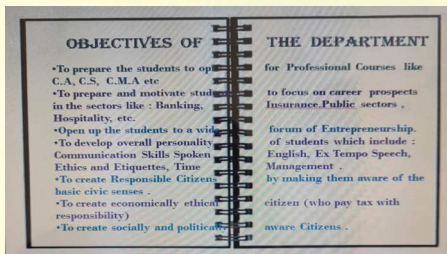
- ◆ To develop a Digital Repository of E-content at the college library.
- ◆ To enhance ICT Facility for better teaching-learning process.
- ◆ To train-up teachers as well as staff of the college for upliftment of Teaching-learning process and administrative services respectively.
- ◆ To organize academic programmes for enhancement of the knowledge domain of the students etc.

Hope, in the future days too, all the stakeholders of the college will help and cooperate the IQAC to succeed in performing its duty in a better way so that this pioneer institution of girls' education can be made a centre of excellence in the near future in national arena. □

Commerce Department at a Glance

Dr. Nehal Chalani
Faculty, Dept. of Commerce

Women’s College, Tinsukia, one of the pioneering college in the entire North-East added a new leaf to its grandeur on 16th July 2007 with the establishment of the BBA Department under the leadership the Ex-Principal Dr. (Mrs.) Chandrakanta Sharma. Since then, there has been no looking back and the college made a remarkable progress one after the other with the establishment of Department of Commerce having both Degree course and Higher Secondary. The Department of Commerce with B.Com was established on 01.08.2011 and Higher Secondary in 2016. Starting with an enrollment of meager 8 students, the Department of Commerce and Management, over the years has attained a solid state of full-fledged growth. The department always looks forward for the growth and success of its students.

ACTIVITIES.....

From time to time, various activities are conducted in the department as well as outside the campus to inculcate team spirit, essential skills in the students and to meet practical challenges in the students the current business scenerio. These activities include sapling plantation, Swachh Bharat Abhiyaan, field visits, cooking workshops, community services etc. the glimpse of the same can be seen here.

WALKING DOWN THE MEMERY LANE.....!!!

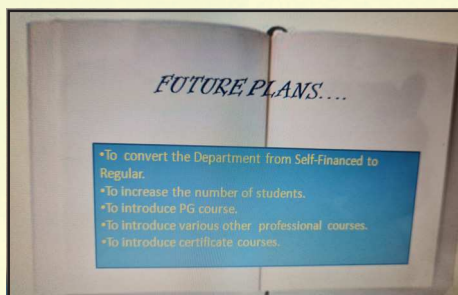

ACHIEVEMENTS!!!

FEEL PROUD FOR BEING THE BEST..... AMONG THE CROWD!!!!

The students have always made the entire college proud by their active participation in all activities, be it literary, cultural, sports etc. Its not about being perfect. It's about efforts and when we bring that effort every single day, that's where transformation happens. And that's the biggest achievement. Our students have not only took part in various activities but also have won many prize at State and National Level Sports competition. They have even excelled in literary section by winning various awards.

The performance of the students at the Higher Secondary and in Under Graduate Examinations under Assam Higher Secondary Education Council and Dibrugarh University respectively have all along been remarkable, with students occupying the top positions most of the years and the pass percentage usually standing above 80% and several times even above 90%. Higher Secondary students have remarkably shown a 100% result since its inception. We hope that our students will continue this tradition of excellence in future course of time too.

THANK YOU.....

Computer Science Department at a Glance

Tapas Aich
Faculty, Dept. of Computer Science

The Department of Computer Science has been successfully functioning since 2003. The department deals with certain IT related papers in undergraduate courses for BA and B. Com along with higher secondary courses. It also offers computer related short term options under Career Oriented Courses (COC). The curriculum aims at providing an introductory and comprehensive view of established and emerging areas in diverse scientific field. It also employs application oriented approach, emphasizing development of problem solving skills in students.

Faculties:

1. Ms. Reetu Ganjoo, HOD (MCA, PGDBM)
2. Mr. Tapash K. Aich, Faculty (MCA)

AIMS AND OBJECTIVES

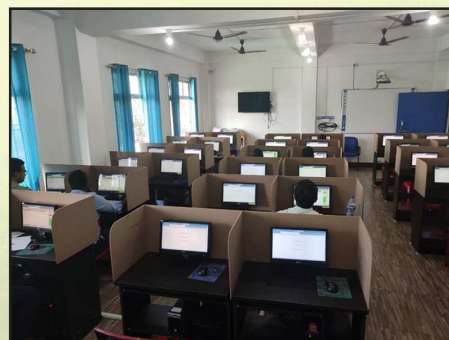
The goal of the computer science department is to prepare students for graduate training in some specialized area of computer science, to prepare students for jobs in industry, business, PSU and to provide support courses for students in computer application and other fields requiring computing skills.

Following are the key points to be noted as aims of the department :

- To train students and make them compatible for jobs requiring computer science.
- To impart quality professional training at the undergraduate level with an emphasis on basic principles of computer science.
- To empower the students with the required skills to solve complex technological problems and also provide them with a framework for promoting collaborative and multidisciplinary activities.

INFRASTRUCTURE

- The Department comprises well-equipped spacious laboratories with 120 systems, state-of-the-art computing facilities with sufficient power supply backup.
- The laboratories are well equipped with modern training facilities that cater to the requirements of the university syllabus.
- The software facility at the department includes popular operating system platforms, programming language compilers, development tools etc.

- The entire department building is covered with Wi-Fi wireless network connectivity.
- The department has teaching aids and equipment's like an interactive multimedia smart board and projector for smart classroom.
- The departmental library has a collection of books for students.

ACTIVITIES

- The department initiated “SUVO” (Students’ Union Vote) an electronic voting database for Students’ Union Election since 2016.

- DISA (Digitized Information of Students Admitted) was a remarkable contribution of the department towards digitization and creating a full-fledged students database.
- ASMI (Amass Sound & Movies of Information) database developed for library media cell.
- One week Orientation Programme on Online Salary Bill Preparation for office staffs was conducted in 2019.
- Two days’ Workshop on Online Examination System using Google Forms for teachers organized in 2020.
- The department has been facilitating online CBT examinations for Govt. and PSU recruitments and promotional examinations viz. IIBF Diploma, CAIIB, JAIIB etc.

ACHIEVEMENTS

- The department has been declared as a resource centre for Free & Open Source Software courses under Spoken Tutorial Project, IIT Bombay.

- Awareness Programme & Workshop under Spoken Tutorial Project, IIT Bombay at various places like Arunachal Pradesh, Madhya Pradesh and West Bengal.

FUTURE PLANS

- To introduce new courses viz. BCA, B.A. with Computer Application, PGDCA.
- To introduce advanced servers and technologies to strengthen our computing facilities.
- To organize IT workshops, seminars for emerging technologies.
- To strengthen the research activity.
- Publication of Department Newsletter.
- Conducting Seminar/ Workshop.
- Extension program (IT Awareness Program in the nearby institutions).

A Brief Report of NSS Activities

Dr. Tanusree Sarker
Programme Officer, NSS Unit

In this period the volunteers performed most of the activities in online mode due to lockdown. But there were few offline activities also maintaining Covid 19 guidelines. The activities are mentioned here in a nutshell along with few pictures:

1. Webinar on swachhata, pandemic and students' responsibility-21st July, 2020.

The NSS Unit in collaboration with IQAC organised this webinar where more than 200 Volunteers and Programme Officers from different institutions of NE India participated. Mr. Sunil Kumar Basumatary, former Regional Director, NSS, NE and a Motivational Speaker was the resource person and Dr. Devid Kardong, Co-ordinator, NSS Cell, Dibrugarh University was the Chief Guest.

Webinar on
SWACHHATA, PANDEMIC AND STUDENTS' RESPONSIBILITY
Organised by
NSS Unit I & II Women's College, Tinsukia
In collaboration with
IQAC, Women's College, Tinsukia

INAUGURATOR
Dr. Rajib Bordoloi
Principal
Women's College, Tinsukia

CHIEF GUEST
Dr. Devid Kardong
Programme Coordinator,
NSS Cell, Dibrugarh University

RESOURCE PERSON
Mr. Sunil Kr. Basumatary
Motivational Trainer
Former Regional Director, NSS,NER

COORDINATOR
Dr. Tanusree Sarker, PO,NSS Unit-II
Women's College, Tinsukia

COORDINATOR
Mr. Gagan Talukder, PO, NSS Unit-II
Women's College, Tinsukia

DATE: 21-07-2020 **TIME:** 10.30 A.M. **PLATFORM:** CISCO WEBEX
Registration Link : https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScPN-lLsLsY5JwzJp00ThDGv1aUAJT2JMdpgtix3avZENA/viewform?usp=ppp_url
E-Certificates will be provided to all participants Important contact no.9101725424

2. NSS day was observed in zoom platform by organising orientation for new volunteers on 24th September, 2020

3. Debjani Mukherjee and Ananya Paul of B.A. 5th semester bagged 3rd prize (cash money – Rs. 5000/- each) in Regional Level Aids Quiz organized by Assam Aids Control Society on 5th November, 2020.

4. Kausoilya Pradhan of B.A. 3rd semester selected from Dibrugarh University to attend the Pre-Rd Parade Camp in Bhubaneswar which was held from 20-11-2020 to 2-12-2020.

5. An Online Quiz Competition was organized by the NSS Unit on the occasion of World Aids Day, 1st December, 2020 where 157 students of Women's College, Tinsukia participated. All were given E-Certificate.

6. A Cleanliness Drive was organized by NSS Unit on 22nd December, 2021. 25 volunteers participated in this programme and they cleaned the campus.

7. Celebration of International Women’s Day: A legal awareness programme on “Domestic Violence and Legal Protection” was organised by NSS unit in collaboration with Women’s Studies and Development Cell and in association with District Legal Services Authority, Tinsukia at Itakhuli Block on 8th March, 2021. The programme was attended by more than 200 women from nearby villages.

8. There were two programmes organized by the NSS unit on the occasion of World Environment Day, 2021. There was a mass Plantation Programme in the Bypass area of Tinsukia on 4th June where the NSS volunteers in collaboration with Forest Department planted 27 saplings.

On 5th June the North East Prize Money Green Quiz Competition (online) was conducted by NSS Unit in collaboration with ECO Club and IQAC of Women’s College, Tinsukia. In this quiz, first prize was bagged by Kingshuk Talukdar of NIT, Silchar, 2nd prize by Philomina Rutsa of Kohima Science College and 3rd prize by Avantika Routh of Women’s College, Tinsukia. There were 55 participants joined in first round and six were selected for final round. Quiz was conducted by Mr. Sujit kumar Sonowal, Asstt. Professor of Women’s College, tinsukia.

9. On the occasion of International Yoga Day (21-06-2021) Volunteers practiced Yoga in their home with their family members and uploaded videos on ‘Yoga’ in Social Medias to aware the people regarding importance of Yoga in everyday life.

10. Programme Officer and two NSS volunteers received bronze medal from ‘Sambandh Health Foundation’ for the contribution in “Spitting Kills” an online campaign to make Spit Free India. The unit was successful to aware 1311 people from April, 2020 to December, 2020.

11. The NSS unit in collaboration with Tinsukia Municipal Board constructed a Ladies Toilet in Khageswar Bazar (near ASEB Office). The toilet has been inaugurated and handed over to the Bazar Committee on 7th july, 2021.

Total Volunteers at present : 225

Programme officers : Dr. Tanusree Sarker and Mr. Gagan Talukdar

Awards and achievements : best NSS PO Award (state level) 2017-18

Best NSS Volunteer award (state level)-2017-18 & 2018-19

Gold and silver medal for Anti Tobacco Campaign
(from Sambandh Health Foundation, NGO, Mumbai)-2019-20

Bronze medal by PO and two Volunteers for Spit Free India Movement-2020-2021

A Report of NCC Activities

Lt. Theso Kropi
NCC Wing

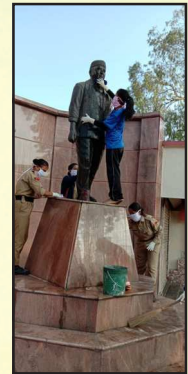
The NCC wing of women's college, Tinsukia has done various activities during the year of 2020-2021. The details are given below-

The NCC wing of women's college, Tinsukia has organized a '**Public Statue Cleaning Programme**' at Tinsukia Daily Bazaar on 12th December, 2020 and 25 cadets have participated in the event. And for the second time the NCC wing has also organized a '**Public Statue Cleaning Programme**' at Tinsukia Daily Bazaar on 12th March, 2021 and 26 cadets have taken part in the event. A class on Drill was conducted followed by a drawing competition among the cadets on 14th Dec, 2020. A class on Map Reading was conducted on 23rd Dec, 2020 which was taken by NCC PI Staff.

Nine cadets of Women's College, TSK have participated in **CATC** (Combined Annual Training Camp) camp at DHSK College, Dibrugarh from 30th January to 8th February, 2021. The camp was organized by the Unit of 63 Assam (Girls) BN NCC, Dibrugarh. and Two cadets have participated in the second **CATC** (Combined Annual Training Camp) at DHSK College, Dibrugarh from 9th to 18th February, 2021. The camp was organized by the Unit of 10 Assam (Girls) BN NCC, Dibrugarh, Assam.

On the occasion of '**World Environment Day**, 5th June, 2021, NCC Cadets have observed the day by planting samplings in their surrounding areas and fifteen cadets have fully participated in this programme. Videos containing awareness message have been prepared by the cadets. On the occasion of '**World YOGA Day, 2021**' cadets have participated in an online yoga programme from home and also prepared a video on the importance of physical fitness by the cadets.

Eleven cadets have appeared in 'B' certificate exam on 5th of March, 2021. □

A Report of Women's Studies and Development Cell

Suprity Shyam

Co-ordinator, Women's Study & Development Cell

Activity No. 1

- Name of the Programme : Special Lecture Programme on the Topic –
Prospects of Women Entrepreneurship Development in Assam
- Date : 07/11/ 2020
- Place / Mode : Virtual Mode (Zoom/ You tube)
- Participants : Villagers of different villages of Tinsukia, Teachers & Students of different educational institutions of Assam.
- Resource Person : 1. Mr. Hemanta Rabha, Project Head,
Indian Institute of Entrepreneurship, Guwahati.
- Link of the virtual lecture programme : <https://youtu.be/Zr0O7XG15Lo>

Activity No. 2

- Name of the Programme : Legal Awareness Programme
- Date : 28/12/2020
- Place : Women's College, Tinsukia
- Participants : Teachers & Students of Women's College, Tinsukia.
- Resource Person : 1. Mr. Siladitya Chetia,
Honourable Superintendent of Police, Tinsukia.
2. Mr. Bitul Chetia,
Honourable Additional Superintendent of Police, Tinsukia

Activity No. 3

- Name of the Programme : Legal Awareness Programme on the eve of International Women’s Day in collaboration with NSS
- Date : 08/03/2021
- Place : Itakhuli Block
- Participants : Teachers & Students of Women’s College, Tinsukia and the villagers of Itakhuli Block
- Resource Person : 1. Damayanti Gogoi,
Advocate (District Legal Service Authority, Tinsukia)
2. Nivedita Bose,
Advocate (District Legal Service Authority, Tinsukia)

কৃতজ্ঞতা প্রকাশ

ই-আলোচনীখনৰ কাম আগবঢ়াই নিয়াৰ ক্ষেত্ৰত সকলো প্ৰকাৰৰ সহযোগ আগবঢ়োৱা ৱিমেণ্জ কলেজ, তিনিচুকীয়াৰ অধ্যক্ষ মহোদয় ড° বাজীৰ বৰদলৈ, উপাধ্যক্ষ শ্ৰীযুত দুলাল বৰুৱা ছাৰলৈ সম্পাদনা সমিতিৰ তৰফৰ পৰা ধন্যবাদ জনাইছো। এটি শুভেচ্ছা বাণী দি আমাক অনুপ্রাণিত কৰাৰ বাবে মহাবিদ্যালয়ৰ পৰিচালনা সমিতিৰ সভাপতি ড° অচ্যুত বৰঠাকুৰ ছাৰলৈ ধন্যবাদ জনাইছো। তদুপৰি ই-আলোচনীখনৰ প্ৰতিগৰাকী লেখক-লেখিকালৈ সম্পাদনা সমিতিৰ তৰফৰ পৰা আন্তৰিকতাৰে কৃতজ্ঞতা প্ৰকাশ কৰিছো। তেখেতসকলৰ মূল্যবান লেখনীৰ বাবেহে ই-আলোচনীখনে প্ৰকাশৰ মুখ দেখিলে। শেষত, ইউনিলাইজাৰ প্ৰেছৰ স্বত্বাধিকাৰী শ্ৰীসত্যব্ৰত দাস দেৱলৈকো ধন্যবাদ জনাইছো। কম সময়ৰ ভিতৰতে তেখেতে আকৰ্ষণীয়কৈ ই-আলোচনীখন সজাই দি আমাৰ হাতত তুলি দিলে। □